

DICȚIONAR DE PROVERBE

Antologie și indice de VALENTINA CĂRARE

2003, 2005, 2007, 2008, 2009

Editura ALL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României CĂRARE,
VALENTINA

Dicționar de proverbe românești / Antologie și indice de
Valentina Cărare - București: ALL, 2003,2005,2007,2008
ISBN 978-973-571-727-8

copertă:

Mioara Popescu

Alexandru Novac

DICȚIONAR ȘCOLAR

CUVANT ÎNAINTE

Proverbele sunt, alături de basme, balade, ghicitori, zicători, doine etc., specii ale literaturii populare, care este considerată prima formă a literaturii naționale a unui popor. Ele sunt rezultatul unor bogate experiențe de viață, învățături care trezesc și vor trezi întotdeauna interesul oamenilor dornici să afle cât mai multe despre neamul lor.

Un dicționar de proverbe cum este cel de față pune la dispoziția cititorilor un tezaur de înțelepciune dobândit de-a lungul secolelor, texte paremiologice specifice românilor, dar și unele cu o circulație mult mai largă.

Acest dicționar selectiv conține un număr de circa 2700 de proverbe pe cele mai diverse teme. Pentru a ușura consultarea volumului, textele paremiologice au fost aranjate în ordinea strict alfabetică a literelor sub fiecare cuvânt-titlu, procedeu folosit și în alte culegeri de acest tip.

Am ales pentru acest dicționar atât proverbe cunoscute și des folosite în literatură, dar mai ales în vorbirea de zi cu zi (de ex.: Vorba dulce mult aduce), cât și unele proverbe cu o circulație mai redusă, dar deosebit de sugestive (de ex.: De apă mică să-ți fie frică; Albina cea bună nu se pune pe o floare veștedă). Ele au fost selectate în funcție de expresivitatea lor, de puterea de a sugera trăiri și experiențe de viață ce pot fi transmise generațiilor următoare. Uneori

s-au înregistrat și variante ale unor proverbe, prilej de a înțelege mai multe despre imaginația omului din popor și puterea lui de a reda în cuvinte o adevărată comoară de învățături acumulate în secole de experiențe.

Gruparea proverbelor sub un anumit cuvânt-titlu a fost făcută după cuvântul principal, cel care exprimă sensul textul paremiologic respectiv (de ex.: proverbul Copacul cu rădăcini adânci nu se teme de furtună a fost plasat sub cuvântul-titlu copac).

Există însă situații în care este mai dificilă găsirea unui cuvânt-titlu într-un proverb și atunci inserarea parimiei respective într-o categorie sau alta s-a făcut ținându-se seama de criteriul tematic (de ex.: Unul adună, altul risipește și De unde tot iei și nu pui, curând se isprăvește au fost grupate sub avere, chiar dacă termenul ca atare lipsește, dar acesta este sensul textelor paremiologice respective). Când un proverb are două sau mai multe centre de greutate, el a fost inclus sub unul dintre cuvintele-titlu, trimiterea la celălalt făcându-se în indicele dicționarului (de ex.: proverbul Căinii latră, caravana trece este inserat în grupa cuvântului-titlu câine, termenul caravană fiind înregistrat în indice: caravană v. câine).

În alte proverbe, cuvântul-titlu nu este prezent ca atare, ci un termen din familia lui lexicală, fie el substantiv sau verb (de ex.: În grupa bătrânețe, am inclus și proverbe care conțin termenul bătrân sau a îmbătrâni). În indice, acești termeni sunt înregistrați în forma în care apar în proverb, cu trimitere la cuvântul-titlu respectiv (de ex.: Părul când albește, inima se

topește este inclus sub bătrânețe, iar în indice există termenii inimă și păr).

Indicele de la sfârșitul dicționarului cuprinde deci toate cuvintele-titlu, cu trimitere la pagini, plus alte cuvinte principale din parimii și termeni din familia lexicală a cuvintelor-titlu, aceștia cu trimitere la cuvântul-titlu sub care apar (de ex.: Cum e acul, și cojocul este inclus sub haină, sinonim parțial al cuvântului cojoc).

Pentru ca indicele să nu ajungă la dimensiuni prea mari, nu am înregistrat aici cuvintele care constituie termenii unei comparații (de ex.: nu am inclus în indice cuvinte ca orb din proverbul Prostul este ca orbul când dă de perete, termenul cu care se compară cuvântul-titlu prost). Am considerat că termenii de comparație de acest tip nu sunt la fel de importanți în enunțul respectiv.

Multe proverbe au păstrat în structura lor cuvinte sau forme devenite azi arhaice (de ex.: fer pentru fier, murdalâc pentru murdărie) și foarte multe cuvinte populare/regionale (de ex.: zăcare pentru boală, tureată pentru carâmb, a se dessura pentru a divorța). Toate aceste cuvinte sunt explicate în subsolul paginii respective, alături de alte cuvinte mai puțin cunoscute.

Acest Dicționar de proverbe se adresează în primul rând elevilor, indiferent că este vorba despre cei din clasele primare, gimnaziale sau de liceu, dar și publicului mai larg, interesat de a cunoaște bogăția folclorului românesc și înțelepciunea proverbială a omului din popor.

Valentina Cărare

adevăr

- ♦ Adevărul iese ca untdelemnul la suprafața apei.
- ♦ Adevărul într-un cuvânt, iar minciuna în mii și sute.
- ♦ Adevărul mai tare decât toate este.
- ♦ Adevărul se spune glumind.
- ♦ Adevărul supără pe om.
- ♦ A vorbit adevărat și-a venit cu capul spart.
- ♦ De la nebun și de la beat adevărul este lesne de aflat.
- ♦ Din vorbă în vorbă iese adevărul.
- ♦ Mai lesne este a vorbi adevărul decât minciuna.
- ♦ Vremea descoperă adevărul.

albină

- ♦ Albina cea bună nu se pune pe o floare veștejită.
- ♦ Albina de viespe, cât cerul de pământ.
- ♦ Albina din orice floare strânge mustul cel mai bun și în miere îl preface.
- ♦ Albina în gură ține mierea cea mai dulce și în coadă acul cel mai otrăvitor.
- ♦ Albina te duce la miere și musca la scârnă¹.
- ♦ Mai ușor e a ține un bostan în mână decât o albină.
- ♦ Nu vede stupul de albine până când nu intră cu capu-n ele.
- ♦ apă

¹ scârnă, s.f. = (învechit; popular) excremente

- ♦ Aduce apă după ce s-a stins focul.
- ♦ Apa cât de mare vine, piatra tot în vad rămâne.
- ♦ Apa, cât de tulbure, tot stinge focul.
- ♦ Apa, cu picătura ei, și pe piatră o mănâncă.
- ♦ Apa îndepărtată nu stinge focul.
- ♦ Apa lină face mult noroi, iar cea repede și pietrele le spală.
- ♦ Apa lină sapă adânc.
- ♦ Apa stătătoare e des înșelătoare.
- ♦ Apa trage la matcă și omul la teapă².
- ♦ Apa trece, pietrele rămân.
- ♦ Apă să fie din chiar puțul tău.
- ♦ Apele line sunt adânci.
- ♦ Apele mici fac râuri mari.
- ♦ Are să curgă încă multă apă pe gârlă.
- ♦ A sărit din apă în ciubăr.
- ♦ Bate apa-n piuă.
- ♦ Bate apa să aleagă unt.
- ♦ Ca apa lină, nici o primejdie mai rea.
- ♦ Cară apa cu ciurul.
- ♦ Cară apă-n Dunăre.
- ♦ Când apa te îneacă, ce ceri s-o mai bei?
- ♦ Când seacă apa, se cunoaște prețul fântânii.
- ♦ Chelului nu-i trebuie apă multă.
- ♦ Cine bea apă din pumni străini nu se satură niciodată.
- ♦ Cu un vas găurit apă nu vei scoate.
- ♦ Dacă nu știi ce-i apa, nu te sui în luntre.

² teapă, s.f. = fire, caracter; stare, treaptă socială

- ♦ De apa mică să-ți fie frică.
- ♦ Îi dă apă la moară.
- ♦ În apa în care te scalzi, în aceea te vei îneca.
- ♦ Mai mult să te temi de apa lină decât de cea tulbure.
- ♦ Mare apă, mari valuri.
- ♦ Mână apa la moara lui.
- ♦ Nu arunca apa cea tulbure înainte de a avea pe cea limpede.
- ♦ Nu căra apă la fântână.
- ♦ Nu găsește nici apă-n puț.
- ♦ Nu plătește nici apa care o bea.
- ♦ Pentru corabie mare trebuie apă multă.
- ♦ Râul lin te îneacă curând.
- ♦ Scoate apa cât este găleata la puț.
- ♦ Scoate apă din piatră.
- ♦ Setosul bea apă din orice lac.
- ♦ Strop după strop face șiroi de apă.
- ♦ Și apa se gată³ câteodată.
- ♦ Toate apele în mare se varsă și marea nu se mai umple.
- ♦ Tulbură apa ca să pescuiască.
- ♦ Udă mai întâi grădina ta și, de-ți mai rămâne apă, udă și pe a vecinului.
- ♦ Ulciorul nu merge de multe ori la apă, ori crapă, ori se sparge.
- ♦ Va veni și apa la moara mea.

aur

³ (ea) se gată, vb. = (învechit; popular) (ea) se termină

- ♦ Aurul deschide raiul.
- ♦ Aurul e cheia care merge la toate încuietorile.
- ♦ Aurul în foc se lămurește.
- ♦ Aurul nu se unește nici cu fierul, nici cu oțelul.
- ♦ Aurul, și în gunoi, tot aur rămâne.
- ♦ Lanțurile de aur sunt tot lanțuri.
- ♦ Nu tot ce lucește e aur și nu tot ce zboară se mănâncă.
- ♦ Sabia de aur taie mai mult decât cea de fier.
- ♦ Și aurul, cât de cinstit, murdalâc⁴ într-însul tot s-a găsit.

avere

- ♦ Averea cu înșelăciune câștigată scade.
- ♦ Averea-i gard de nuiele.
- ♦ Averea zgârcitului trece în mâna cheltuitorului.
- ♦ Avere cu strâmbătăți să nu bagi în casa ta.
- ♦ Când are toate adunate, atunci la toți este frate.
- ♦ Cine are bea și mănâncă, cine nu stă și se uită.
- ♦ Cine are mult, de multe ori vine vremea să n-aibă nicidecum.
- ♦ Cine nu cruță când are va răbda la lipsă mare.
- ♦ Cu cât averea ți se înmulțește, cu-atât și griji mai mari te topesc.
- ♦ Dacă n-ai astăzi, vei avea mâine.
- ♦ De ai venituri mititele, mai oprește din măsele.
- ♦ De ai venituri mititele, măsoară-te după ele.

⁴ murdalâc, s.n. = (învechit) murdărie

- ♦ De ce ai, de ce ai mai avea.
- ♦ De unde tot iei și nu pui curând se isprăvește.
- ♦ Miile și sutele mărită slutele.
- ♦ Omul de neam și fără-d-avere n-are nici o putere.
- ♦ Oricât de mare va fi averea, încetul cu încetul se duce.
- ♦ Unde-i avuția, acolo-i și inima.
- ♦ Unul adună, altul risipește.

bani

- ♦ Ai bani, ai prieteni; n-ai bani, n-ai prieteni!
- ♦ Aruncă bani pe fereastră.
- ♦ Bani buni pentru zile negre.
- ♦ Bani din mână îi scapă ca ciurul cum scapă apă.
- ♦ Bani fac bani.
- ♦ Bani învie morții.
- ♦ Bani te învață ce să faci.
- ♦ Banița cu care dai, cu aceea primești.
- ♦ Banița nu se umple cu vorbe.
- ♦ Ban la ban trage.
- ♦ Ban pe ban momește.
- ♦ Banul bani unde zărește, acolo se rostogolește.
- ♦ Banul e cheia care deschide orice ușă.
- ♦ Banul e făcut rotund, lesne se rostogolește.
- ♦ Banul e ochiul dracului.
- ♦ Banul e o mică roată ce-nvârte lumea toată.
- ♦ Banul furat fuge ca argintul viu.
- ♦ Banul îl face pe om.
- ♦ Banul își câștigă prieteni.

- ♦ Banul își face vrăjmași.
- ♦ Banul muncit nu se prăpădește.
- ♦ Banul nu are frate.
- ♦ Banul poate tot.
- ♦ Banul și pe nerod îl face iubit.
- ♦ Banul te învață a grăi și hainele a merge.
- ♦ Când banul cutează, cuvântul încetează.
- ♦ Celui cu economie suta îi este o mie.
- ♦ Cine are bani are de toate.
- ♦ Cu bani faci bani.
- ♦ Cu bani faci toate.
- ♦ Cu bani găsești și lapte de pasăre.
- ♦ Cu bani poate omul orișice lucru îi place.
- ♦ Cu un ban s-a prins în horă și cu zece nu poate scăpa.
- ♦ Din bani drepti ia dracul jumătate, iar din cei strâmbi îi ia cu stăpâni cu tot.
- ♦ Din bănuți se face suta.
- ♦ E plin de bani ca broasca de păr.
- ♦ Nu sună banul când e unul singur în pungă.
- ♦ Omul fără bani e ca pasărea fără aripi: când dă să zboare, cade jos și moare.
- ♦ Paraua e mică, dar loc mare prinde.
- ♦ Ruda omului este punga cu bani și sacul cu mălai.
- ♦ Scoate bani și din piatră.
- ♦ Strânge bani albi pentru zile negre.
- ♦ Toți se plâng de bani, dar de minte nimeni.

bărbat

- ◆ Bărbatul are ochi să vadă, femeia are ochi să fie văzută.
- ◆ Bărbatul este stâlpul casei.
- ◆ Bărbatul fără muiere, ca când ar fi luat de iele'.
- ◆ Bărbatul să fie puțintel mai frumos ca dracul.
- ◆ Dacă ți-i bărbatul moale, du-l în târg și dă-l pe oale.
- ◆ Nici bărbat în argea⁵, nici muiere la război.

bătrânețe

- ◆ Bătrânețe le își fac răs de om.
- ◆ Bătrânețele nu vin singure, ci cu multe nevoi.
- ◆ Dacă n-ai bătrân, să-l cumperi.
- ◆ De bătrân nu râde, pentru că bătrân ai să fii.
- ◆ De la o vreme, numai miezul pâinei îți place.
- ◆ De vrei să joci la bătrânețe, păzește-te la tinerețe.
- ◆ La bătrânețe nu se mai prinde minte.
- ◆ La bătrânețe s-a călugărit motanul.
- ◆ La bătrânețe se simte cine nu s-a cruțat la tinerețe.
- ◆ Nici o boală nu-i mai grea ca boala bătrânețelor.
- ◆ Omul, când îmbătrânește, copilărește.
- ◆ Omul, cât să-mbătrânească, tot mai cere să trăiască.
- ◆ Părul când albește, inima se topește.
- ◆ Pe bătrân să-l cumperi, nu să-l vinzi.
- ◆ Unii trec și-mbătrânesc, alții cresc și înfloresc.
- ◆ Vor veni bătrânețele să-l întrebe unde sunt tinerețele.

⁵ argea, s.f. = (popular) construcție mică din scânduri în care se adăpostește, vara, războiul de țesut

beție

- ♦ A muncit o vară și a băut într-o seară.
- ♦ Arama⁶ omului la beție se cunoaște.
- ♦ Băutura cere mâncare și mâncarea, băutura.
- ♦ Băutura e sămânță de vorbă.
- ♦ Beția e nebunie cu voie.
- ♦ Beția e ușa tuturor răutăților.
- ♦ Beția o vindecă numai sapa și lopata.
- ♦ Bețiv nu-s, că n-am ce bea.
- ♦ Bețivul, când este beat, îi pare că e împărat.
- ♦ Bețivul își bea și straietele, și mințile.
- ♦ Bețivul își tot spală gâtul cu apă de sapă, de teamă să nu ruginească.
- ♦ Bețivul se-nvață la beție ca și tâlharul cu hoția.
- ♦ Bețivului și dracul îi iese cu cana de vin înainte.
- ♦ Birtul e scara pe care coborâm în iad.
- ♦ Când doi îți spun că ești beat, du-te de te culcă.
- ♦ Cârциuma te pune pe drumuri.
- ♦ Ce e în inima treazului e în gura beatului.
- ♦ Cel cuprins de băutura nu știe ce-i iese din gură.
- ♦ Cine a băut o să bea, cine a furat o să fure.
- ♦ Cine bea vin își bea punga și mintea, ba și sănătatea.
- ♦ Cine te vede intrând în crășmă nu zice că ai intrat să te închini.
- ♦ Din calea omului beat, și Cristos s-a dat în lături.

⁶ aramă, s.f. = (învechit; aici) fire

- ◆ Eu am băut și tu te-ai îmbătat.
- ◆ La beție se spune adevărul.
- ◆ Mai mulți se îneacă în băutură decât în apă.
- ◆ Unii beau și mănâncă, alții rabdă și se uită.
- ◆ Unii sapă și muncesc, alții beau și chefuiesc.

bine

- ◆ A face bine e totdeauna mai bine decât a face rău.
- ◆ Aruncă binele tău în dreapta și în stânga și la nevoie ai să-l găsești.
- ◆ Bine faci, bine găsești.
- ◆ Bine fă, așa gândește, c-așa ți se răsplătește.
- ◆ Binele așteaptă și rău.
- ◆ Binele ce-l faci la oarecine ți-l întoarce vremea care vine.
- ◆ Binele cu bine se răsplătește.
- ◆ Binele de rău te scapă chiar când îl arunci în apă.
- ◆ Binele după el vine ca muștele după câne⁷.
- ◆ Binele nu se îneacă.
- ◆ Binele pe om îl scapă de foc și de apă.
- ◆ Binele peste bine nu strică.
- ◆ Binele se uită.
- ◆ Binele vine la bine precum vin albinele la coșniță⁸.
- ◆ Care începe bine sfârșește frumos.
- ◆ Caută binele cu sacul și nu-l găsește nici cu acul.
- ◆ Ce începe bine sfârșește bine.

⁷ câne, s.m. = (regional) câine

⁸ coșniță, s.f. = stup

♦ Cele rele să le scrii pe apa ce curge, iar facerea de bine în piatră să o sapi.

♦ Cine face bine - bine găsește; cine face rău - rău-l însoțește.

♦ De bine nimeni nu fuge.

♦ De faci astăzi cuiva bine, mâine de la altu-ți vine.

♦ După bine vine și rău.

♦ E mai bine cu binele decât cu răul.

♦ Fă bine răului.

♦ Fă bine și-ți auzi rău.

♦ Fă ce este bine și nu te teme de nimeni.

♦ Mai bine puțin și bun decât mult și rău.

♦ Nedreptățile scrie-le pe nisip, iar binefacerile, pe marmură.

♦ Nu da binelui cu piciorul, că pe urmă o să-i duci dorul.

♦ Omului, de unde nu se gândește, binele i se răsplătește.

♦ Până-i bine, mulți cu tine, dar la nevoi, mai înapoi.

♦ Și iute, și bine nu se poate.

♦ Totdeauna binele se uită mai lesne ca răul.

blândețe

♦ Blânda sparge tinda.

♦ Blândul dă cu bățul.

♦ Blândul moștenește pământul.

♦ Răspunsul blând înlătură mânia.

boală

♦ Boala cunoscută e pe jumătate vindecată.

- ◆ Boala de om se leagă ca vița de par.
- ◆ Boala din fire n-are lecuire.
- ◆ Boala nu îngrașă pe om.
- ◆ Boala, pat moale unde găsește, acolo se odihnește.
- ◆ Boala și sărăcia nu o poți ascunde.
- ◆ Boala vine cu carul și iese cu acul.
- ◆ Boala vine cu poșta și se întoarce pe jos.
- ◆ Boală lungă, moarte sigură.
- ◆ Boalele fără durere sunt numai niște belele.
- ◆ iSoaie să dea Dumnezeu, că leacuri sunt destule.
- ◆ Bolnavul multe zice, doftorul⁹ face ce știe.
- ◆ Bolnavul nu se întreabă.
- ◆ De-ar muri omul de câte ori se bolnăvește¹⁰, n-ar mai fi oameni pe pământ.
- ◆ El de boală pătimește și p-alții de leac sfătuiește.
- ◆ Fiecare boală își are leacul său pe lume.
- ◆ Nu e mai grea boală decât punga goală.
- ◆ Nu întreba pe om la boale: „voiești să-ți dau pernă moale?”
- ◆ O boală vindecă pe alta când vine una după alta.

bogăție

- ◆ Bogat e acela ce nu e dator.
- ◆ Bogatul greșește și săracul îi cere iertare.
- ◆ Bogatul mănâncă când voiește și săracul, când găsește.

⁹ doftor, s.m. = (învechit, popular) doctor

¹⁰ (el) se bolnăvește, vb. = (învechit, popular) (el) se îmbolnăvește

♦ Bogatul nu crede niciodată celui sărac, nici sătulul celui flămând.

♦ Bogatul nu mănâncă să se sature.

♦ Bogatul prieteni destui are.

♦ Bogatul se plânge mai rău decât săracul.

♦ Bogatul se scarpină și săracul crede că se caută să-i dea.

♦ Bogatului fiecare voiește a-ifi văr sau părinte.

♦ Bogăția nu vine la nimeni pe apă.

♦ Bogăția strică pe omul slab.

♦ Bogăția trece dealul și eu rămân cu amarul.

♦ Bogățiile trec, dar faptele bune rămân.

♦ Când bogatul vorbește, lumea amuțește.

♦ Cât de bogat să fii, fără un mic ajutor de la cel mic nicicum nu poți trăi.

♦ Cel bogat face cum vrea, cel sărac face cum poate.

♦ Cel cumpătat, acela mai bogat.

♦ Dacă ar fi fost toți bogați, cine ar fi săpat ogoarele?

♦ E lesne bogatului a porunci, dar e greu săracului de a împlini.

♦ Omul cel bogat e mai lăudat.

boier

♦ Boieraș de modă nouă fură cloșca după ouă.

♦ Boier cu boii de funie.

♦ Boier cu sapa-n bot.

♦ Boieria și prostia cu mare cheltuială se țin.

♦ Boierii țin fumul de pe urma săracului.

♦ Boierul, cât de sărac, tot își odihnește bucatele după masă.

- ♦ Boierul e tot boier, măcar de-arfi încins cu tei.
- ♦ Boierul păzește pe țăran să nu se îmbogățească și să nu mai înmulțească de la o vacă și doi boi.
- ♦ Boierul se cunoaște, fie bogat, fie sărac.
- ♦ Boierului când i-e foame se plimbă, românul fluieră, iar țiganul cântă.
- ♦ Cum e boierul e și sluga.

bou

- ♦ Boii ară și caii mănâncă.
- ♦ Boii bătrâni fac brazda dreaptă.
- ♦ Boii se bat în lac și omoară broaștele.
- ♦ Boii se leagă cu funia și oamenii, cu vorba.
- ♦ Boii uniți la pășune lupul nu-i poate răpune.
- ♦ Bou l-am dus, bou l-am adus.
- ♦ Boul are limbă lungă, dar nu poate vorbi.
- ♦ Boul cu bivolul anevoie trag la jug.
- ♦ Boul cu încetul merge, de-l silești, se poticnește.
- ♦ Boul gras nu se culcă pe brazdă.
- ♦ Boul nu treieră cu gura legată.
- ♦ Boul se apucă de coarne și omul, de inimă.
- ♦ Boul se întinde până unde ajunge cu limba.
- ♦ Boului coarne, paserii aripi povară nu sunt.
- ♦ Cine are patru boi n-are grijă, nici nevoi.
- ♦ Cu un bou nu se ară.
- ♦ Lasă boul în voia lui, dacă vrei să mergi departe.
- ♦ Mare-i puterea boului, dar și un copil îi pune funia coarne.
- ♦ Nu lega gura boului la vreme de pășune.

- ◆ Broasca mică face gura mare.
- ◆ Broasca s-a mâniat pe baltă.
- ◆ Cere lână de la broască.

București

- ◆ București, București, punga scuturești¹¹.
- ◆ Cel ce nu vede Bucureștii și nu încalecă cal alb nu știe ce e frumos în lumea asta.
- ◆ La București câinii umblă cu covrigi în coadă.

bucurie

- ◆ Bucurați-vă cu cei ce se bucură și plângeți cu cei ce plâng.
- ◆ Bucuria de sârg¹² se întoarce în scârbă.
- ◆ Bucurie goală, traistă goală.
- ◆ Bucurie mare în mâini străine.
- ◆ Bucurie-nșelătoare, ca roua de trecătoare.
- ◆ După bucurie vine întristare.
- ◆ Mai mult să te bucuri de ceea ce ai în mână decât de cea mai mare nădejde.

bun

- ◆ A ajuns în mâini bune.
- ◆ Bun și dulce ca un mănunchi de ghimpi.

¹¹ (tu) scuturești, vb. = (familiar) (tu) scuturi

¹² de sârg, s.n. = (popular) repede, cu grabă

- ♦ Ce e mult nu e bun.
- ♦ Cele bune să se-adune, cele rele să se spele.
- ♦ Cel mai bun e mai prost.
- ♦ Cel mai bun vânător, cel ce vine cu vânat.
- ♦ Cine e bun și lui Dumnezeu îi place.
- ♦ De om bun și se vreme bună nu te mai sature.
- ♦ Din omul bun, bun lucru iese.
- ♦ E bun de spânzurat pe o cracă uscată, că-i păcat să strici una verde pentru el.
- ♦ E bun de tăiat mămăligă.
- ♦ E bun numai când doarme.
- ♦ E bun să meargă după moarte.
- ♦ E om bun, cântă cocoșul pe culmea lui.
- ♦ I-a ieșit bunătatea pe față.
- ♦ Omul bun după faptă se cunoaște.
- ♦ Să fii bun și blând la toate, dar până unde se poate.
- ♦ Și omătul e bun la ceva.

buruiană

- ♦ Buruiana proastă crește și în piatră.
- ♦ Buruiana rea crește curând.
- ♦ Buruiana rea nu piere.
- ♦ Buruieni se găsesc și în cea mai bună grădină.
- ♦ Toată buruiana, cu umbra ei.

cal

- ♦ A ajuns din cal măgar.

- ♦ A încălecat pe la coada calului.
- ♦ Are o potcoavă și-i mai trebuie trei și calul.
- ♦ Așteaptă, murgule, să paști iarbă verde.
- ♦ Bate șaua să priceapă iapa.
- ♦ Cal bun și învățat, dar rău călăreț l-a încălecat.
- ♦ Calu-i gândul omului.
- ♦ Calul bătrân cu greu se învață la ham.
- ♦ Calul bun din grajd se vinde și mai bun preț pe el prinde.
- ♦ Calul bun trage și la deal.
- ♦ Calul, că e cu patru picioare, și tot se poticnește.
- ♦ Calul de dar nu se caută la dinți.
- ♦ Calul fără căpăstru te duce în prăpastie.
- ♦ Calul paște unde-l priponești.
- ♦ Cal verde și grec cuminte nu s-a văzut.
- ♦ Cine cal străin încalecă curând descalecă.
- ♦ Cine caută cal fără cusur merge pe jos.
- ♦ Cu calul năvălaš să nu te joci niciodată.
- ♦ Cumpără șaua și calu-n târg.
- ♦ De multe ori, dintr-o iapă bună iese un măgar și dintr-un mărăcine iese un trandafir.
- ♦ După cum ți-e calul, așa să-ți cumperi șaua.
- ♦ Fie calul cât de bun, tot se poticnește el din când în când.
- ♦ Fiecare pune bucuros șaua pe iapa vecinului.
- ♦ Frâiele de aur, nu fac mai bun calul.
- ♦ Iapa flămândă își uită de mânji.
- ♦ Închide grajdul după ce îi fură calul.
- ♦ La calul cel bun, o lovitură numai îi este îndestul.
- ♦ La calul năvălit, pinten ascuțit.
- ♦ Nici cal, nici măgar.

- ◆ Orice ham nu încape pe orice cal.
- ◆ Pe caii cei buni îi mănâncă hamul.
- ◆ Pune căpăstru în coada calului.

cap

- ◆ Barba lasă să se ducă, capul să trăiască.
- ◆ Cap fără griji la dovreac crește.
- ◆ Cap mare, minte puțină.
- ◆ Capul când te doare, tot trupul bolește.
- ◆ Capul face, capul trage.
- ◆ Capul iscusit la vreme de nevoie se cunoaște.
- ◆ Capul în jos, când în sus nu-l poți ține.
- ◆ Capul le face, inima le trage.
- ◆ Capul plecat sabia nu-l taie.
- ◆ Capul să fie sănătos, că belelele curg gârlă.
- ◆ Capul solului nu se taie.
- ◆ Câte capete, atâtea căciuli.
- ◆ Câte capete, atâtea păreri.
- ◆ Câte capete, atâtea vorbe deșarte.
- ◆ Cine își păzește limba își păzește capul.
- ◆ Cine n-are cap să aibă picioare.
- ◆ Cu capul nu spargi zidul.
- ◆ Cu capul se lucră¹³ mai greu decât cu sapa și cu lopata.
- ◆ Fiecare e stăpân pe capul lui.
- ◆ întâi capul să gândească ș-apoi gura să vorbească.
- ◆ La așa cap, așa căciulă.

¹³ se lucră, vb. = (popular) se lucrează

♦ Orice cu bătaie de cap se dobândește pe drumuri nu se găsește.

♦ Până nu dai cu capul de toți pereții, nu te îndrepti.

♦ Până nu te lovești cu capul de pragul de sus, nu-l vezi pe cel de jos.

♦ Pe cap bun stă bine și-o căciulă ruptă.

♦ Unde nu e cap, vai de picioare!

♦ Vai de picioarele care poartă cap nebun!

capră

♦ Capra care zbiară o mănâncă lupul.

♦ Capra e vaca săracului.

♦ Capra nu se face vacă, nici nătărăul om de treabă.

♦ Capra, oricât de bătrână arfi, vrea să lingă și ea sare.

♦ Capra roade unde o legi.

♦ Capra vecinului are ugerul mai plin.

♦ Caprei îi pică coada de râie și ea tot sus o ține.

♦ Iedul sare mai sus decât capra.

♦ împacă și capra, și varza.

car

♦ Buturuga mică răstoarnă carul mare.

♦ Carul care scârțâie, acela ține mai mult.

♦ Carul gol hodorogeste.

♦ Carul plin merge încet, cel deșert¹⁴ aleargă șuchiet¹⁴.

¹⁴ șuchiet, adj. = (regional) în neorânduială

- ♦ Din lipsa unui cui se pierde carul.
- ♦ După carul care nu te așteaptă nu alerga.
- ♦ După ce răstoarnă carul, atunci vede drumul cel bun.
- ♦ E de ajuns o măciucă la un car de oale.
- ♦ E rău cu carul, dar mai rău pe picioare.
- ♦ Nici în car, nici în căruță, nici în teleguță¹⁵.
- ♦ Nu merge carul care are două roate¹⁶ de un fel și două de altfel.
- ♦ Nu pune carul înaintea boilor.
- ♦ Rădăcina mică răstoarnă cel mai mare car.
- ♦ Și cel mai bun cărăuș răstoarnă carul pe cel mai bun drum.
- ♦ Un car se-ncarcă, altul se descarcă.
- ♦ Unge osia, ca să nu scârțâie carul.

casă

- ♦ Ajung în casa altuia, nu poți șede cum îți place.
- ♦ Bagă în casă un mărăcine decât pe oricine.
- ♦ Casa care-i mare mai multă viață are.
- ♦ Casa cu două uși e greu de păzit.
- ♦ Casa fără femeie e pustie pe dinăuntru; casa fără bărbat e pustie pe dinafară.
- ♦ Casa fără perdele e cafemeiafără sprâncene.
- ♦ Casa nemăturată musafiri așteaptă.
- ♦ Casa o are sub pălărie.

¹⁵ teleguță, s.f. = căruță mică cu două roți

¹⁶ roate, s.f. = (învechit, popular) roți

♦ Casa săracul o are, tot ca melcul, în spinare.
♦ Casă cu două rânduri: sus câinii, jos stăpânii.
♦ Cine nu-și laudă casa, casa pe el cade.
♦ Cuibul tău să ți-l păzești, dacă vrei să nu rătăcești.
♦ Decât pâine și miere pe drumuri străine, mai bine uscătură în colibă la tine.

- ♦ E mai bine în coliba ta decât în palatul altuia.
- ♦ Fie butea cât de plină, nu-i bună în casă străină.
- ♦ Fiecare e stăpân în casa sa.
- ♦ În casa lăutarului fiecare joacă.
- ♦ Închide ușa casei până a nu ți-o goli-o furul¹⁷.
- ♦ La casa aprinsă, și vecinul vrăjmaș aleargă să o stingă.
- ♦ Mai bine în bordeiul meu decât în palatul tău.
- ♦ N-are casă, n-are masă.
- ♦ Nicăieri ca la casa omului.
- ♦ Pe cine primești în casă te scoate din casă.
- ♦ Pereții au urechi și ferestrele ochi.
- ♦ Tot omul e împărat în casa lui.
- ♦ Ușa mea e și a ta.
- ♦ Vai de târlă¹⁸ fără câini și de casa fără stăpân!
- ♦ Vatra mea, palatul meu.

căsătorie

- ♦ Caută soție să-ți placă ție, iar nu altora.
- ♦ Căsătoriile sunt scrise în cer.

¹⁷ jur, s.m. = (învechit, popular) hoț

¹⁸ târlă, s.f. = stână

- ◆ Cine se însoară trebuie să aibă de moară.
- ◆ Lesne a se însura și greu a se desura¹⁹.
- ◆ Viața necăsătorită la bătrânețe e cea mai urâtă.

câine

- ◆ A dat burduful de brânză în sama câinilor.
- ◆ A poruncit câinelui și câinele pisicii și pisica șoarecelui, iar șoarecele de coadă și-a atârnat porunca.
- ◆ Ascunde-ți ciomagul de câini, că mai rău te mușcă.
- ◆ Brânză bună în burduf de câine.
- ◆ Câinele bătrân nu latră în zadar.
- ◆ Câinele bătrân să te păzești, din casa ta să nu-l izgonești.
- ◆ Câinele care latră nu mușcă.
- ◆ Câinele care nu latră mușcă rău.
- ◆ Câinele care nu mușcă lasă-l să latre.
- ◆ Câinele care ține mai mult la om, el latră mai mult la oameni.
- ◆ Câinele, când flămânzește, tot la oase-n vis gândește.
- ◆ Câinele ce stă la bucătărie nu e pentru vânătorie.
- ◆ Câinele, de este câine, și tot oprește pe mâine.
- ◆ Câinele, după ce năpârlește, nu ne mai trebuiește1.
- ◆ Câinele latră la lună toată noaptea și luna nu-l ascultă niciodată.
- ◆ Câinele latră, ursul joacă.
- ◆ Câinele moare de drum lung și prostul, de grija altuia.
- ◆ Câinele mort nu mai mușcă.

¹⁹ a se desura, vb. = (popular) a divorța

- ♦ Câinele nu intră dacă nu-i ușa deschisă.
- ♦ Câinele osul nu-l roade și nici pe altul nu-l lasă să-l roadă.
- ♦ Câinele pe câine nu mușcă.
- ♦ Câinele pe lup de gât l-a apucat, iar pe porc, de urechi.
- ♦ Câinele șade pe fân, nici mănâncă, nici nu va să lase calul măcar să-l miroasă.

- ♦ Căinii latră, caravana trece.
- ♦ Căinii latră, vântul bate.
- ♦ Când căinii veghează, lupii nu cutează.
- ♦ Când întărâți căinii, să ai ciomag bun.
- ♦ Când latra un câine bătrân, să ieși afară.
- ♦ Cine câinele și-l iubește n-are frică de tâlhari.
- ♦ Cine doarme cu căinii se scoală plin de purici.
- ♦ Cine vrea să-și bată câinele bătă găsește.
- ♦ Cine vrea să-și ucidă câinele său destul să zică că e turbat.
- ♦ Cîntește pe câine pentru al său stăpân.

1 nu trebuiește, vb- = (popular) nu trebuie

- ♦ Cu căinii, când stai de vorbă, trebuie ca ei să latră.
- ♦ De te latră vreun câine, astupă-i gura cu pâine.
- ♦ Din coadă de câine nu faci ciucuri de mătase.
- ♦ Doi câini se năvălesc la un os.
- ♦ Este câinele satului.
- ♦ Fără câine-n bățatură ești ca fără dinți în gură.
- ♦ Ferește-te de câine mut și de om tăcut.
- ♦ Fuge ca câinele cu coada între picioare.
- ♦ Lasă căinii să te latre, numai bine să știi face.
- ♦ Latră ca câinele la lună.
- ♦ Leagă prietenie cu câinele, numai nu lăsa bâta din mână.

- ♦ Mai bine un câine viu decât un leu mort.
- ♦ Miluiește câinii până ieși din sat.
- ♦ Mulți câini sunt moartea iepurelui.
- ♦ Nu da pâine câinilor altuia, că te latră ai tăi.
- ♦ Nu e numai un câine scurt de coadă.
- ♦ Nu întărâta câinii din sat, de vrei să scapi nemușcat.
- ♦ Nu lăsa să te muște câinele fără să-i smulgi din păr.
- ♦ Nu trezi câinele care doarme.
- ♦ Pe cine l-a mușcat câinele se teme și de lătrătură.
- ♦ Pe ciobanul fără câine lupii-l lasă fără pâine.
- ♦ Și câinii mănâncă din fărâmiturile ce cad de la masa domnului.
- ♦ Vai de cel ce fuge de câini și dă peste lupi!
- ♦ câștig

- ♦ Anevoie se câștigă, lesne se cheltuiește.
- ♦ Câștigul și paguba, frați de cruce.
- ♦ Ce-am câștigat într-o vară am pierdut într-o seară.
- ♦ Cinci câștig, șapte mănânc, ce rămâne bag în pungă.
- ♦ Cine cheltuiește peste ceea ce câștigă n-are-n casă mămăligă.
- ♦ Cum s-a câștigat, așa s-a mâncat.
- ♦ E mai greu a păstra decât a câștiga.
- ♦ Mai bine câștig puțin cu dreptate decât mult cu strâmbătate.
- ♦ Tovarăș la câștig, la pagubă pune cârlig.
- ♦ Unde nu-i nădejde de câștig, pierde îndemnul de lucru.
- ♦ ceartă

- ♦ Când doi se ceartă, al treilea câștigă.
- ♦ Cearta fără păruială n-are haz.
- ♦ Ce atâta sfadă²⁰ pentru o bardă²¹?
- ♦ Cine are mintea-ntreagă în cearta altora nu se bagă.
- ♦ Cine caută ceartă găsește bătaie.
- ♦ Ei se ceartă, ei se iartă.
- ♦ Se ceartă pe umbra măgarului.
- ♦ Unde intră cearta-n casă, de acolo norocul iasă.

cer

- ♦ Cerul curat de trăsnet nu se teme.
- ♦ Nu e cer fără nori.
- ♦ Nu întinde mâinile la torțile cerului.
- ♦ Scară la cer și pod peste mare nu se poate.

cinste

- ♦ A nu cădea nu se poate, dar cinste îți face, când cazi, să te scoli.
- ♦ Cinstea cu rușinea nu pot sta împreună.
- ♦ Cinstea e mai scumpă decât toate.
- ♦ Cinstea nu se cumpără, nici nu se vinde.
- ♦ Cinstea omului se cată²².
- ♦ Cinste dai, cinste găsești.

²⁰ sfadă, s.f. = (învechit, popular) ceartă

²¹ bardă, s.f. = secure

²² (ea) se cată, vb. = (popular) (ea) se caută

- ♦ De la omul cinstit e destul un cuvânt.
- ♦ După a noastră scăpare, nici un sfânt cinste mai are.
- ♦ E foarte cinstit când doarme.
- ♦ În faţă te cinsteşte şi în spate te ciopleşte.
- ♦ Mai mult cântăreşte cinstea decât banul.
- ♦ Pe plugar să-l cinsteşti, că de la el hrană dobândeşti.
- ♦ Rânduiala când e bună, rostul cinstei merge bine.
- ♦ Steagul cel mai zdrenţuit, cinstea oastei.
- ♦ Şi fiara cea mai crudă cinsteşte neamul său.

cioară

- ♦ Cât cioara-n par, şi apa-n ciur.
- ♦ Cioara e tot cioară, ia pruna şi zboară.
- ♦ Cioara lângă cioară trage, alte păsări nu-i sunt drage.
- ♦ Cioara-şi cunoaşte cuibul său.
- ♦ Cioară în loc de privighetoare.
- ♦ Cioară la cioară nu-şi scoate ochii.
- ♦ Cioară lângă cioară zboară.
- ♦ Cioară mândră şi flămândă.
- ♦ Decât cioara pe par, mai bine vrabia în palmă.
- ♦ Mai multe ciori biruie pe una.
- ♦ Şi cioara îşi laudă puii.
- ♦ Unde lipseşte păunul, cioara se pare pasărea cea mai frumoasă.

cocoş

- ♦ Cocoşul care cântă toată noaptea îl mănâncă vulpea.

- ◆ Dacă cocoșul arface ouă, ar fi găină.
- ◆ Tot cocoșul pe gunoiul lui cântă.
- ◆ Unde cântă cocoși mulți, acolo întârzie a se face ziua.

copac

- ◆ Adeseori te înșeli dacă te ieși după coaja copacului.
- ◆ Când rădăcina se usucă, ramură verde pe copac nu se mai urcă.
- ◆ Copacul când cade jos, toți cu topoarele pe el se pun.
- ◆ Copacul când cade, se aude de departe.
- ◆ Copacul cu rădăcini adânci nu se teme de furtună.
- ◆ Copacul din vârful muntelui de orice vânt se clatină.
- ◆ Copacul după fruct se cunoaște.
- ◆ Copacul mare nu cade dintr-o lovitură.
- ◆ De la copacul căzut, toată lumea aleargă lemne să strângă.
- ◆ La copacul fără poame nimeni nu aruncă piatră.
- ◆ Mulți copaci pe dinafară se văd frumoși și pe dinăuntru sunt putrezi, scorburoși.
- ◆ Nu scutura copacul să pice roadele coapte, lasă-le să pice de la sine.
- ◆ Oricât de nalt să fie copacul, frunzele tot cad pe pământ.
- ◆ Tot copacul ce va să fie bun de cârlig, de timpuriu începe a se strâmba.
- ◆ Toți copacii înfrunzesc, dar nu toți dau roade.
- ◆ Un copac nu face pădure.
- ◆ Vântul aruncă și pe cei mai mari copaci jos la pământ.

copil

- ♦ A ajunge în mintea copiilor.
- ♦ Ai copii, ai grijuri' mii, iar cel ce nu are cu dorul lor moare.
- ♦ Așchia nu sare departe de pomul tăiat.
- ♦ Copii mici, griji mici; copii mari, griji mari.
- ♦ Copilul alintat e om stricat.
- ♦ Copilul ca copacul, când de mic se strâmbă, anevoie se mai îndreaptă.
- ♦ Copilul cu două moașe rămâne cu buricul netăiat.
- ♦ Copilul nepedepsit rămâne neprocopsit.
- ♦ Copilul, până nu plânge, nu capătă lapte.
- ♦ Copilul răzgâiat rămâne ne-nvățat.
- ♦ Cum are naș copilașul, așa are naș și nașul.
- ♦ Dacă-i copil, să se joace, dacă-i cal, să tragă, dacă-i popă, să citească.
- ♦ E nevinovat ca pruncul care se naște.
- ♦ Fiecăruia i se pare copilul său mai frumos, de-ar fi cât de urâcios.
- ♦ Mulțimea copiilor, averea omului.
- ♦ Până copil mic eram, nebunii multe făceam, acum îmbătrânit, mintea cu totul mi-a lipsit.
- ♦ Vase de lut și copii nicicând nu-s mulți în casă.

corb

- ♦ Când ar fi după corb, toți caii ar fi morți.
- ♦ Corb la corb nu-și scoate ochii.
- ♦ Corbul în zadar se spală, că negreața nu și-o pierde.
- ♦ Corbul niciodată nu aduce veste bună.

curaj

- ♦ Apucă cu mâna sabia goală.
- ♦ Cu curaj de găină moartă.
- ♦ Cu curaj și cu silință izbutești la orice te îndeletnicești.

cuvânt

- ♦ Câte cuvinte le zici, le vinzi și câte nu le zici, le cumperi.
- ♦ Cuvântul bun unge și cel rău împunge.
- ♦ Cuvântul e ca vântul, nu se ajunge nici cu armăsarul, nici cu ogarul.
- ♦ Cuvântul întâi să-l cioplești, apoi să-l arăți.
- ♦ Cuvântul mângâios la întristare este ca numele doftorului la zăcare²³.
- ♦ Puține cuvinte și ispravă mai multă.

dar

- ♦ Când îi dai, îi fată vaca; când îi ceri, îi moare vițelul.
- ♦ Cât dai, atâta iei.
- ♦ Ce-i dai, dai cu împrumut și ce-i bun, și ce-i plăcut.
- ♦ Cine dă nu uită; uită cel care ia.
- ♦ Dacă ai dat, uită, iar, dacă ai luat, pomenește.
- ♦ Dacă dai, nu ai; dacă nu dai, ești om rău.
- ♦ Dai cu banița²⁴ și scoți cu lingura.

²³ zăcare, s.f. = (învechit, popular) boală

- ♦ Dai un deget și-ți ia mâna toată.
- ♦ Dar din dar se face raiul.
- ♦ Darul cel târziu nu are putere de dar.
- ♦ Darul dat la vreme e dar îndoit.
- ♦ Darul nu-i cu carul.
- ♦ Dă celui ce-ți cere, dar nu făgădui.
- ♦ Dă cu o mână ca să ia cu o mie.
- ♦ Dă-i să bea, că n-o mâncat.
- ♦ Dă nuiele la cei ce îngrădesc.
- ♦ Dă una ca să ți se dea zece.
- ♦ Decât să-ți dau și să ne sfădim²⁵, mai bine tot prieteni să fim.
- ♦ Din dar ai luat, în dar să dai.
- ♦ În dar a venit, în dar s-a dus.
- ♦ Mai bine este a da decât a lua.
- ♦ Nemulțumitului i se ia darul.
- ♦ Nimeni nu poate da ceea ce nu are.
- ♦ Oțetul de dar mai dulce ca mierea cea cumpărată.
- ♦ Ușor e a da din a altuia.

datorie

- ♦ Cine nu e dator e destul de bogat.
- ♦ Cui îi dai pe datorie nu-l mai vezi în prăvălie; pierzi prieteni, pierzi și bani, ba îți capeți și dușmani.

²⁴ baniță, s.f. = vas special (făcut din doage) pentru cereale, cu o capacitate cuprinsă între 21 și 341.

²⁵ (noi) să (ne) sfădim, vb. = (popular) (noi) să (ne) certăm

- ♦ Datoria e ca râia.
- ♦ Datoria e plină de griji.
- ♦ Datoria mănâncă cu omul din blid.
- ♦ Datoria veche nu putrezește.
- ♦ Dator nu-s, că nu-mi dă nimeni pe datorie.
- ♦ De la rău platnic, și cu cenușa de pe vatră să te mulțumești.
- ♦ De la un datornic rău nu vei lua nimic decât la poarta raiului.
- ♦ De la un datornic rău și-un sac de paie este bun.
- ♦ Fă-ți datoria și nu te teme.
- ♦ Mai liniștit doarme cel ce se culcă flămând decât cel ce se scoală cu datorii.
- ♦ Omul dator de multe ori trebuie să mintă.
- ♦ Omul e dator să muncească, să nu-l găsească moartea șezând.
- ♦ Parul putrezește, datoria crește.

dimineată

- ♦ Dimineata poartă aur în gură.
- ♦ Ora dimineții e aurul vieții.
- ♦ Revărsatul zorilor nu ține toată ziua.
- ♦ Scoală-te de dimineată, dacă vrei să-ți lungеști viața.
- ♦ Scoală-te de dimineată și te culcă mai târziu.
- ♦ Sculatul de dimineată și însuratul de tânăr nu strică.
- ♦ Trebile²⁶ ce le poți face dimineata nu le poți face toată ziua.

²⁶ trebile, s.f. = (popular) treburile

doctor

- ♦ Doctore, vindecă-te întâi pe tine.
- ♦ Doctorul cel mai bun este cumpătul.

dor

- ♦ Fără dor, lacrimi nu ies.
- ♦ În dorul căpșunilor mănânci frunzele.
- ♦ Nici o boală nu-i mai grea ca dorul și dragostea.

drac

- ♦ Bine e și înaintea dracului a aprinde din când în când o lumânare.
- ♦ Dracul alb mănâncă p-ăl negru.
- ♦ Dracul, când a îmbătrânit, atunci s-a călugărit.
- ♦ Dracul, când n-are ce face, își cântărește coada.
- ♦ Dracul, când n-are de lucru, își aprinde luleaua.
- ♦ Dracul își ține capul în poalele mă-sii și cu coada răstoarnă carul.
- ♦ Dracul nu e așa de negru cum îl zugrăvesc oamenii.
- ♦ Dracul nu face biserici, nici puțuri pe la răspântii.
- ♦ Dracul numai oaie nu se poate face.
- ♦ Dracul stă în deal și prăvale carul în vale.
- ♦ Dracul sade și în vârful acului.
- ♦ Dracul toate ar vrea să fie, numai ucenic nu.
- ♦ Fă-te frate cu dracul până treci puntea.

- ♦ Fă-ți cruce mare, că dracul e bătrân.
- ♦ Numai dracul e sărac, că n-are suflet.
- ♦ Pe dracu a căutat, tot pe el l-a găsit.
- ♦ Pe dracu la cruce nu-l poți duce.
- ♦ Pe dracul nici să-l vezi, nici să te vadă.

dragoste

- ♦ Ca dragostea dintâi alta nu-i.
- ♦ Când sărăcia intră pe ușă, dragostea iese pe fereastră.
- ♦ Ce mi-e drag fuge de mine și urâtul calea-mi ține.
- ♦ Cine iubește iartă.
- ♦ Cine se iubește în tot locul se-ntâlnește.
- ♦ Cu cât mai dulce limba dragostei a început, cu atât mai amară pe la sfârșit.
- ♦ Cum mă vei iubi, așa te voi iubi.
- ♦ Dacă vrei să fii iubit, iubește.
- ♦ Decât să mănânc mămăligă cu unt și să mă uit în pământ, mai bine pâine cu sare și să mă uit la el ca la soare.
- ♦ Dragostea cea veche îți șoptește la ureche.
- ♦ Dragostea clădită pe frumusețe moare curând, ca și frumusețea.
- ♦ Dragostea cu socoteală nu se poate.
- ♦ Dragostea e oarbă.
- ♦ Dragostea e treaba celor fără treabă.
- ♦ Dragostea înțelege toate limbile.
- ♦ Dragostea învinge totul.
- ♦ Dragostea niciodată nu pier.
- ♦ Dragostea nu cunoaște lege.

- ♦ Dragostea nu e moșie, să o iei cu chirie.
- ♦ Dragostea nu se face cu sila.
- ♦ Dragostea scurtă e cu suspin lung.
- ♦ Dragoste chioară pe rogojina goală.
- ♦ După nori îi și senin, după dragoste, și suspin.
- ♦ Fără mâine nu-i iubire.
- ♦ Iubirea peste măsură aduce în urmă ură.
- ♦ La ce te iubește te uiți cu drag.
- ♦ Lesne urăști pe cel ce de nevoie iubești.
- ♦ Mai bine legumă puțină și dragoste multă.
- ♦ Mai bine pâine neagră cu dragoste curată decât albă zăpada și plină de sudalmă²⁷.
- ♦ Nimic peste putință la dragoste se-nțelege.
- ♦ Nu există dragoste fără gelozie.
- ♦ O căutătură²⁸ dulce la dragoste te duce.
- ♦ Ochii și sprâncenele fac păcatele și leagă dragostele.
- ♦ Ochii văd, inima cere.
- ♦ Rana de cuțit se vindecă lesne, dar cea de la inimă, niciodată.
- ♦ Tânăr lângă tânăra, ca paiele lângă foc.
- ♦ Unde este frică nu e loc pentru iubire.
- ♦ Unde-i dragoste e și ceartă.
- ♦ Unde-i dragoste puțină, lesne-i a găsi pricină.

dreptate

²⁷ sudalmă, s.f. = (învechit, popular) ocară

²⁸ căutătură, s.f. = (popular) privire

- ♦ Ce e drept și lui Dumnezeu îi place.
- ♦ Cei ce lipsesc nu capătă dreptate.
- ♦ Cine nu are dreptate, acela țișă mai tare.
- ♦ Dacă dai, dreptate ai.
- ♦ Dreptatea e ca lemnul cel ușor, care-l apasă în apă și tot cândva iese deasupra.
- ♦ Dreptatea e scrisă la fiecare în vârful nasului.
- ♦ Dreptatea iese ca untdelemnul deasupra apei.
- ♦ Dreptatea niciodată nu pierē.
- ♦ Dreptatea săracului nimic nu atârănă, că-i foarte ușoară.
- ♦ Dreptatea te leagă de gard.
- ♦ Drept ca lumina cea dreaptă.
- ♦ Dreptul de auzul rău nu se teme.
- ♦ Dreptul e dușmănit de toți păcătoșii.

drum

- ♦ Adesea drumul ce vrei să scurtezi e cel mai lung.
- ♦ Calea de mijloc e cea mai bună.
- ♦ Ca să scurteze din cale, de cu seară a plecat și în tindă s-a culcat.
- ♦ Călătorului îi sade bine cu drumul.
- ♦ Cine pe lângă drum zidește mulți stăpâni dobândește.
- ♦ Cine umblă pe toate drumurile nu ajunge nicăieri.
- ♦ Drumul bătut nu trebuie lăsat pentru cela²⁹ de lângă sat.
- ♦ Drumul drept este cel mai scurt.

²⁹ cela, pron. = (popular) acela

♦ Drumul drept te duce la țintă, cotiturile te fac să te rătăcești.

♦ Totul cu osteneală se dobândește, pe drumuri nu se găsește.

Dumnezeu

♦ Ajută-te și cerul te va ajuta.

♦ Dacă vrea Dumnezeu, și tureată³⁰ se face.

♦ Dă din mâini și Dumnezeu îți va ajuta.

♦ Dă, Doamne, la-l de doarme, că al de lucră³¹ capătă.

♦ Dă, Doamne, tot sărbătoare și numai o zi de lucru și atunci să fie nuntă!

♦ Dă-mi, Doamne, mintea românului din urmă.

♦ Dă-mi, Doamne, o pară-n gură; dacă mi-o dai, mi-o și mestecă.

♦ Dă-mi, Doamne, puterea tânărului și mintea bătrânului.

♦ De la cel ce n-are nici Dumnezeu nu cere.

♦ De unde nu-i nici Dumnezeu nu cere.

♦ Dumnezeu a umplut lumea cu ce a putut.

♦ Dumnezeu, că e Dumnezeu, și nu poate mulțumi toată lumea.

♦ Dumnezeu dă, dar nu aduce acasă.

♦ Dumnezeu dă, Dumnezeu ia.

♦ Dumnezeu îți ajută și ferul³² se face plută.

³⁰ tureată, s.f. = (învechit, regional) carâmb; un fel de ciorap fără talpă făcut din postav

³¹ (el) lucră, vb. = (popular) (el) lucrează

³² fer, s.n. = (învechit) fier

- ◆ Dumnezeu îți dă, dar nu-ți bagă în traistă.
- ◆ Dumnezeu nu bate cu ciomagul.
- ◆ Dumnezeu nu rămâne la nimeni dator.
- ◆ Dumnezeu te pedepsește pe unde ai păcătuit.
- ◆ Dumnezeu trimite omului alune când nu mai are dinți.
- ◆ Ferească Dumnezeu de fuga șchiopului și de bătaia orbului.

- ◆ Ferească Dumnezeu pe om de gura satului.
- ◆ Ferește-mă, Doamne, de hoții din casă, că de cei d-afară mă feresc eu.

- ◆ Ferește-te de omul însemnat de Dumnezeu.
- ◆ Fiecare pentru sine, Dumnezeu pentru toți.
- ◆ I-a dat Dumnezeu bogăție, dar nu i-a dat și minte.
- ◆ La barza chioară face Dumnezeu cuib.
- ◆ La Dumnezeu mergi, dar cu făclia-n mână.
- ◆ La Dumnezeu și în Țara Românească, toate sunt cu puțință

- ◆ Mai bine roagă-te la Dumnezeu decât la sfinți.
- ◆ Mare e Dumnezeu, dar meșter e și dracul.
- ◆ Nu-i cum gândește omul, ci cum vrea Domnul.
- ◆ Omul, dacă se păzește, și Dumnezeu îl grijește.
- ◆ Omul să zică în gândul său: Doamne ferește de mai rău!
- ◆ Până la Dumnezeu te omoară sfinții.
- ◆ Pe cine vrea Dumnezeu să piardă mai întâi îi ia mințile.
- ◆ Postește robul lui Dumnezeu, că n-are ce mânca.
- ◆ Pune mâna și-o să pună și Dumnezeu mila.
- ◆ Și sfântul ca să-ți ajute trebuie să-i aprinzi candelă.
- ◆ Un bun c-un rău, c-așa a lăsat Dumnezeu.

- ♦ Una spune omul și alta face Domnul.
- ♦ durere

- ♦ După o scurtă plăcere urmează o lungă durere.
- ♦ Durerea e o învățătură.
- ♦ Durerea mare, alta mai mare o tămăduiește.
- ♦ Durere ascunsă, mai tare decât orice durere.
- ♦ Durere străină, să-i fie de bine.
- ♦ Durerile mari sunt mute.
- ♦ Fiecare știe unde-l doare.
- ♦ La măseaua care te doare te lovește limba mai des.
- ♦ Unde te doare, acolo te legi.
- ♦ dușmănie

- ♦ Cine n-are dușmani nu e om.
- ♦ Cu vrajba și urgia raiul n-o să dobândești.
- ♦ Dușmanul cel mai rău cu pâine ți-l câștigi.
- ♦ Dușmanului să-i dai pâine și sare.
- ♦ Dușmănia strică omenia.
- ♦ Inamicului care se duce fă-i pod.
- ♦ La cel ce te dușmănește tu cu bine-i răsplătește.
- ♦ Mai bine un vrăjmaș înțelept decât un prieten nărod.
- ♦ Mai bine vrăjmaș c-o față decât prieten cu două fețe.
- ♦ Nu da ciomag cui nu-i ești drag, nici sabie în mână vrăjmașului.
- ♦ Nu disprețui pe nici un inimic³³, fie cât de mic.

³³ inimic, s.m. = (învechit, popular) inamic

♦ Nu-i mai mare dușmănie decât când zici prostului că-i prost.

♦ Omul fără dușmani, ca râul fără bolovani.

♦ Pe câți îi numim cunoscuți nu pot fi vrăjmași nevăzuți.

♦ Pe cine vrei să-l faci dușman dă-i bani cu împrumut.

♦ Pe mulți prieteni în lume îi facem dușmani prin glume.

♦ Pe vrăjmașii țării tale ai tăi vrăjmași să-i socotești.

♦ Salutul între doi dușmani e primul semn al împăcării.

♦ Un singur dușman e destul să dărâme ce au lucrat o mie de prieteni.

♦ Vrăjmășia acoperită mai mult rău aduce.

♦ faptă

♦ Ce-i făcut e bun făcut.

♦ Ce poți face azi nu lăsa pe mâine.

♦ Ce poți face singur nu aștepta să-ți facă alții.

♦ Ce ție nu-ți place altuia nu face.

♦ Cine face gălușca trebuie s-o și înghită.

♦ Cine face - sieși face.

♦ După faptă, și răsplată.

♦ După poamă se cunoaște pomul și după faptă omul.

♦ Face socoteală fără birtaș³⁴.

♦ Fapta bună în viață la norocire înalță.

♦ Fapta bună laudă pe om.

♦ Fapta bună nu moare niciodată.

♦ Fapta cea rea tot, cândva, se pedepsește.

♦ Fapta face rușinea, iar nu pedeapsa.

³⁴ birtaș, s.m. = persoană care ține un birt, un restaurant modest

- ♦ Faptele bune în lume îți las nemuritor renume.
- ♦ Faptele, faptele, nu oala cu laptele.
- ♦ Faptele grăiesc mai apăsător.
- ♦ Făcând, înveți să faci.
- ♦ Fă ce poți, când n-ai altă de făcut.
- ♦ Fă faptă și-ți vei primi răsplată.
- ♦ Fă împrumuturi și te gătește de supărări.
- ♦ Precum faci, așa tragi.
- ♦ fată

- ♦ Din fată haină nu faci gospodină.
- ♦ Fata frumoasă se mărită fără zestre.
- ♦ Fata la vremea ei, ca mierea în fagurele ei.
- ♦ Fata, până-i mărită, zile negre vei noda.
- ♦ Fată mare, grijă mare.
- ♦ Fată mare minte n-are.
- ♦ Mai bine fată cinstită decât zestre grămadită.
- ♦ Nici mărgea neînșirată, nici fată nemăritată.
- ♦ Totdeauna fețișoara mărită fețișoara.
- ♦ față

- ♦ Chipul omului e oglinda sufletului.
- ♦ Fața omului e sabie.
- ♦ Fii după cum te arată chipul.
- ♦ Fugi de omul cu două fețe, că unele grăiește și altele gândește.
- ♦ În față miere și în dos fiere.
- ♦ Nu face ața cât față.
- ♦ Orice față nu e și frumoasă și orice om smerit nu e și sfânt.

- ♦ Uită-te la față și judecă-i viața.
- ♦ femeie

- ♦ Ca mâna de femeie, nici o mână mai delicată.
- ♦ Jfc Ceea ce săvârșește femeia nimenea nu poate săvârși.
- ♦ Ce vrea femeia, vrea și Dumnezeu.
- ♦ Dacă limba femeii ar fi mai scurtă, zilele bărbatului ar fi mai lungi.
- ♦ Două femei rele nu fac cât una bună.
- ♦ Femeia a îmbătrânit pe dracu cu descrețirea unui fir de păr.
- ♦ Femeia are nouă suflete, ca pisicile.
- ♦ Femeia a scos pe om din rai.
- ♦ Femeia bună e plug de aur în casa omului.

FERICIRE

¹ (ea) să potoale, vb. = (popular) (ea) să potolească

- ◆ Femeia care-i cuminte îi mai mare decât un bărbat.
- ◆ Femeia cinstită e coroana bărbatului.
- ◆ Femeia cu ochi frumoși pe toți îi face voioși.
- ◆ Femeia harnică ține casa cu fusul.
- ◆ Femeia înțeleaptă își zidește casa.
- ◆ Femeia judecă și pe dracu și-l scoate dator.
- ◆ Femeia vede chiar unde bărbatul abia zărește.
- ◆ Femeile nechibzuite, ca bucatele nesărate.
- ◆ Lelea joacă, dănțuiește, iar bărbatu-i pătimește.
- ◆ Muieră a înălbit și pe dracul.
- ◆ Nu natura face frumoasă femeia, ci dragostea.
- ◆ Nu toate femeile cu cheile în brâu sunt gospodine.
- ◆ Orice femeie poate să potoale' pe bărbat.
- ◆ Ferice de cel ce nu deschide ușile domnilor.
- ◆ Fericirea și sărăcia nu pot sta împreună.
- ◆ Fericit acela care se mulțumește cu ceva mai puțin decât are.
- ◆ Fericit e acel ce poate încălzi mai mulți la soba lui.
- ◆ Mai multă fericire e în bordeiul săracului decât în palatul bogatului.
- ◆ Orice fericire are a ei nemulțumire.
- ◆ fier
- ◆ Bate fierul până e cald, că, de se va răci, în zadar vei munci.
- ◆ Cine umblă cu fierul se umple de rugină.
- ◆ Fierul pe fier îl ascute.
- ◆ Rugina moale roade fierul.
- ◆ Și fierul ruginește cât lumea nu trăiește.

- ♦ Zgura din fier bun se face.
- ♦ floare

- ♦ Câte flori sunt pe pământ, toate se duc în mormânt.
- ♦ Cine leapădă floarea nu simte mirosul ei.
- ♦ Cu o floare nu se face primăvară.
- ♦ Dacă floarea ți-o păzești, rod bun dobândești.
- ♦ După grădinar, și florile.
- ♦ Floarea, cum se deschide, se vede ce rod dă.
- ♦ Floarea la floare trage.
- ♦ Floarea, până nu o pui la cap, nu cunoști ce miros are.
- ♦ Floarea s-o păzești ca să nu se strice, că, de se va strica, nici o poamă³⁵ vei avea.
- ♦ Floare cu floare dragoste are.
- ♦ Grădinarul nu cumpără flori.
- ♦ Multe flori sunt pe lume, dar nu toate au miros.
- £ Numai c-o floare ghirlanda nu se face.
- ♦ j | t Nu rupe floarea, dacă vrei să vezi rodul ei.
- .
- Păcat de floare, că-i în spini.
- £ până florile la vremea lor, siliți-vă să le adunați.
- £ Una e floarea de grădină și alta e floarea de câmp.
- ♦ j | t Urzica nu va fi floare niciodată.
- ♦ foame

- ♦ Calea flămândului e cea mai lungă.
- ♦ Când mi-e foame, să-mi dai pâine, iar nu-mi zice:

³⁵ poamă, s.f. = fructă

„ vino mâine „.

- ♦ Cel flămând n-are urechi de ascultat.
- ♦ Celui flămând pâinea-i în gând.
- ♦ Cine doarme nu-i e foame.
- ♦ Cine se culcă flămând se scoală fără datorie.
- ♦ Cine se culcă nemâncat codri visează.
- ♦ E mare necaz când foamea nu-ți dă răgaz.
- ♦ Flămândului i se pare miere codrul cel uscat.
- ♦ Flămândului și o bucată de mămăligă rece i se pare plăcintă.

- ♦ Flămânzilor nu le trebuie poftire multă.
- ♦ Foamea e cel mai bun bucătar.
- ♦ Foamea e soră bună cu setea.
- ♦ Foamea face bucate bune.
- ♦ Foamea gonește pe lup din pădure.
- ♦ Foamea se uită la poarta omului muncitor, dar nu îndrăznește să intre.

- ♦ Foamea și rușinea nu pot sta împreună.
- ♦ Foamea și sărăcia strică omenia.
- ♦ Lingura goală rupe gura.
- ♦ Mai bine să mori de foame decât să iei pâinea săracului.
- ♦ S-a întâlnit foamea cu setea.
- ♦ Sătulul nu crede flămândului.
- ♦ Stomacul gol n-are urechi de ascultat.
- ♦ foc

- ♦ Cade din căldare în foc.
- ♦ Ca să scape de fum, se aruncă în foc.
- ♦ Ca să stingi un foc, trebuie să te arunci în el?

- ◆ Cine de foc trebuință are - în cenușă îl găsește.
- ◆ Cine se joacă cu focul îndată se pârlеște.
- ◆ Cu cât mai mult de foc te apropii, cu atât mai mult te și aprinzi.
- ◆ Fiecare trage foc la oala lui.
- ◆ Foc după foc, rău după rău.
- ◆ Foc pe foc nu stinge, ci mai mult îl aprinde.
- ◆ Foc să faci și fum să nu iasă, peste puțină.
- ◆ Focul acoperit arde înăbușit.
- £ Focul, când s-aprinde pân³⁶ mărăcini uscați, arde și pe cei verzi.
- ◆ Focul ce nu te supără, nicicum să-l zgândări.
- ◆ Focul ce se socotește stins de multe ori sub cenușă se găsește aprins.
- ◆ Focul cu apa nu se pot împrieteni.
- ◆ Focul scormonit mai multă pară dă.
- ◆ Fumul se vede ziua și noaptea arde focul.
- ◆ I-a ajuns focul la unghie.
- ◆ Încălzește-te cât arde focul.
- ◆ Până nu faci foc, fum nu iese.
- ◆ Pentru un purice nu zvârli plapuma pe foc.
- ◆ Scapă-l din foc, ca să te bage-n foc.
- ◆ Scânteia mică face flacăra mare.
- ◆ Scoate castanele din foc cu mâna altuia.
- ◆ Și la cuptorul mic se face foc mare.
- ◆ Unde faci foc iarba nu crește.
- ◆ frate

³⁶ pân, prep. = (învechit, popular) prin

- ♦ Ceartă de frați, ceartă de draci.
 - ♦ Frate, frate, dar brânza-i pe bani.
 - ♦ Frate, frate, dar până unde se poate.
 - ♦ Fratele îți scoate ochii.
 - ♦ Unde sunt doi frați, coada să nu-ți bagi.
 - ♦ frică
-
- ♦ Cine mai mult se teme, acela uită ușa deschisă.
 - ♦ Cui i-e frică de orice nor nu face nici o călătorie.
 - ♦ De ceea ce se teme omul nu scapă.
 - ♦ Frica are picioare lungi.
 - ♦ Frica întotdeauna aduce primejdie.
 - ♦ Frica, mai mare decât spaima.
 - ♦ Frica păzește pepenii.
 - ♦ Frica păzește via.
 - ♦ Fricosul se sperie și de umbra sa.
 - ♦ Leac de frică nu-i.
 - ♦ Mai rău se sperie cineva din auzit decât din văzut.
 - ♦ Mai știe sfântul și de frică.
 - ♦ Mare să fii, dar de frică tot să știi.
 - ♦ Nicovanul³⁷ frică n-are de ciocan.
 - ♦ Omul fricos se sperie de toate buruienile.
 - ♦ Unde nu-i frică, rușinea nu se-ncurcă.
 - ♦ frumusețe
-
- ♦ Când n-ai frumos, pupi și mucos.

³⁷ nicovan, s.n. = (învechit) nicovală

- ♦ Ce e frumos la toți place, dar nu știi în el ce zace.
- ♦ Ce e frumos poartă și ponos³⁸.

³⁸ ponos, s.n. = (popular) necaz

- ♦ Ce e nou e și frumos.
- ♦ Ce folos că ești frumos, dacă ești căpățânos! Ce folos de chip frumos, dacă nu e lipicios! Cei mai frumoși ghiocei prin mărăcini se găesc.
- ♦ Decât frumoasa din sat strein, mai bine sluta din satul tău.
- ♦ Decât un car de frumusețe, mai bine un car de minte.
- ♦ E om frumos, dar năravul îl strică.
- ♦ Fiecare pizmuiește ce-i mai frumos ca el.
- ♦ Frumusețea fără înțelepciune este ca o floare în tină.
- ♦ Frumusețea îți grăiește tăcând.
- ♦ Frumusețea la om e ca floarea la pom.
- ♦ Frumusețea vestejește, dar înțelepciunea crește.
- ♦ La chip frumos, la inimă găunos.
- ♦ Nu e frumos ce e frumos, e frumos ce-mi place mie.
- ♦ Nu-i frumos cine-i frumos, da-i frumos cine-i drăcos.
- ♦ Nu-i frumos cine se ține, ci-i frumos cui îi stă bine.
- ♦ Și urâtul sade unora frumos.
- ♦ furnica

- ♦ Furnica, cât de mică, dacă o calci pe picior se întoarce și ea să te muște.
- ♦ Furnica își strânge hrană de cu vară pentru iarnă.
- ♦ ♦ Furnică cu furnică, fie cât de mică, face mare mușuroi.
- ♦ Și furnica, de e furnică, tot are mânia, cât de mică.
- ♦ furt

- ♦ Cei ce fură, aceia mai tare jură.
- ♦ Cine fură azi un ou mâine va fura un bou.

- ♦ Cine fură o dată e fur totdeauna.
 - ♦ Fă-te om de lumea nouă, să furi cloșca de pe ouă.
 - ♦ Mai bine să ceri decât să furi.
 - ♦ Ori fură, ori ține sacul, e tot lotru³⁹.
 - ♦ furtună
- ♦ Când ești în luciul mării și tună, anevoie o să scapi de furtună.
- ♦ Cărmaciul bun scapă din furtună.
 - ♦ Cine seamănă vânt culege furtună.
 - ♦ După furtună, și liman.
 - ♦ După furtună vine și vreme bună.
 - ♦ Frumos să privești furtuna pe mare, dar cam de departe.
 - ♦ găină
- ♦ Bună să fie găina mea, tot mai bună pare a vecinului.
 - ♦ Ca cea găină bătrână nici o pasăre nu face ciorba bună.
 - ♦ Ce naște din găină râcăie la pământ.
 - ♦ Cloșca nu trebuie să-șipărasească cuibul.
 - ♦ Cu un pai găina nu se-ngrașă.
 - ♦ Găina care clocește nu e grasă.
 - ♦ Găina care cotcodăcește mult nu ouă.
 - ♦ Găina care râcăie mult își scoate ochii.
 - ♦ Găina, când se vede în tărâțe, dă cu picioarele.
 - ♦ Găina, când va oua, aude o mahala.
 - ♦ Găina înaintea cocoșului nu cântă.
 - ♦ Găina într-un loc cotcorogeste⁴⁰ ș-ntr-alt loc oul se găsește.

³⁹ lotru, s.m. = (învechit, popular) hoț

- ♦ Găina neagră face oul alb.
 - ♦ Găina nu se poate cu două, și cu pui, și cu ouă.
 - ♦ Găina, pân-nu scurmă, nu se ține sătulă.
 - ♦ Găina p-un ou face atâta zgomot, cât o aude vulpea.
 - ♦ Găina scurmă ca să se hrănească.
 - ♦ Găina se hrănește d-acolo de unde scurmă.
 - ♦ Găina vecinului are ouăle mai mari.
 - ♦ Găina vecinului e mai grasă.
 - ♦ Găina vecinului totdeauna-i curcă.
 - ♦ Învață oul pe găină.
 - ♦ Oul de azi e mai bun decât găina de mâine.
 - ♦ S-a mâniat găina pe țărățe.
 - ♦ Și găina oarbă nimerește câte un grăunte.
 - ♦ gând
-
- ♦ Cugetul bun e cea mai bună pernă.
 - ♦ Din ceea ce știe, gândul nu și-l schimbă.
 - ♦ Doi la un gând, ca două capete într-o căciulă.
 - ♦ Gândește întâi, apoi vorbește.
 - ♦ Gândește-te de astăzi pentru mâine.
 - ♦ Gândul fuge mai iute decât vântul.
 - ♦ Gândul meu, pe unde aleargă, nu-i voinic ca să-l petreacă și pasăre să-l întreacă.
 - ♦ Gânduri multe, fără treabă, dovedesc minte slabă.
 - ♦ întâi gândește, apoi pornește.
 - ♦ La multe cine gândește nici una nu isprăvește.
 - ♦ Pășește un pas, doi și gândește la al treilea.

⁴⁰ (ea) cotcorogeste, vb. = (popular) (ea) cotcodăcește

♦ grabă

♦ Cine pornește cu graba se-ntâlnește cu zăbava'.

♦ Cine se grăbește, curând ostenește.

♦ Cine se grăbește, și ce are prăpădește.

♦ Cu prea multă grabă nu faci multă ispravă.

♦ Graba strică treaba.

♦ greșeală

♦ Chiar omul cu judecată greșește câteodată.

♦ £ Cine greșește plătește.

♦ Cine întreabă de două ori nu greșește niciodată.

♦ £ Cine întreabă nu greșește.

♦ Greșeala de o clipă e adesea supărare pe viață.

♦ Greșeala nu se socotește ca plată.

♦ Greșind învață omul.

♦ Până nu greșești, nu nimerești.

♦ Toată greșeala are iertarea ei.

♦ gură

♦ Adeseori în dosul unei guri dulci se ascunde o inimă otrăvită.

♦ A mâncat urdă cu usturoi și cere să-i miroasă gura a lapte.

♦ Are gura-mpiedică, dar taina o spune-ndată.

♦ Caută luleaua și el, cu ea în gură.

♦ Când vrei să vorbești, la gură să ai lacăt.

♦ De la mână pân-la gură pierde îmbucătura.

♦ De multe ori ai gură și n-ai limbă.

♦ Din gură, miere, iar din inimă, otravă.

- ♦ După cum ți-e gura, așa să-ți fie și îmbucătura.
- ♦ După gură, și lingură.
- ♦ Glumește numai cu gura, iar nu și cu îmbrâncitura.
- ♦ Gura aduce ura.
- ♦ Gura bate spatele.
- ♦ Gura de multe ori capul jos l-aruncă.
- ♦ Gura îndulcește, gura amărăște.
- ♦ Gura lui trebuie pusă în alt loc.
- ♦ Gura lumii nu o poți opri.
- ♦ Gura mereu curățată de dureri este cruțată.
- ♦ Gură multă, treabă puțină.
- ♦ Gura nu cere chirie, poate vorbi orice fie.
- ♦ Gura omului sparge cetăți.
- ♦ Gura priponește mâna.
- ♦ Gura rea, inimă rea.
- ♦ Gura rea numai pământul o astupă.
- ♦ Gura să-ți mai rabde pân-a grăi și altul.
- ♦ Gura se satură, dar ochii, niciodată.
- ♦ Gura vorbește adevărul și minciuna.
- ♦ Gura zice, vântul duce.
- ♦ Gură are și gura nu i se aude.
- ♦ Gură de om, gură de câine cere pâine.
- ♦ Îi lasă gura apă.
- ♦ Îi merge gura ca o moară hodorogită.
- ♦ În gura închisă nu intră musca.
- ♦ Mai încet cu gura și mai iute din mână.
- ♦ Mii și sute de întâmplări de la mână și până la gură.
- ♦ Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură.

- ♦ Pune-ți frâu la gură și lacăt la inimă.
 - ♦ Sacul la gură se leagă.
 - ♦ haină
-
- ♦ Acul e mic, dar scumpe haine coase.
 - ♦ Cămașa e mai aproape de piele decât haina.
 - ♦ Cel gol trebuință n-are de a-și păzi hainele sale.
 - ♦ Cine se-ntinde mai mult decât i-i straiu îi rămân picioarele goale.
-
- ♦ Croitorul umblă cu haina descusută.
 - ♦ Cum e acul, și cojocul.
 - ♦ După coajă se vede pomul, după haină, omul.
 - ♦ Haina face pe om.
 - ♦ Haina nu face pe om medic.
 - ♦ Haina să-ți fie cum e sacul și peticul.
 - ♦ Hainele împrumutate nu țin de cald.
 - ♦ Hainele scumpe pe spinare bagă omu-n lipsă mare.
 - ♦ Haine noi cu bumbi vechi sună cam rău la urechi.
 - ♦ Își întoarce șuba după cum suflă vântul.
 - ♦ Nu după suman trebuie judecat omul.
 - ♦ Nu te uita la haine, ci la ce este în haine.
 - ♦ Omul cinstește haina, nu haina pe om.
 - ♦ Straiele împodobesc pe om.
 - ♦ Și păianjenul țese, dar din pânza lui nu se fac haine.
 - ♦ hărnicie
-
- ♦ La omul harnic se uită sărăcia pe fereastră, dar nu îndrăznește să intre.

♦ Nimeni nu întreabă de casa frumosului, ci de casa vrednicului.

♦ Omul care este harnic totdeauna are praznic.

♦ Omul harnic, muncitor - de pâine nu duce dor.

♦ hoț

♦ Hoț de la hoț învață.

♦ Hoț de la hoț nu fură.

♦ Hoții nu sunt azi prin păduri, sunt prin căntălării⁴¹.

♦ Hoț pe hoț anevoie înșală.

♦ Hoț pe hoț cunoaște.

♦ Hoțul, când cu gândul nu visează, el în cursă o să cază⁴².

♦ Hoțul de hoț se teme.

♦ Hoțul e numai cu un păcat, iar păgubașul, cu o mie.

♦ Hoțul jură și iar fură.

♦ Hoțul nedovedit e negustor cinstit.

♦ Hoțul priceput întâi se închină și apoi fură.

♦ Hoțul prinde pe păgubaș.

♦ Hoțul se cunoaște după ochi.

♦ I Hoțul zice c-a glumit când vede că l-a zărit.

♦ Hoțu-nvață la hoție și bețivul la beție.

♦ £ împrejurarea face pe hoț.

♦ Lacătul nu se pune la ușă pentru hoți, ci pentru oameni cinstiți.

♦ Omul nedrept se teme de hoți.

♦ Prinde hoțul când îți vine, că te prinde el pe tine.

⁴¹ căntălarie, s. f. = (învechit, popular) cancelarie

⁴² (el) o să cază, vb. = (învechit, popular) (el) o să cadă

♦ iarnă

♦ Iarna-i grea, omățul mare, vai de omul care n-are!

♦ Iarna n-au mâncat-o lupii.

♦ Iarna să nu te cuprinză⁴³ fără pânză, fără brânză.

♦ Iarna se îmbunesc⁴⁴ perele acre.

♦ Te-o întreba iarna ce-ai lucrat vara.

♦ iepure

♦ Ce are de-a face scripca și cu iepurele?

♦ Cine doi iepuri gonește nici unul nu dobândește.

♦ De unde nu gândești, de-acolo sare iepurele.

♦ Iepurele în culcușul său se-nvesește.

♦ Iepurii și-au semănat ardei, pieirea capului lor.

♦ Împușcă doi iepuri dintr-un foc.

♦ Mai bun e un iepure în frigare decât doi în crâng.

♦ Prinde iepurele cu carul.

♦ iertare

♦ Este lesne a ierta, dar este greu a uita.

♦ Iartă-l, Doamne, că nu știe ce face.

♦ Iartă pe toți, numai pe tine nu.

♦ Iertarea e răzbunarea cea mai bună.

♦ inimă

♦ Calcă-ți inima și taci.

' (ea) să nu (te) cuprinză, vb. = (popular) (ea) să nu (te) cuprindă

⁴⁴ (ele) se îmbunesc, vb. = (popular) (ele) devin mai bune

- ♦ Ce are pe inimă are și pe buze.
- ♦ Dulce la limbă, amar la inimă.
- ♦ Inima când se-nveselește, fața înflorește.
- ♦ Inima-mi crapă pe foc și lui îi arde de joc.
- ♦ Inima o am pe limbă.
- ♦ Inima voioasă, picioare agere.
- ♦ Marea, că e mare, și încă are fund, dar inima omului!
- ♦ Mână rece, inimă caldă.
- ♦ Rana de cuțit se vindecă, dar cea de la inimă, niciodată.
- ♦ Să nu spui la nimenea ce ai la inimă.
- ♦ Voința inimii dă aripi picioarelor.
- ♦ interes

- ♦ De când lumea s-a zidit, interesul n-a lipsit.
- ♦ Interesul poartă fesul.
- ♦ invidie (pizmă)
- ♦ Fiecare pizmuiește ce-i mai frumos decât el.
- ♦ Mai bine să te pizmuiască decât să te plângă.
- ♦ Pizma nu moare niciodată.
- ♦ Teme-te mai mult de pizma rudei decât de a străinului.
- ♦ Încredere

♦ A ajuns vremea să nu se mai încreadă omul nici în cămașa lui.

- ♦ Cine mult se încrede în alții adeseori se și înșală.
- ♦ Înțelepciune
- ♦ Cea mai mare înțelepciune de multe ori se înșală.
- ♦ Cel înțelept de la cel nebun multe află și învață.

- ♦ Cel înțelept se învață din înșelăciunea cea dintâi.
- ♦ Chiar omul cu judecată greșește câteodată.
- ♦ Cine a pățit multe știe multe.
- ♦ Cine pe sine se cunoaște, acela e mai înțelept.
- ♦ Cine tace, acela e mai înțelept.
- ♦ Decât un înțelept mort, mai bine un măgar viu.
- ♦ De puține vorbe înțeleptul înțelege, iar cel nebun, nici când urechile i le spargi.
- ♦ Gura înțeleptului când se deschide, tu închide pe a ta.
- ♦ înțelepciunea, cea mai statornică avere la om.
- ♦ înțeleptul adună și prostul risipește.
- ♦ înțeleptul e răbdător.
- ♦ înțeleptul învață din pățania altuia, nesocotitul, nici din a sa.
- ♦ înțeleptul învârtește de șapte ori limba în gură înainte de a vorbi.
- ♦ a
- ♦ înțeleptul își gătește încă pân' nu flămânzește.
- ♦ înțeleptul se-nduplecă oricând de la el să treacă, numai liniște să facă.
- ♦ înțeleptul tace și face.
- ♦ Mai bine cară pietre cu un înțelept decât să petreci cu zece nebuni.
- ♦ Mai bine cu un înțelept să duci piatră de moară la gât decât cu un nebun să pleci la drum.
- ♦ Ochii înțeleptului văd mai departe.
- ♦ Uf Omul cuminte își cumpără vara sanie și iarna car.
- ♦ Uf Omul înțelept face ce poate, nu ce vrea.

- ♦ Uf Omului înțelept sfaturile-i sunt zadarnice.
 - ♦ Prudența e mama înțelepciunii.
 - ♦ Învățătură
-
- ♦ A i carte, ai parte; n-ai carte, n-ai parte.
 - ♦ A învăța nicicând nu e târziu.
 - ♦ Altor le dă povață, dar pe sine nu se-nvață.
 - ♦ Averea curând se pierde și nicicum se mai vede, iar învățătura în veci rămâne nemuritoare.
 - ♦ Banii nu aduc învățătura, dar învățătura aduce banii.
 - ♦ Burta plină nu învață bine.
 - ♦ Când înveți pe altul, tu atunci mai mult înveți.
 - ♦ Cel mai bun dascăl e pățania.
 - ♦ Cine orice-nvață nu uită în viață.
 - ♦ Cine știe carte are patru ochi și nouă minți.
 - ♦ Cu cât mai multe auzi, cu atât mai multe înveți.
 - ♦ Cu ce dascăl locuiești, așa carte alcătuiești.
 - ♦ De cine nu-nvață relele s-agață.
 - .
 - înainte a porunci, învață a te supune.
 - ♦ învățătura, comoară nesleită.
 - ♦ învățătura dată rău se sparge în capul tău.
 - ♦ învățătura e cea mai bună avuție.
 - ♦ învățătura mult folos aduce, iar neștiința spre paguba te duce.
 - ♦ învățând, devii maestru.
 - ♦ învățând, înveți și tu.
 - ♦ La orice învățătură nu te grăbi peste măsură.
 - ♦ Mult umbli, multe înveți, mult trăiești, multe vezi.

♦ Nimeni nu se naște învățat.
♦ Nu câte știi, ci cum le știi.
♦ Nu cine trăiește mult știe multe, ci cine umblă mult învață multe.

% Nu e învățat cel ce citește, ci cel ce știe ce citește.

♦ Nu e orfan cel fără mamă și tată, ci cel fără învățătură.
♦ Nu te arăta dascăl până a nu fi ucenic.
♦ Omul care știe carte are de toate parte.
♦ Omul, cât trăiește, învățând se folosește.
♦ Până a nu lua cârma în mână, întâi la lopată să te înveți.
♦ Să înoate nu e dat decât la cel ce s-a învățat la înotat.
♦ Șchiopul mai bine te-nvață să umbli.
♦ Școala face omul om și altoiul, pomul pom.
♦ Ucenicul vrea să învețe pe dascăl.
♦ Unde școala se ivește, pământul se îmbogățește.
♦ joc

♦ Astăzi joacă, mâine zace.
♦ Cel ce privește la joc mai bine judecă decât cel în joc.
♦ 70
♦ Uf Cine a plătit, acela să și joace.
♦ Uf Cine intră în horă trebuie să joace.
♦ Uf Dacă-ijoc, joc să fie!
♦ Doi inși pe-o sfoară anevoie pot juca.
♦ Hora nu ține tot balul, mai sunt și alte jocuri.
♦ în casa lăutarului, fiecare joacă.
♦ Uf Joaca aduce tărbacă⁴⁵.

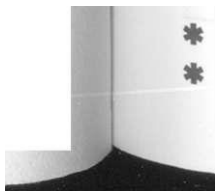
⁴⁵ tărbacă, s. f. = (familiar) bătaie

- ♦ Joacă după cum îi fluieră alții.
- ♦ Jocul îi e plăcut, dar de lucru cam uituc.
- ♦ Jocul nu face cojocul.
- ♦ Jocul rupe cojocul.
- ♦ La horă mă îndes, iar de furcă fug cât pot.
- ♦ La joc e cafocu; la lucru, ca butucu.
- ♦ La joc, foc, la lucru, ioc⁴⁶.
- ♦ La joc toate se adună, dar la lucru, niciuna.
- ♦ Nu intra în joc dacă nu știi să joci.
- ♦ Nu zice: hop! pân-a nu intra în joc.
- ♦ judecată

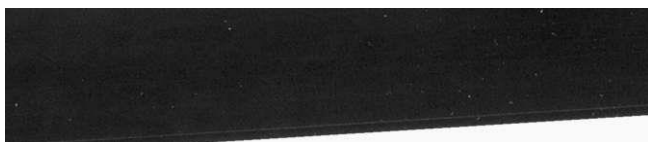
- ♦ El judecă, el spânzură.
- ♦ E lesne a judeca pe altul.
- ♦ întâi judecă-te pe tine și apoi judecă pe altul.
- ♦ Judecata ecao trăsură cu două oiști, când înainte, când înapoi o poți mâna.
- ♦ Judecata e în capul omului.
- ♦ Judecata e oloagă când lipsește în cap o doagă.
- ♦ Judecata-i cu nasul de ceară.
- ♦ Judecata nu o poți face cu lopata.
- ♦ Judecă întâi pe om și apoi îl spânzură.
- ♦ Judecătorul când îți e potrivnic, cu cine o să te judeci?
- ♦ Judecătorul e ca șarpele, niciodată nu umblă drept.
- ♦ Judecățile adeseori te duc la covrigi.
- ♦ Turcul te bate, turcul te judecă.
- ♦ lauda

⁴⁶ ioc, adv. = (popular, familiar) nimic

- ♦ Altul să te laude, nu gura ta.
- ♦ Atât l-a lăudat, până i-au crescut coarne.
- ♦ Cine se laudă singur se ocărăște pe sine.
- ♦ Fățarnicul, lăudându-te, te strică.
- ♦ La lauda mare să nu te duci cu carul și nici cu sacul gol.
- ♦ L-a lăudat de i-a pus coarne.
- ♦ L-a lăudat de l-a procopsit.
- ♦ Lauda de sine nu miroase a bine.
- ♦ Lauda în față e jumătate ocară.

- ♦ Lauda mincinosului, bucuria nebunului.
- ♦ Laudă-mă, gură, că, dacă nu mă vei lauda, mâncare nu-ți voi da.

- ♦ Nu-ți lauda singur faptele, că îți pierzi rodul Se laudă oala că va sparge căldarea.
- ♦ Sfârșitul laudă începutul.
- ♦ Tot olarul laudă oala.
- ♦ lăcomie

- ♦ Are ochii mai mari decât burta.
- ♦ Lacomii sunt de unde n-are mărul coajă și cireșa sâmbure.

♦ Lacom la bogăție și sărac la minte.
♦ Lacom tânăr, cerșetor bătrân.
♦ Lacomul e de unde n-are pomul coajă.
♦ Lacomul mai mult pierde și leneșul mai mult aleargă.
♦ Lacomul, și sătul, flămând este.
♦ Lacomului, cât să-i dai, el nu zice ba.
♦ Lăcomia de la aur la gunoi și de la diamant până la sticlă se întinde.

♦ Lăcomia sparge sacul.
♦ Lăcomia strică omenia.
♦ lemn

♦ Ai început să crapi lemnul, despică-l.
♦ Din orice lemn nu se face buciom.
♦ Din orișice lemn îți place fluier nu se poate face.
♦ La cuptorul cald puține lemne trebuiesc.
♦ La lemn tare trebuie seacă ascuțită.
♦ Lemnul care se îndoaie e mai bun decât cel care se rupe.
♦ Lemnul strâmb focul îl îndreptează.
♦ Orice lemn își are viermele său.
♦ Orice lemn nu face țepuș⁴⁷ la bute⁴⁸.
♦ Pe lângă lemnul uscat arde și cel verde.
♦ Pe unde tai tu lemne, eu adun surcele.
♦ Răchita, oricât ai îngriji-o, tot lemn netrebnic rămâne.
♦ Tot e un lemn de ars în foc.
♦ lene

⁴⁷ țepuș, s. n. = țeapă

⁴⁸ bute, s. f. = (popular) butoi

- ♦ Când aud de zi de lucru, mi se-ngreunează trupul.
- ♦ Cine la seceriș nu se lenevește pâinea din gură nu-i lipsește.
- ♦ Cine ziua e leneș rămâne flămând pe noapte.
- ♦ De lene și de urât, tocmai sub pat s-a vârât.
- ♦ De lucru e lenoasă⁴⁹, la joc nu are soață.
- ♦ în casa leneșului întotdeauna e sărbătoare.
- ♦ în casa trândavului e sărăcie lucie.
- ♦ Lenea când este mai mică, tot știe și ea de frică.
- ♦ Lenea doarme și sărăcia o apără de muște.
- ♦ Lenea e cucoană mare care n-are de mâncare.
- ♦ Lenea e începutul răutăților.
- ♦ Lenea e începutul sărăciei.
- ♦ Lenea face pe bogat a i se urî și pe săracul în nevoie a se târi.
- ♦ Lenea la om, ca și rugina la fier.
- ♦ Lenea merge așa de încet, încât sărăcia o ajunge numaidecât.
- ♦ Lenea pierde vremea.
- ♦ Leneșă, când se scoală, pare că are ouă în poală.
- ♦ Leneșul cată⁵⁰ lucru, dar nu dorește să-l găsească.
- ♦ Leneșul, când îi este lene, visează că s-a înțepat.
- ♦ leneșul e frate cu cerșetorul.
- ♦ Leneșul e greu să se apuce de lucru, căci de lăsat se lasă oricând.

⁴⁹ lenoasă, adj. = (popular) leneșă

⁵⁰ (el) cată, vb. = (popular) (el) caută

- ♦ Leneșul la toate zice că nu poate.
- ♦ Leneșul mai mult aleargă și zgârcitul mai mult pierde.
- ♦ Lenevia e perna dracului.
- ♦ Lenevia e soră bună cu sărăcia; când te apucă una, te ține întotdeauna și cealaltă.
- ♦ Pasărea-n aer, cârțița-n pământ și leneșul în rugină trăiește.
- ♦ Pică pară mălăiață⁵¹ în gura lui nătăfleață.
- ♦ Sânguina țese pânza, iară lenea pierde vremea.
- ♦ leu
- ♦ Când leul e mort, iepurii-i sar în spinare.
- ♦ După ce leul moare, mulți se găsesc să-l jupoaie.
- ♦ După unghii se cunoaște leul.
- ♦ Leul după urmă se cunoaște.
- ♦ Leul nu se uită când îl latră un cățel.
- ♦ limbă
- ♦ Ca să ieși la mal în toate, îți trebuie limbă de aur ori pungă de aur.
- ♦ Cine-și păzește limba își păzește capul.
- ♦ Dulce la limbă, amar la inimă.
- ♦ Limba dulce mult aduce.
- ♦ Limba lungă ușor se scurtă⁵².
- ♦ Limba nu are oase, se îndoaie după gând.
- ♦ Limba oase n-are, dar oase sfărâmă.

⁵¹ mălăief, adj. = (despre fructe) prea copt

⁵² (ea) se scurtă, vb. = (popular) (ea) se scurtează

- ♦ Limba rea e cuțit cu două tăișuri.
- ♦ Limba taie mai rău ca sabia.
- ♦ Pe limbă miere, în inimă fiere.
- ♦ lucru

4c Căile celor de stau fără lucru sunt acoperite cu spini.

4c Cine nu poate săvârși un lucru să nu se apuce de dânsul.

4c Cine tot vorbește lucrul nu-i sporește.

4c Ciocanul fără gălăgie nici un lucru săvârșește.

4c Cum ți-e lucrul, așa ți-e plata.

4c După lucru e bun repausul.

- ♦ Lucrul are rădăcini amare, dar fructe dulci.
- ♦ Lucrul bine început e pe jumătate făcut.
- ♦ Lucrul bun, care îți place, nu-ntrebi în cât timp se face.
- ♦ Lucrul bun nu se face iute.
- ♦ Lucrul cunoscut de doi, trei nu mai rămâne între ei.
- ♦ Lucrul de astăzi nu-l lăsa pe mâine.
- ♦ Lucrul de noapte râde ziua de el.
- ♦ Lucrul de seară nu-l lăsa pe dimineață.
- ♦ Lucrul de tovarăși miroase a sărăcie.
- ♦ Lucrul face sănătate, trândăvia, tot păcate.
- ♦ Lucrul făcut nu se mai poate desface.
- ♦ Lucrul la timp dăruit prețuiește îndoit.
- ♦ Lucrul laudă pe meșter.
- ♦ Lucrul prelungește viața, iar lenea o scurtează.
- ♦ .

Lucrul rău nu pierе cu una, cu două.

- ♦ Nici un lucru nu rămâne nerăsplătit.
- ♦ Nici un lucru să nu crezi cu ochii până nu vezi.

♦ Omul, când n-are ce lucra, își face de lucru.

.

Omul nu poate să facă un lucru și la toți să placă.

♦ Orice lucru este bun la timpul său.

♦ Orice lucru, dacă e mai puțin, să pară mai cu gust.

♦ Precum omul, așa-i și lucrul.

♦ lume

♦ Apa, vântul și gura lumii nu o poți opri.

♦ Așa e roata lumii, unii suie, alții coboară.

♦ Fă și tu ce face toată lumea.

♦ Lasă lumea să cam treacă, să vedem ce-o să s-aleagă.

♦ Lasă lumea să vorbească.

♦ Lumea asta e pe dos; toate merg cu capu-n jos.

♦ Lumea cu lumea și noi cu noi.

♦ Lumea e amăgitoare, ca o floare trecătoare, ca o apă curgătoare.

♦ Lumea e ca roată: cine poate o-nvârtește.

♦ Lumea e ca un puț cu două ciuturi: când urcă cea plină, se coboară cea deșartă.

♦ Lumea este din bucăți, cere unul, dai la toți.

♦ Lumea nu-i cât se vede prin fereastră.

♦ Lumea nu s-a făcut într-o zi.

♦ Lumea o vede cât oul și o face cât boul.

♦ Lumea să te laude, câinii să te latre.

♦ Nimeni n-o să trăiască, lumea să o moștenească.

♦ N-o să iei lumea cu tine, ci tot o para legată de deget.

♦ Să asculți de toată lumea, dar dintr-ale tale să nu ieși.

♦ lup

¹ *coșar*, s.n. = țarc pentru adăpostirea oilor sau vacilor

² *argăseală*, s.f. = amestec de substanțe cu care se argălesc pieile și blănurile

- ♦ A ajuns lupul de jocul câinilor.
- ♦ A intrat lupu-n coșar¹.
- ♦ A văzut lupul.
- ♦ Cel ce-n lume lup se naște tot ca lupul va trăi.
- ♦ Cine se bagă între lupi trebuie să urle.
- ♦ De lup când se grăiește, coada i se ivește.
- ♦ De lupul bătrân câinii își bat joc.
- ♦ În putina cu argăseală² se întâlnește lupul cu vulpea.
- ♦ La lupul mort câinii nu latră.
- ♦ Lupii nu se mănâncă între dânșii.
- ♦ Lupii se țin după oi și corbii, după hoit.
- ♦ Lupul are ceafa groasă, că-și gătește singur masă.
- ♦ Lupul când îmbătrânește, și șoarecii încalcă pe el.
- ♦ Lupul cioban și capra grădinar.
- ♦ Lupul cu slugi rămâne flămând.
- ♦ Lupul împrejurul lui nu strică.
- ♦ Lupul își pierde măselele, dar nu obiceiurile.
- ♦ Lupul își schimbă părul, dar năravul, ba.
- ♦ Lupul lup rămâne.
- ♦ Lupul mănâncă și din oile numărate.
- ♦ Lupul nu mănâncă niciodată la gaură.
- ♦ ♦ Lupul unde a mâncat mielul, nouă ani cearcă a-și găsi hrana.
- ♦ Mai fie și un lup mâncat de oi, nu toate oile de lup.
- ♦ Moartea lupului e sănătatea oilor.
- ♦ N-ar fi lupi de n-ar fi oi.
- ♦ Nu arăta lupului pădurea.
- ♦ Pe lup picioarele-l hrănesc.

◆ Toată jigania⁵³ își are lupul ei.
◆ Și lupul sătul, și mielul întreg nu se poate.
◆ Unde se sparge pielea de lup, cârpește-o cu o piele de vulpe.

◆ Vai când ajunge lupul cioban la oi!
◆ Vorbești de lup și lupul la ușă.
◆ mama

◆ Ce a făcut mama și tata o să facă fiul și fata.
◆ Cum e mama e și fata.
◆ Fă-mă, mamă, cu noroc și aruncă-mă-n foc.
◆ Fă-mă, mamă, împărat, să mă mir ce m-a găsit.
◆ Fă-mă, mamă, să-ți seamăn.
◆ Fă-mă, mamă, vrăjitor, să mă fac neguțător.
◆ Mama cea bună nu-ntreabă pe copii de le e foame.
◆ Mama-mpunge, fata trage, mândră cămășuică fac.
◆ Mamă, zi să vie nenea, ca să-mi scuture lenea.
◆ Uf JVw i-a tors mamă-sa pe limbă.
◆ Uf Vezi mama, apoi ia fata.
◆ masă

◆ Uf Ajungi la masa altuia, cum ți-e gustul nu poți mânca.
◆ La masa gata se adună mulți mușterii.
◆ Masa întinsă te lasă cu punga linsă.
◆ măgar

◆ Bate samarul⁵⁴ să priceapă măgarul.

⁵³ jiganie, s.f. = (familiar) animal sălbatic

- ♦ Capul de măgar nu albește niciodată.
- ♦ Catării sunt cu mult mai buni decât măgarii cei mai buni.
- ♦ Cât de mult împodobești cu aur și cu argint pe cel mai frumos măgar, tot măgar se socotește.
- ♦ Cine-ncalecă măgarul să-i sufere și năravul.
- ♦ Cineva, când locuiește cu măgarul cel trândav, ori păr din el se lipește, ori că vreun alt nărav.
- ♦ Dacă te iei după măgar, te duce la stână.
- ♦ E ca un măgar îmbrăcat în piele de leu.
- ♦ sa

- ♦ La fân mai mult decât la aur pofteste măgarul.
- ♦ Mai bine un măgar care te poartă decât un cal care te trânteste.
- ♦ Măgar s-a dus, măgar s-a întors.
- ♦ Măgarul când te lovește, să fugi și să-i mulțumești, că mai câștigat ești.
- ♦ Măgarul de cerb lesne se cunoaște.
- ♦ Măgarul duce vinul și bea apă.
- ♦ Măgarul pe măgar scarpină.
- ♦ Nici cal, nici măgar.
- ♦ Nu râde de măgar, că vine vremea să încaleci pe el.
- ♦ Nu toți cu urechi mari sunt din viță de măgar.
- ♦ Nu ți-e necaz când te izbește un armăsar, ci când te trânteste un măgar.
- ♦ Păcat de mărgăritar că e la gât de măgar.
- ♦ Până treci gârla, spui măgarului și „moșule „.

⁵⁴ samar, s.n. = șa mare, fără scări, care se pune pe măgari și catări

- ◆ Pe măgar să-l încarci după a lui putere, dacă nu vrei să te încarci tu în locul lui.
 - ◆ Pe măgarul mai multora lupul îl mănâncă.
 - ◆ Pe mojić îl cunoști după ochi, ca măgarul după urechi.
 - ◆ Samarul să nu-l îngreuiezi, că rămâi tu în locul măgarului.
 - ◆ Sade pe măgar și caută măgarul.
 - ◆ mâncare
-
- ◆ Uf Argat vrednic cine are se cunoaște pe mâncare.
 - ◆ Uf Bucatele de la masa altuia sunt mai cu gust.
 - ◆ Uf Ceea ce s-a mâncat s-a și uitat.
 - ◆ Cine vrea să mănânce miezul trebuie mai întâi să spargă coaja.
 - ◆ Două mâncări nu strică.
 - ◆ Gândește că numai el mănâncă pâine și alții, paie.
 - ◆ Gândește de azi ce vei mânca mâine.
 - ◆ Gustă, apoi mănâncă.
 - ◆ La mâncare, lup și la treabă, iepure.
 - ◆ La mâncare să ai cumpătare și la băutură să fii cu măsură.
 - ◆ La puține bucate, puțină oboseală.
 - ◆ Mai bine mâncare puțină decât boală lungă.
 - ◆ Mâncarea țărănească puține boli aduce.
 - ◆ Mâncați, că tot dăm la porci.
 - ◆ Nu e meșteșug a găti mâncare, ci e meșteșug a o potrivi.
 - ◆ Nu tot ce zboară se mănâncă.
 - ◆ Omul nu trăiește să mănânce, ci mănâncă să trăiască.
 - ◆ Pâine cu sare e gata mâncare.
 - ◆ Pofta vine mâncând.
 - ◆ Rău te hrănești cu mâncarea în traista altuia.

♦ Strigă bucate cât vei vrea, la gură nu le vei avea dacă nu le vei duce cu mâna ta.

♦ mândrie

♦ Fala și beția aduc sărăcia.

♦ Fală goală, traistă ușoară.

♦ Mai bine să mori în picioare decât să trăiești în genunchi.

♦ Mândria vine înaintea căderii.

♦ Mândrului îi stă și Dumnezeu împotrivă.

♦ Trufia e trâmbița căderii.

♦ mânia

♦ Cel târziu la mânia e mai mare decât un viteaz.

♦ Cine se iuțește la mânia pentru orice fie - e dobitocie.

♦ El chiar singur a stricat și iar el s-a mâniat.

♦ Lasă mânia de seară pe dimineața.

♦ Mânia e bine să apuie⁵⁵ o dată cu soarele.

♦ Mânia la om nu e bună.

♦ Mânia mare mic prânz face.

♦ Mânia mațe varsă.

♦ Omul la mânia cade-n nebunie.

♦ meserie

♦ Câte sate a umblat, atâtea meșteșuguri a învățat.

♦ Cei de-o meserie stau în gâlcevire.

♦ Celui cu meserii multe casa-i este fără curte.

♦ Cine are o meserie are o moșie.

⁵⁵ Cea) să apuie, vb. = (popular) (ea) să apună

- ♦ Cu meșteșugul nu mori de foame.
- ♦ Dintr-o meserie cât de mică, dacă nu curge, pică.
- ♦ Douăsprezece meserii, treisprezece sărăcii.
- ♦ Meseria e brățară de aur.
- ♦ Meșteșugul nu poate schimba firea.
- ♦ Meșteșugul vreme cere, nu se-nvață din vedere.
- ♦ Nici un meșteșug nu e rău, ci oamenii sunt răi.
- ♦ Nu-i meșteșug rău, ci numai meșter rău.
- ♦ O meserie plătește cât o moșie.
- ♦ Omul cu meșteșug trăiește din belșug.
- ♦ Orice fel de meserie nu e rău omul să știe.
- ♦ meșter

- ♦ Bărbierul învață meseria pe capul proștilor.
- ♦ După unelte se cunoaște meșterul.
- ♦ Meșterul cel bun umblă ca banul din mână în mână.
- ♦ Meșterul e totdeauna cu banul în mână.
- ♦ Meșterul se cunoaște la lucru.
- ♦ Meșterul strică și drege de frică.
- ♦ Multă lucrare face pe meșter bun.
- ♦ Nici cizmar cu ghete bune, nici croitor cu haine noi.
- ♦ Nimeni nu se naște meșter.
- ♦ miere

- ♦ Cu o lingură de miere prinzi mai multe muște decât cu 20 de butoaie de oțet.
- ♦ Linge mierea de pe degete, dar să nu le rozi.
- ♦ Mai multă pâine mănânci cu miere decât cu oțet.
- ♦ Numai miere zicând, gura nu se îndulcește.

- ◆ Unde este miere, acolo și muște.
- ◆ milă

- ◆ Cel ce dă de milă nu sărăcește.
- ◆ Cel ce râvnește la milă moare flămând.
- ◆ Cerșetorii se miluiesc, iar hoții se pedepsesc.
- ◆ De cel călare să nu-țifie milă când îi atârnă picioarele.
- ◆ I-e milă ca țiganului de pilă.
- ◆ Mila de la străin e ca umbra de la spin.
- ◆ Milă de silă și dor de zor nu se poate.
- ◆ Milă mi-e de tine, dar de mine mi se rupe inima.
- ◆ minciună

- ◆ Când te-a înșelat cineva o dată, el e de vină, când te-a înșelat a doua oară, ești de vină singur.
- ◆ Ce-i în mână nu-i minciună.
- ◆ Cine a mințit o dată și-a mâncat credința toată.
- ◆ Cine jură lesne minte.
- ◆ Cine pe altul caută să înșele, el mai întâi pe el se înșală.
- ◆ Cine poartă plosca cu minciunile nu o duce mult.
- ◆ Cu minciuna împrânzezi⁵⁶, dar nu poți să înserezi.
- ◆ Făgăduie⁵⁷ și mințește⁵⁸, lumea toată-l urăște.
- ◆ Mincinos pe mincinos nu poate înșela.
- ◆ Mincinosul a umblat cât a umblat, până i s-a înfundat.
- ◆ Mincinosul, când spune adevărul, se îmbolnăvește.

⁵⁶ (tu) împrânzezi, vb. = (popular) (tu) prânzești

⁵⁷ (el) făgăduie, vb. = (popular) (el) făgăduiește

⁵⁸ (el) mințește, vb. = (popular) (el) minte

- ♦ Mincinosul cu de-a sila face musca cât cămila.
- ♦ Mincinosul face ziua noapte și noaptea zi.
- ♦ Mincinosul încornorează țânțarul și-l mărește cât măgarul.
- ♦ Mincinosul nu este crezut nici când spune adevărul.
- ♦ Minciuna are picioarele scurte.
- ♦ Minciuna are și ea loc pe unde trece.
- ♦ Minciuna a umblat cât a umblat, până i s-a înfundat.
- ♦ Minciuna poate până la un loc.
- ♦ Minciuna se afundă ca plumbul.
- ♦ Minciuna sparge case de piatră.
- ♦ Minciuna umblă-n lume, iar dreptatea stă la un loc.
- ♦ Minciunile una pe alta se ajung.
- ♦ Nici somn lungi fără vise, nici vorbă lungă fără minciuni.
- ♦ Numai jumătate de picior are minciuna.
- ♦ Ține ce ai în mână și n-alerga după minciună.
- ♦ minte

- ♦ De ani e mare și minte n-are.
- ♦ De aș avea minte, aș avea merinde.
- ♦ Decât un car de minte mai bine un dram de noroc.
- ♦ Mintea, de ar crește pe toate cărările, ar paște-o și măgarii.
- ♦ Mintea e bună, dacă e soră cu norocul.
- ♦ Mintea românului de pe urmă.
- ♦ Mintea vine la noroc ca și fetele la joc.
- ♦ Pe toți să-i ascuți, dar din mintea ta să nu ieși.
- ♦ Prea multă minte strică.
- ♦ Unde e minte multă e și răbdare multă.

♦ moarte

- ♦ Uf A dat mâna cu moartea.
- ♦ Uf A văzut moartea cu ochii.
- ♦ Cât de bogat să fii, la moarte nimic cu tine nu poți lua.
- ♦ Uf Câte-n lume se nasc, mor toate.
- ♦ Ce înghite pământul viață nu mai are.
- ♦ Ce naște moare.
- ♦ Cine ce învață, moartea îl dezvăță.
- ♦ Cine moare spânzurat nu moare înecat.
- ♦ Cine se teme de moarte și-a pierdut viața.
- ♦ Dacă omul cade, îi piere și umbra.
- ♦ De morți nu trebuie să vorbești decât de bine.
- ♦ Fiecare-i dator cu o moarte.
- ♦ Mai bine moarte cinstită decât viață necinstită.
- ♦ Moare calul, îi rămâne șaua, moare omul, îi rămâne numele.
- ♦ Moartea împacă pe toți.
- ♦ Moartea la tinerețe, sărăcie la bătrânețe, boală la călătorie n-ar mai fi să fie.
- ♦ Moartea le închide gura la toți.
- ♦ Moartea nimeni nu o vede, numai urmele ei toți le simțim.
- ♦ Moartea nu mai are moarte cât o fi pământul.
- ♦ Moartea nu spune când vine.
- ♦ Moartea nu vine când o chemi, ci te ia când nu te temi.
- ♦ Moartea nu vrea să știe de averi, de bogăție.

- ♦ Moartea unora este viața altora.
 - ♦ Moarte fără bănuială și nuntă fără vorbe anevoie se găsește.
 - ♦ Mor întocmai ca tot omul, și bogatul, ca și robul.
 - ♦ Morții cu morții și viii cu viii.
 - ♦ Nașterea omului e pentru alții; moartea e a lui.
 - ♦ Numai moartea-i fără leac.
 - ♦ Numai proștii se tem de moarte.
 - ♦ O moarte are omul.
 - ♦ Omul, cât de rău să trăiască, tot nu se-ndură să moară.
 - ♦ Omul, după ce moare, atunci darul i se cunoaște.
 - ♦ Până la moarte sunt toate.
 - ♦ Pe cine nu-l lași să moară, nu te lasă să trăiești.
 - ♦ Somnul, pilda morții.
 - ♦ munca
-
- ♦ Când de multe te apuci, mai pe toate le încurci.
 - ♦ Când te-apuci de vreo treabă n-o lăsa fără ispravă.
 - ♦ Cel ce muncește învață.
 - ♦ Cel ce nu lucrează ziua flămânzește noaptea.
 - ♦ Cel ce seamănă puțin, puțin și seceră.
 - ♦ Cine e întâi la masă e pe urmă la lucru.
 - ♦ Cine lucrează și tace, el mai multă treabă face.
 - ♦ Cine muncește hrană agonisește.
 - ♦ Cine nu muncește nu mănâncă.
 - ♦ Cine se apucă de multe puține termină.
 - ♦ Cîntește munca câmpului ca să nu mori de foame.
 - ♦ Cu muncă, frate, și din piatră scoți lapte.

♦ Cu muncă și îngăduială dinții șorecuțului taie odgonul de la corabie.

♦ De unde muncești, de acolo trebuie să mănânci.

♦ Devii maestru lucrând.

♦ După muncă, odihna plăcere dulce ne aduce.

♦ La treabă se vede omul ce poate.

♦ Lucrătorul mănâncă de unde lucrează.

♦ Mai bine fă azi tot și mâine te hodinește.

♦ Măinile cele multe aduc și roduri mai multe.

♦ Multe mâini fac sarcina mai ușoară.

♦ Munca, când ți-o cauți bine, e și Dumnezeu cu tine.

♦ Munca e blagoslovită, când te ții de ea, ai pită.

♦ Munca e comoară mare.

♦ Munca este mama săracilor.

♦ Munca ne scapă de trei mari rele: de urât, de fapte rele și de neavere.

♦ Munca sfințește locul.

♦ Muncește astăzi ca să mănânci mâine.

♦ Omul e dator să muncească, să nu-l găsească moartea șezând.

♦ Omul nu se pricopsește până nu muncește.

♦ Plugul se ruginește dacă nu lucrezi cu el.

♦ Prin muncă și prin stăruință vei ajunge la dorință.

♦ Să nu te-atingi de munca altuia.

♦ Treaba bine începută e pe jumătate terminată.

♦ Unii sapă și muncesc, alții beau și chefuiesc.

♦ munte

♦ Dacă nu vine Mahomed la munte, vine muntele la Mahomed.

♦ Munte cu munte nu se-ntâlnește, dar om cu om când nici nu gândește.

♦ Muntele nu se teme de zăpadă.

♦ Munții noștri cu aur plini și noi slugi pe la străini.

♦ S-a scremut muntele și-a născut un șoarece.

♦ musca

♦ Când ar face toate muștele miere, ar fi pe toți pereții faguri.

♦ Cine se ia după muscă ajunge la bălegar.

♦ Cine se simte cu musca pe căciulă se apără.

♦ Mai multe muște cad în miere decât în oțet.

♦ Musca când își vâra capul în miere, acolo și-l lasă.

♦ Musca flămândă înțeapă rău.

♦ Musca trece peste flori și se pune pe alte celea.

♦ nebun

♦ Ce face un nebun nu pot desface zece înțelepți.

♦ Cine își pune mintea cu nebunul este mai nebun.

♦ Fă șagă⁵⁹ cu cel nebun, că el sare cu toporul la bătaie.

♦ Fiecare nebun poate să câștige bani, dar să-i păstreze nu poate.

♦ Gura nebunului adevărul grăiește.

♦ Mai curând se poate folosi omul cu minte de la cel nebun decât cel nebun de la cel cuminte.

♦ Nebunia din născare⁶⁰ niciodată leac nu are.

⁵⁹ șagă, s.f. = (popular) glumă

- ◆ Nebunii dau mese și înțelepții mănâncă.
- ◆ Nebunii tulbură apa și înțelepții pescuiesc.
- ◆ Nebunul bate balta și tot el se stropește.
- ◆ Nebunul de-a sa minte se clatină ca un dinte.
- ◆ Nebunul n-asudă nici la deal și nici la vale.
- ◆ Nebunul nu râde de ce vede, ci de ce-și aduce aminte.
- ◆ Nebunul poți să-i îndrugi cât îți place, că ce știe el tot face.
- ◆ Nebunul râde și când nu are de ce.
- ◆ Nebunul se cunoaște după bătă, prostul după floare.
- ◆ Nebunul ține lingura, iar înțeleptul mănâncă.
- ◆ Nici nebunul coarne, nici înțeleptul aripi.
- ◆ Patimile nebuniilor sunt învățătura înțelepților.
- ◆ Un nebun arunc-o piatră și zece cuminți n-o pot scoate.
- ◆ Un nebun întreabă și zece înțelepți nu-i pot răspunde.
- ◆ necaz

◆ Cine nu cârpește spărtura mică are necaz să dreagă borta⁶¹ mare.

- ◆ Decât să zici: „vai de noi! mai bine: „vai de mine! „.
- ◆ Este între ciocan și nicovală.
- ◆ Face voie de nevoie și haz de necaz.
- ◆ Fiecare își are necazurile sale.
- ◆ Îi ajunge cuțitul la os.
- ◆ Mai mulți ghimpi în viață decât flori pe câmp.
- ◆ Marea e plină de talazuri⁶² și lumea cu feluri de necazuri.

⁶⁰ născare, s.f. = (popular) naștere

⁶¹ bortă, s.f. = (regional) gaură

⁶² talaz, s.n. = val

- ◆ Multă lume-i necăjită, dar mai multă prăpădită.
- ◆ Năpasta nu cade pe butuci.
- ◆ Necazurile sunt pentru oameni și oamenii pentru necazuri.
- ◆ Nenorocul se ține de om ca umbra.
- ◆ Nu-i gard fără pârleaz și om fără necaz,
- ◆ Pe om în viață numai pățaniile-l învață.
- ◆ Un necaz abia îl trece și vin în locul lui zece.
- ◆ Un necaz naște pe celălalt.
- ◆ nevastă

- ◆ Nevasta cu mintea bună e bărbatului cunună.
- ◆ Nevasta frumoasă e belea la casă.
- ◆ Nevasta nu e cârpă să o descoși și să o lepezi.
- ◆ Nevastă mai poți găsi, dar mamă, ba.
- ◆ Omul fără soție e ca o casă pustie.
- ◆ Ori să păzești o turmă de oi, ori o nevastă tânără e totuna.
- ◆ Pânză și nevastă noaptea să nu-ți alegi.
- ◆ Să-ți iei nevastă pe potriva ta.
- ◆ nevoie

- ◆ Când vede omul nevoia, face ce nu-i e voia.
- ◆ De nevoie n-ai ce-i face.
- ◆ Nevoia e mama născocirilor.
- ◆ Nevoia frânge fierul.
- ◆ Nevoia-i mama învățaturii.
- ◆ Nevoia n-are stăpân.
- ◆ Nevoia schimbă legea.
- ◆ Nevoia te duce și pe unde nu ți-e voia.
- ◆ Nevoiașul la toate zice că nu poate.

- ◆ Până-i bine, mulți ca tine, dar la nevoi, mai înapoi.
- ◆ noapte

- ◆ Aprinde lumânarea înainte de a se face noapte.
- ◆ Face noapte din zi și din zi noapte.
- ◆ Noaptea este sfetnic bun.
- ◆ Noaptea să ne odihnim, ziua să ne ostenim.
- ◆ Noaptea și hâde le-s frumoase.
- ◆ Noaptea toată vaca-i neagră.
- ◆ Noapte cu soare nu s-a pomenit.
- ◆ noroc

- ◆ A apucat luna cu mâna și soarele cu picioarele.
- ◆ Când norocu-și schimbă pasul, n-aduce anul ce-aduce ceasul.
- ◆ Când omul are noroc, fierbe oala și fără foc.
- ◆ Dacă n-ai noroc, nu sufla în foc.
- ◆ Dacă n-ai noroc și parte, degeaba te scoli de noapte.
- ◆ Fiecare cu norocul lui trăiește.
- ◆ La omul fără noroc și condacul⁶³ ia foc.
- ◆ Mai bine un dram de noroc decât un car de minte.
- ◆ N-a pierdut nimenea norocul, să-l gălesc eu.
- ◆ Norocu-i ca o scară, unul când se suie, altul se coboară.
- ◆ Norocu-i după cum și-l face omul.
- ◆ Norocu-i orb.
- ◆ Norocul ajută pe cei îndrăzneți.

⁶³ condac, s.n. = braț de ferăstrău cu ramă, folosit pentru tăierea lemnului

- ♦ Norocul calcă în urma minții.
- ♦ Norocul dă lapte când mintea paște.
- ♦ Norocul e nimic, înțelepciunea e totul.
- ♦ Norocul e schimbător, când nu știi să-l ții, el te lasă.
- ♦ Norocul nu stă în drum.
- ♦ Norocul, ori fugi de el, ori dai peste el.
- ♦ Norocul se-nvârte ca roata.
- ♦ Norocul se ține după mine ca pulberea după câine.
- ♦ Nu știi cum se-ntoarce roata, azi la mine, mâine la tine.
- ♦ Omul numai o dată-n viață dă cu norocul față.
- ♦ Sânguința e muma norocului.
- ♦ Sade și norocu-i crește.
- ♦ Unde-i noroc, și parte.
- ♦ nuntă

- ♦ A juca la două nunți nu se poate.

♦ .

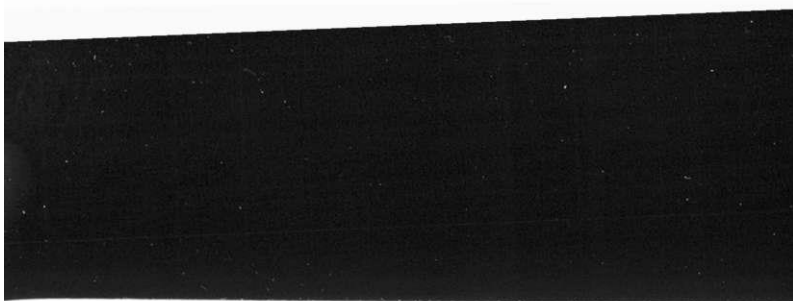
A plouat la nunta lui.

- ♦ Cine nu se află la nunta-i acasă, atunci altu-n locu-i joacă cu mireasa.

- ♦ Oaie

- ♦ A pierit păstorul, s-au risipit oile.
- ♦ Când o oaie a dat în râpă, dau toate după ea.
- ♦ Cine are turmă are și pagubă.
- ♦ Cine se face oaie îl mănâncă lupii.
- ♦ Dacă ai oi, ai casa plină.
- ♦ Dacă ai turme mari de oi, ai și turme de nevoi.
- ♦ Deștept ca oaia și viclean ca măgarul.

- ◆ Fiecare oaie își duce lâna ei.
- ◆ La gură, ca un miel, iar la inimă, lup întreg.
- ◆ Mai bine lâna s-o dai decât oaia s-o pierzi.
- ◆ Mielul blând sugă la două oi.
- ◆ Mielul, după ce e slab, are și coada lată.
- ◆ Nici oaie între lupi, nici lup între oi să nu fii.
- ◆ Nu da oaia în paza lupului.
- ◆ Nu se scoate ușor mielul din gura lupului.
- ◆ Oaia care nu-și poate ține lâna trebuie tăiată.
- ◆ Oaia, cât de hoată ar fi, nime n-o va bănuî.
- ◆ Oaia e ca și pământul: cum îți dă pământul de toate, așa, și oaia.
- ◆ Oaia-i bună și moartă.
- ◆ Oaia râioasă umple turma toată.
- ◆ Oaia retrasă de turmă, lupii o iau după urmă.
- ◆ Oile țin capu-n jos de frică să nu le vadă lupul.
- ◆ Rumegă vorba ca oaia iarba.
- ◆ S-a dus oaie și s-a întors porc sălbatic.

- ◆ Șchiopătura oilor e bucuria lupilor.
- ◆ Tunde oaia, dar nu-i lua pielea.
- ◆ Turma fără câini o mănâncă lupul.
- ◆ Turma nu stă dintr-o oaie.
- ◆ Unde nu e iarbă verde nu pasc oile.
- ◆ Obicei

- ◆ Adunările cele rele strică deprinderile cele bune.
- ◆ După a locului obicei să te porți și tu în orice bordeie.
- ◆ Obicei după lege, a doua fire, se înțelege.
- ◆ Obicei nou în țară veche.
- ◆ Obiceiul ușurează povara.
- ◆ Obiceiurile cele nouă fac risipă țărilor și peirea domnilor.
- ◆ Pilda cea rea strică obiceiurile bune.
- ◆ La așa obraz, așa brici.
- ◆ Obrazul subțire cu mare cheltuială se ține.
- ◆ O mână spală pe alta și amândouă obrazul.
- ◆ Tot obrazul își are necazul.
- ◆ Uită-te la obraz și mă întreabă de necaz.
- ◆ Ochi

- ◆ Are ochii mai mari decât burta.
- ◆ Cine nu deschide ochii deschide punga.
- ◆ Cu un ochi la slănină și cu altul la făină.
- ◆ Cu un ochi râde și cu altul plânge.
- ◆ Dacă-și scoate cineva ochii, să-i scoatem și noi?
- ◆ Doi ochi văd mai bine decât unul.
- ◆ Lumina e lumină, numai cel fără ochi nu o vede.
- ◆ Mai lesne se cred ochii decât urechile.

- ♦ Nu dorm toți câți au ochii închiși.
- ♦ Ochi au și nu văd, urechi au și nu aud.
- ♦ Ochii au văzut, ochii să sară.
- ♦ Ochii care nu se văd se uită.
- ♦ Ochii mulți mai bine văd.
- ♦ Ochii se înveselesc și inima rabdă-n sec.
- ♦ Ochii stăpânului îngrașă calul.
- ♦ Ochii stăpânului mai mult spor fac decât amândouă mâinile.

- ♦ Ochii sunt oglinda inimii.
- ♦ Ochii văd, inima cere, dar e rău când n-ai putere.
- ♦ Ochi pentru ochi și dinte pentru dinte.
- ♦ Ochiul omului e rupt din mare.
- ♦ Ochiul rău rele vede.
- ♦ Patru ochi văd mai bine decât doi.
- ♦ Vezi gunoiul din ochiul altuia și nu vezi bârna din ochiul tău.

♦ Om

- ♦ Când omul e în proastă stare, nici un prieten are.
- ♦ Câți oameni, atâtea păreri.
- ♦ Ce nu poate face un singur om fac mai mulți împreună.
- ♦ Ce-și face omul singur nici dracul nu poate să-i desfacă.
- ♦ Cine te știe te cumpără, cine nu te vinde.
- ♦ După glas cunoști pe om și pe dobitoc.
- ♦ Fiecare om are câte o meteahnă.
- ♦ Fiecare om cu gustul lui.
- ♦ Fiecare om știe unde-l strânge ciubota.

♦ Fugi de omul cu două fețe, că unele grăiește și altele gândește.

♦ Fugi de omul îndărătnic, că te dă de prăpastie.

♦ Gustul omului este mare boier.

♦ Nu da omului cât poate să ducă.

♦ Nu e după cum vrea omul, ci după cum poate.

♦ Nu e om fără cusur.

♦ Nu-i deal fără plai⁶⁴ și om fără de bai⁶⁵.

♦ Nu se cumpără omul pe căciulă.

♦ Nu tot omul e om.

♦ Oamenii, ca degetele, nu seamănă unele cu altele.

♦ Oamenii se cunosc după ochi.

♦ Om la om trage nădejde.

♦ Omul alunecă la vale.

♦ Omul are un dulce și un amar.

♦ Omul ca oul, cum îl atingi, îndată se sparge.

♦ Omul, când e să se înece, se agață și de un pai.

♦ Omul de ce-i place, de aceea se îngrașă.

♦ Omul de vină se teme și de umbră.

♦ Omul după grai, ca clopotul după sunet, îndată se cunoaște.

♦ Omul e ca iarba, zilele lui, ca floarea.

♦ Omul e născut să umble și pasărea să zboare.

♦ Omul este tare ca fierul și slab ca oul.

♦ Omul se cunoaște când intri cu el la plug.

⁶⁴ plai, s.n. = creastă, culme; regiune de deal (sau de munte) aproape Plană, acoperită cu pășuni

⁶⁵ bai, s.n. = (regional) bucluc, necaz, supărare

- ♦ Omul sfințește locul, nu locul pe om.
 - ♦ Omul trăiește cu speranța.
 - ♦ Tot omul ce va scoate cuțitul de cuțit o să moară.
 - ♦ Un om deștept face cât doi.
 - ♦ Unde omul se mulțumește, acolo raiul îl găsește.
 - ♦ Onoare
-
- ♦ Decât să-ți iasă nume rău, mai bine ochii din cap.
 - ♦ Onoarea nu o putem cumpăra cu bani.
 - ♦ Onoarea pierdută nu o mai poți afla.
 - ♦ Onoarea vândută, toate-s pierdute.
 - ♦ Orb
-
- ♦ Când treci prin țara orbilor, închide și tu un ochi.
 - ♦ Ce folosește orbului fată frumoasă? Cel mai surd sau orb este acela care nu voiește să audă sau să vadă.
 - ♦ Decât orb și călare, mai bine șchiop și pe jos.
 - ♦ În țara orbilor, chiorul e împărat.
 - ♦ Orbii nu se cată1 la ochi.
 - ♦ Orb pe orb povătuind, cad amândoi în groapă.
 - ♦ Orbul, când dă de perete, zice că s-a isprăvit lumea.
 - ♦ Orbul cu întrebare a nimerit Vașcăul.
 - ♦ Orbul cu ochi nu-i păcat să-l înșeli.
 - ♦ Orbul de noapte nu se grijește și udul de ploaie nu se teme.
 - ♦ Orbul la vedere râvnește.
 - ♦ Orbului degeaba îi spui că s-a făcut ziuă.
 - ♦ Osteneală

♦ Cel ce se ostenește, acela din muncă trebuie mai întâi să guste.

♦ Nimic nu-i fără osteneală.

♦ Tot ce cu osteneală se dobândește pe drumuri nu se găsește.

1 (el) se cată, vb.

♦ =

(popular) (el) se caută ou

♦ A ajuns oul mai cuminte ca găina.

♦ Dai un ou ca să ai un bou.

♦ Dă azi un ou ca să capeți mâine un bou.

♦ învață oul pe găină.

♦ Oul de azi e mai bun decât găina de mâine.

♦ Oul din sat e mai bun ca cel de-acasă.

♦ Pierde un bou pentru un ou.

♦ Rodul după sămânță, ca oul după pasăre.

♦ pagubă

♦ Cel cu paguba îi și cu păcatul.

♦ Cine păgubește se înțelepțește.

♦ Paguba câștig n-o poți face.

♦ pasăre

♦ Bobocii pe găște vor să le-nvețe să-noate.

♦ Bobocii voiesc a duce găștele la păscut.

♦ Bufnița nu clocește privighetori.

♦ Cu o rândunică nu se face primăvară.

♦ Decât o săptămână vrabie, mai bine o zi șoim.

- ◆ După pene se cunoaște pasărea.
- ◆ Fiecare pasăre își iubește cuibul.
- ◆ La orice pasăre, cuibul său ca un palat.
- ◆ La pasărea liberă nu-iface colivie.
- ◆ Mai bine o vrabie în mână decât zece pe gard.
- ◆ Pasărea după glas se cunoaște.
- ◆ Pasărea fără aripi nicicum nu poate zbura.
- ◆ Pasărea în colivie nu se bucură, chiar și de e vie.
- ◆ Pasărea în cuibul său piere.
- ◆ Pasărea se prinde cu grăunțe, omul, cu vorbe frumoase.
- ◆ Pasărea vicleană dă singură în laț.
- ◆ Păsările fripte nu se găsesc în parii gardului.
- ◆ Pe craca uscată nu cântă privighetoarea.
- ◆ Puiul, dacă face aripi, la cuib nu-l mai găsești.
- ◆ Toată pasărea își are odihna în cuibul ei.
- ◆ Toată pasărea pe limba ei piere.
- ◆ Urâtă pasăre este aceea care își spurcă cuibul ei.
- ◆ Vulturul după muște nicicum aleargă.
- ◆ Zece găște când pornesc pe un câine îl biruiesc.
- ◆ păcat

- ◆ Adam a mâncat mărul, însă dinții noștri se strepezesc.
- ◆ înmulțindu-se păcatul, se naște pedeapsa.
- ◆ Păcatele-s pe oameni, nu pe butuci.
- ◆ Păcatul intră râzând și iese plângând.
- ◆ Păcatul își caută vinovatul.
- ◆ Păcatul mărturisit e pe jumătate iertat.
- ◆ Păcatul vechi aduce osândă nouă.
- ◆ Păcatul vechi aduce rușine nouă.

- ♦ pădure
- ♦ Câmpu-i cu ochi, pădurea, cu urechi.
- ♦ Dacă pădurea n-ar da coadă securei, pădurea n-ar putea fi tăiată.
- ♦ Nici pădure fără vreascuri, nici om fără cusur.
- ♦ Nu e pădure fără uscături.
- ♦ Nu vede pădurea din cauza copacilor.
- ♦ pământ
- ♦ Ce pui în pământ, aia răsare.
- ♦ Dacă este pământ, atunci sunt de toate.
- ♦ De n-ar fi musca pe resteu', ar rămâne pământul nearat.
- ♦ În pământul negru se face pita albă.
- ♦ La pământul ud nu trebuie apă multă.
- ♦ Pământ fără viermi nicăieri nu găsești.
- ♦ Pământul când se usucă, ploaia cere să-l adape.
- ♦ Pământul, cât de bun arfi, fără lucrător rămâne sălbatic.
- ♦ Pământul să geamă sub sapa ta, când dai cu ea, c-atunci îți dă rod mai mult.
- ♦ Pământul te naște, pământul te crește, pământul te mistuiește.
- ♦ Pământului bun puțină apă-i trebuie.
- ♦ părinte
- ♦ Ascultă învățătura tatălui tău și nu uita povețele maicii tale.
- ♦ Au mâncat părinții mere acre și și-au strepezit copiii dinții.
- ♦ Binecuvântarea părinților întărește casele fuior.

♦ Blestemul părinților e ca piatra munților, cade greu copiilor.

♦ Ca mila de la părinți nu-i nimic pe lumea asta.

♦ Ce a făcut mama și tata o să facă fiul și fata.

♦ Păcatul părinților, pedeapsa pruncilor.

♦ Rău e când plâng părinții.

♦ Toată a lui nerozie e de la părinți moșie.

♦ pâine

♦ Bună e și măămăliga, când ne lipsește pâinea.

♦ Cine ține pâinea în sânul altuia de multe ori rabdă de foame.

♦ Dacă nu e colac, e bună și pâinea.

♦ De vrei să mănânci pâine, nu-ți bate joc de tărațe.

♦ Fie pâinea cât de rea, tot mai bună-n țara mea.

♦ Mai bună e o bucată de pâine goală decât o mie de dulcețuri cu ceartă.

♦ Pâinea coaptă buni oaspeți așteaptă.

♦ Pâinea cu sare e gata de mâncare.

♦ Pâinea nu vine singură la tine, ci trebuie s-o cauți.

♦ Pâinea tăiată nu se mai lipește.

♦ Pâinea uscată satură casa.

♦ Pâinea uscată zgârie gâtul.

♦ Pâine peste pâine nu strică.

♦ Pâine și sare și să te uiți la soare.

♦ Și pâinea, și cuțitul în mâna lui.

♦ Vai de acela care are pâine și nu are dinți s-o mănânce!

♦ pește

- ♦ Borșul la foc și peștele în iaz.
 - ♦ Când seacă lacul, se vede peștele.
 - ♦ Cu râma mică se prinde peștele mare.
 - ♦ Fără undiță, fără plasă, nicicum pește vei avea.
 - ♦ Oricând peștele cel mare pe cel mic în burtă-l are.
 - ♦ Oricâtă apă bea un pește, tot o scoate pe urechi.
 - ♦ Pește cu apă nu se prăjește.
 - ♦ Peștele cel mare înghite pe cel mic.
 - ♦ Peștele cere vin.
 - ♦ Peștele de la cap începe să se strice.
 - ♦ Peștele mare cu îmbucătura mică se prinde.
 - ♦ piatră
-
- ♦ Cât de mică picătura, și tot găurește piatra.
 - ♦ Cine piatra rostogolește pe el se lovește.
 - ♦ Două pietre tari nu pot măcina bine.
 - ♦ Piatra, când se rostogolește, multe alte pietre trage după ea.
 - ♦ Piatra ce-o arunci pe capul altora va cădea pe capul tău.
 - ♦ Piatra ce se rostogolește din loc în loc nu prinde mușchi.
 - ♦ Piatra ce se rostogolește nimic dobândește.
 - ♦ Piatra la deal nu merge.
 - ♦ Picătura mică găurește piatra tare.
 - ♦ Sub piatra cea mai frumoasă, scorpia ascunsă zace.
 - ♦ pisică
-
- ♦ Când ai pisică bătrână, șoarecii-n casă-țifac stână.
 - ♦ Când pisica nu-i acasă, șoarecii joacă pe masă.
 - ♦ Cât de blând să fie motanul, tot zgârie când se mânie.

- ♦ Ce se naște din pisică șoareci mănâncă.
- ♦ Două mâțe în sac nu încap.
- ♦ Gluma pisicii, moartea șoarecilor.
- ♦ Mai bine cap de pisică decât coadă de leu.
- ♦ Mâța blândă zgârie rău.
- ♦ Motanului bătrân puii de șoareci îi plac.
- ♦ Nu cumpăra pisica în traistă.
- ♦ Pisica cu clopoței nu prinde șoareci.
- ♦ Pisica cu papuci nu prinde șoareci.
- ♦ Pisica după pește se prăpădește, dar nu și-ar uda labele să-l prindă.
- ♦ Pisica opărită fuge și de apă rece.
- ♦ Pisica răzgâiată nu prinde șoareci niciodată.
- ♦ Pisica se învață de mică cum se prind șoarecii.
- ♦ Se au ca pisica cu câinele.
- ♦ Și pisicii îi place peștele, dar, când trece puntea, închide ochii.
- ♦ Umblă ca mâța pe lângă laptele fierbinte.
- ♦ Unde nu e pisică, șoarecii steag ridică.
- ♦ ploaie
- ♦ Când ploaia se risipește, apă nu se mai găsește.
- ♦ Cine cade în gărlă de ploaie nu se mai ferește.
- ♦ Cu o stropitură de ploaie pământul nu se moaie.
- ♦ După ploaie nu mai trebuie căciulă.
- ♦ După ploaie trebuie să răsară soarele.
- ♦ După ploaie vine și el cu ipingeaua'.
- ♦ Fuge de ploaie și dă de noroaie.
- ♦ întoarce umbrela dincotro vine ploaia.

- ♦ Ploaia care vine cu putere mare nu durează mult.
 - ♦ Ploaia de dimineață nu ține mult.
 - ♦ Ploaia de mai face mălai.
 - ♦ Te-ai ferit de ploaie și-ai căzut în râu.
 - ♦ pom
-
- ♦ A rborele mare cade tare.
 - ♦ Din stejar - stejar răsare.
 - ♦ Fructul nu cade departe de pom.
 - ♦ în pomul mare afli și crengi uscate.
 - ♦ La pomul lăudat să nu te duci cu sacul.
 - ♦ Mai lesne să cioplești pomul decât omul.
 - ♦ Nu tăia pomul din rădăcină ca să cadă și să-i culegi rodul.
 - ♦ Pomii cu mult rod ramurile lor și le pierd.
 - ♦ Pomul altoit mai bun rod ne dă.
 - ♦ Pomul, ca să-ți dea rod bun, trebuie să-l cureți de uscături.
 - ♦ Pomul din rodul lui se cunoaște, de e bun sau de e rău.
 - ♦ Pomul neroditor se taie și în foc s-aruncă.
 - ♦ Pomul pădureț, pădurețe poame scoate.
 - ♦ Pomul se-ndreptează de mic, nu de mare.
 - ♦ Salcia, cât te căznești, pom nu poți s-o altoiești.
 - ♦ Și cel mai tare stejar la topor se pleacă.
 - ♦ porc
-
- ♦ Mărul cel frumos îl mănâncă porcii.
 - ♦ Nu-i pasăre ca porcu și floare ca curechiu⁶⁶.

⁶⁶ ipingea, s.f. = (învechit) manta bărbătească făcută din postav

♦ Ochii porcului caută tot în pământ; geme neholind și caută nepierzând.

♦ Pe porc nu-l faci să bea apă din fedeleș⁶⁷.

♦ Porc la porc cel mai curat se pare și măgar la măgar, cel cu glas mai frumos.

♦ Porcu-i tot porc și-n ziua de Paști.

♦ Porcul îl bați și el zice că-l scarpini.

♦ Porcul ori încotro face, lui tot noroiul îi place, din ce e nu-l poți preface.

♦ Porcul strânge untură pentru alții.

♦ Porcul tot strânge, se-ngrașă bine, dar pe alții, nu pe sine.

♦ Porcului să nu-i pui belciug de aur în nas.

♦ prieten

♦ Ale prietenului tău necazuri c-ale tale să le socotești.

♦ Când îmi merge bine, toți îs cu mine; când îmi merge rău, rămân numai eu.

♦ Când omul e în proastă stare, nici un prieten nu are.

♦ Cei ce se potrivesc lesne se-mprietenesc.

♦ Cine a aflat în lume prieten adevărat, el comoară bogată în viața sa a câștigat.

♦ Cine are tovarăș nerod ajunge din pod în glod.

♦ Cine se aseamănă se adună.

♦ Cine se potrivește lesne se-nsoțește.

♦ Cu mare nevoință⁶⁸ a dobândi prieten după a ta voință.

⁶⁷ fedeleș, s.n. = butoiăș

⁶⁸ nevoință, s. f. = (învechit, popular) greutate

♦ Cu prieteni răi, rău te faci, cu cei de omenie mănânci colaci.

♦ Dacă prietenul tău este miere, tu nu umbla să-l mănânci tot.

♦ Decât să-ți dau și să ne sfădim, mai bine tot prieteni să fim.

♦ Ferește-mă, Doamne, de prieteni, că de dușmani mă feresc eu.

♦ În vremea necazului se cunosc prietenii.

♦ La nevoie se cunoaște prietenul și la boală, nevasta.

♦ Mai bine să te dojenească decât să te lingusească prietenul tău.

♦ Mai bine un prieten apropiat decât o rudă depărtată.

♦ Mai bun este prietenul cel de aproape decât fratele cel de departe.

♦ Mulți se numesc prieteni, dar puțini în adevăr.

♦ Nici o avere mai bună decât prietenul cel mai bun.

♦ Niciodată pentru un prieten nou câștigat nu lepăda pe cel vechi.

♦ Nu împrumuta pe cel ce voiești prieten să-l dobândești.

♦ Omul fără prieteni e ca stânga fără dreapta.

♦ Omul la scădere cunoaște pe prieten.

♦ Pe aur focul, iară pe prieten primejdia ispitește.

♦ Prieten cu interes nu se înțelege prieten.

♦ Prieten fără cusur, de vei căuta, niciodată vei afla și niciunul vei avea.

♦ Prieteni ai mesei, nu ai nevoii.

♦ Prietenii nu se cumpără cu bani.

♦ Prietenii se țin cu cheltuială.

- ◆ Prieteni noi să-ți faci, dar d-ăi bătrâni să nu te lași.
- ◆ Prietenul adevărat, avere neprețuită.
- ◆ Prietenul adevărat este acela care te sfătuiește spre bine, iar nu acela care îți laudă nebuniile.
- ◆ Prietenul bun prin ascuns te ajută, fără a ta știre.
- ◆ Prietenul la nevoie se cunoaște.
- ◆ Prietenul omului este punga cu bani și sacul cu mălai.
- ◆ Prietenul vechi e ca și vinul; cu cât e mai vechi, cu atât e mai bun.
- ◆ Spune-mi cu cine mergi și-ți voi spune ce plătești.
- ◆ Spune-mi cu cine te-mprietenesci, ca să-ți spun cine ești.
- ◆ Un prieten face mai mult decât o pungă de galbeni.
- ◆ Vremea pe prieten, ca focul pe aur, în adevăr l-arată.
- ◆ promisiune

- ◆ Cine făgăduiește mult dă puțin.
- ◆ Cine făgăduiește se leagă.
- ◆ Du-te cu sacul când îți făgăduie purcelul.
- ◆ Făgădașul⁶⁹ e mai rău decât datoria.
- ◆ Făgăduiala dată e datorie curată.
- ◆ Făgăduie⁷⁰ și zi că-i da pân-la vară, de-o aștepta.
- ◆ Făgăduința domnilor, nădejdea nebunilor.
- ◆ îi făgăduiește marea cu sarea și-i dă ce curge pe apă.
- ◆ Nu făgădui ce nu poți împlini.
- ◆ Una e a făgădui și alta a împlini.
- ◆ prostie

⁶⁹ făgădaș, s.n. = (învechit, popular) făgăduială

⁷⁰ (tu) făgăduie, vb. = (învechit, popular) (tu) făgăduiește

- ♦ Ce face un prost nu desfac zece înțelepți.
- ♦ Chiar prostul, tăcând, de înțelept toți îl cred.
- ♦ De prost ce-i știe lua, dar de dat, ba.
- ♦ Fudulia' e soră bună cu prostia.
- ♦ Nici salcia cerc de bute, nici nărodul om de frunte.
- ♦ Nu e prost cine mănâncă, ci e prost cine îi dă.
- ♦ Omul care-i prost n-are nici un rost.
- ♦ Omul prost, dacă nu e fudul, nu are nici un haz.
- ♦ Ori gură, ori văgăună, prostului îi e totuna.
- ♦ Prost cu prost, când trăiește, lesne se îngăduiește.
- ♦ Prostia din născare leac nu mai are.
- ♦ Prostia e boierie mare.
- ♦ Prostia n-are leac.
- ♦ Prostia și nărozia se rudesc cu nebunia.
- ♦ Prost se naște, prost crește, prost moare.
- ♦ Prost trăiește, fără nume, prost se duce și din lume.
- ♦ Prostul, când îl bagi în seamă, se înalță-n sus de-o palmă.
- ♦ Prostul cearcă gărla-n glumă și se-neacă în adins.
- ♦ Prostul crede pe oricine mai prost decât dânsul.
- ♦ Prostul este ca orbul când dă de perete.
- ♦ Prostul face ce vede și ce aude crede.
- ♦ Prostul întâi vorbește și-apoi se gândește.
- ♦ Prostul nici să-îfaci, nici să-ți faci.
- ♦ Prostul nu râde de ce vede, ci de ce-și aduce aminte.
- ♦ Prostul râde singur de prostia lui.
- ♦ Prostul se cunoaște după răs și mers.
- ♦ Prostul taie copacul ca să-i mănânce rodul.
- ♦ Prostului minte-i lipsește.

- ◆ Prostul uită din natură de la mână pân' la gură.
- ◆ Prostului zi-i prost că se supără.
- ◆ putere

- ◆ Când sunt doi, puterea crește.
- ◆ Cine poate oase roade, cine nu, nici carne moale.
- ◆ Dacă n-ai putere, nu întărâta gâlceava.
- ◆ Dacă vrei, poți.
- ◆ în unire stă tăria.
- ◆ Nedreptățile răstoarnă scaunele puternicilor.
- ◆ Nu-ți este puterea cât îți este vrerea.
- ◆ Pe cel cu putere multă te supune și-l ascultă.
- ◆ Puterea arată pe om.
- ◆ Unde puterea nu ascultă, vulpea ajută.
- ◆ Unirea face puterea.
- ◆ răbdare

- ◆ Ca răbdarea la necaz nici un leac mai bun.
- ◆ Când n-are cu ce săracul, răbdarea îi este leacul.
- ◆ Cine nu poate răbda nu mănâncă poamă coaptă.
- ◆ Cine poate aștepta are tot ce vrea.
- ◆ Cu încetul departe ajungi.
- ◆ Cu răbdarea o duci departe.
- ◆ Cu răbdarea treci și marea, dar cu răul, nici pârâul.
- ◆ Cu răbdare și cu tăcere se face agurida' miere.
- ◆ Cu vreme și cu răbdare, și frunza de dud se face mătase.
- ◆ Fii inimă răbdătoare ca pământul sub picioare.
- ◆ Răbdă, suflete, cât poți, nu-ți da taina către toți.
- ◆ Răbdarea are și ea marginile ei.

- ♦ Răbdarea e ca mierea.
- ♦ Răbdarea e cea mai bună doctorie.
- ♦ Răbdarea e mântuire.
- ♦ Răbdarea e totdeauna la oricine cea mai bună.
- ♦ Răbdarea-i din rai.
- ♦ Se bat cei mari și rabdă cei mici.
- ♦ rău ♦ Ce e rău nu e bine.
- ♦ Ce e strâmb din fire anevoie se mai îndreaptă.
- ♦ Cine sapă groapa altuia cade singur în ea.
- ♦ Cine seamănă răutăți, răutăți va secera.
- ♦ Din două rele alege pe cel mai mic.
- ♦ | ♦
- ♦ E rău când nu e bine, e bine când nu e rău.
- ♦ f ♦ În tot răul e și-un bine.
- ♦ | ♦ Omul rău e ca un cărbune, dacă nu te arde, te înnegrește.

1 aguridă, s.

♦ f.

= strugure acru

- ♦ Omului rău dă-i și cămașa și fugi.
- ♦ Rău cu rău, dar mai rău fără rău.
- ♦ Rău cu rău se vindecă.
- ♦ Rău de vei semăna, mai rău vei secera.
- ♦ Rău e a fi între ciocan și ilău⁷¹.
- ♦ Rău faci, rău găsești.
- ♦ Rău la deal, rău la vale, când greul e pe spatele tale.

⁷¹ ilău, s.n. = (regional) nicovală

♦ Răul ce și-l face omul singur nimenea altul n-ar putea să i-lfacă.

♦ Răul nu trebe⁷² răsplătit cu rău.

♦ Răul s-aude lesne.

♦ Răul se face mai lesne decât binele.

♦ Răul vine iute, binele încet.

♦ Și răul câteodată prinde bine la ceva.

♦ Un rău nu vine niciodată singur.

♦ Zavistia⁷³ muma tuturor răutăților în lumea aceasta este.

♦ război

♦ După război se vede capul viteazului și urma fricosului.

♦ La plăcinte înainte, la război înapoi.

♦ La război, coadă și la fugă, fruntea.

♦ La război nebunii intră în foc și înțelepții se folosesc.

♦ La război să nu-ntrebi câți vrăjmași sunt, ci unde sunt.

♦ Minte de bătrân, putere de tânăr și curaj de nebun se cere la război.

♦ Numai la război se cunosc vitejii.

♦ rușine

♦ Cine a pierdut rușinea, ca s-o găsească?

♦ Cine de oameni nu se rușinează nici de Dumnezeu nu se înfricoșează.

♦ Fuga-i rușinoasă, dar e sănătoasă.

♦ l-a crăpat obrazul, dar rușinea tot nu i-a pierit.

⁷² nu trebe, vb. = (popular) nu trebuie

⁷³ zavistie, s.f. = (învechit) dușmănie

- ♦ Mai bine mort decât cu rușinea-n nas.
 - ♦ Obraznicul mănâncă praznicul, rușinosul roade osul.
 - ♦ Omul cu rușine piere, nimeni nu-i dă pân' nu cere.
 - ♦ S-a învățat despuiat și i-e rușine îmbrăcat.
 - ♦ Și-a mâncat rușinea.
 - ♦ sare
-
- ♦ Nimenea nu-ți pune sare în mămăligă.
 - ♦ Sarea-i bună la fiertură, însă nu peste măsură.
 - ♦ Sarea nu e bună în toate bucatele.
 - ♦ Sare, până nu cere, să nu-i dai cuiva.
 - ♦ Trebuie să mănânci un car de sare cu cineva ca să-l poți cunoaște.
 - ♦ sat
-
- ♦ Câte sate a umblat, atâtea meșteșuguri a învățat.
 - ♦ Câte sate și bordeie, atâtea obicei.
 - ♦ Câți săteni în sat, atâtea și bordeie.
 - ♦ Cine pleacă-n sat rămâne nemâncat.
 - ♦ La satul ce se vede călăuză nu trebuie.
 - ♦ Mai bine cap la sat, decât coadă la oraș.
 - ♦ Nimeni nu-i proroc în satul său.
 - ♦ Nu e sat fără câini.
 - ♦ Satul arde și baba se piaptână.
 - ♦ Umblă ca în satul lui Cremene⁷⁴.
 - ♦ sănătate

⁷⁴ satul lui Cremene - satul nimănui

- ◆ Când ești sănătos, bărbat, ești destul de bogat.
- ◆ E mai bună sănătatea decât toată bogăția.
- ◆ În trup sănătos, minte sănătoasă.
- ◆ Nu toată nuca are miez bun și sănătos.
- ◆ Sănătatea e cea mai bună avuție.
- ◆ Sănătatea e mai bună decât toate.
- ◆ Sănătatea face banii și banii, sănătatea.
- ◆ Sănătate goală, jumătate de boală.
- ◆ Tare-i bine și frumos când e omul sănătos.
- ◆ Tot ce e prea mult nu e sănătos.
- ◆ Un picior sănătos e mai de priință' decât două catalige⁷⁵.
- ◆ sărăcie

- ◆ Cântă cucu-n punga lui.
- ◆ Ce dai săracilor ție-ți dai.
- ◆ Cine cumpără mai scump? - Săracul.
- ◆ Cine dă săracilor împrumută pe Dumnezeu.
- ◆ Cu bucătăria plină, sărăcia e vecină.
- ◆ Cu un rac, tot sărac.
- ◆ Dacă ești sărac, ai mâini și picioare să muncești.
- ◆ Dacă n-ai, din umeri dai.
- ◆ Dacă nu poți da săracului, nu-i mai lua din straiță⁷⁶.
- ◆ Dascălița sărăcie învață pe om meserie.
- ◆ De la cel ce n-are nu vei lua.

⁷⁵ catalige, s.f. = prăjini prevăzute cu suporturi pentru picioare și cu care se umblă la înălțime

⁷⁶ straiță, s.f. = (popular) traistă

♦ De sărăcie nu-mi pasă, că şede sub pat acasă; a ouat ş-acum cloceşte.

♦ E sărac ca şoarecele bisericii.

♦ Fiecare sărac la al său bordei împărat se socoteşte.

♦ Fudulia intră-n casă, sărăcia-i după uşă.

♦ Lacrimile săracilor, nici soarele, nici vântul nu le poate usca.

♦ La uşa săracului nu vine nici un câine.

♦ La vreme de lipsă, şi unealta rea-i bună.

♦ Leacul cel mai bun împotriva sărăciei este lucrul.

♦ Mai bine-n mizerie cu fruntea înălţată, decât cu înjosire mărirea câştigată.

♦ Mai bine sărac cinstit decât bogat huiduit.

♦ Mai bine sărac curat decât negustor încurcat.

♦ Mai bine sărac, dar curat, decât bogat şi pătat.

♦ Mai bine sărac şi cu trupul sănătos, decât bogat şi cu răni, în pat.

♦ N-are în lume săracul unde să-şi plece nici capul.

♦ N-are pe sine nădragi şi îşi cumpără desagi.

♦ Nu e sărac cel ce are mai puţin, ci cel ce nu se mulţumeşte cu puţin.

♦ Omul sărac are oglindă mică, dar se vede tot în ea.

♦ Omului sărac nici boii la jug nu-i trag, nici lemnele-n foc nu-i ard.

♦ O sută de tâlhari nu pot despuia pe un sărac gol.

♦ Până unul nu sărăceşte, altul nu se-mbogăţeşte.

♦ Săraca păţită mult e pricepută.

♦ Sărac la sărac aleargă.

♦ Săracul, când capătă, atunci mănâncă.

♦ Săracul n-are nici haină, nici la inimă vreo taină.
♦ Săracul n-are soare, nici zile de sărbătoare, ci tot zile lucrătoare.

- ♦ Săracul nu se teme de tâlhari.
- ♦ Săracul pururea postește, că n-are ce mânca.
- ♦ Săracului nu-i trebuie pungă.
- ♦ Sărăcia află meșteșuguri.
- ♦ Sărăcia e de 99 de feluri.
- ♦ Sărăcia învață pe om să fie econom.
- ♦ Sărăcia nu-i rușine.
- ♦ Unde e sărăcie e și ceartă.
- ♦ sfat

♦ Cine nu primește sfat nu e nici de ajutat.
♦ Maimuța e tot maimuță, de i-ar fi sfatul aurit.
♦ Mic la stat, mare la sfat.
♦ Nu da povață celui ce nu ți-o cere, căci nu te ascultă.
♦ Nu da sfatul la tot natul' și cuvântul la tot bolândul⁷⁷.
♦ Sfatul după faptă e manta după ploaie.
♦ Sfătuiește-te cu cel mic și cu cel mare și pe urmă hotărăște tu însuși.

♦ soare

- ♦ Astupă soarele cu degetul.
- ♦ Cine se încălzește la soare nu-i pasă de lună.
- ♦ E loc la soare pentru toți.
- ♦ Luna mi s-a mâniat, soarele să-mi trăiască.

⁷⁷ bolând, adj. = (regional) nerod

- ♦ Mai cald soarele când răsare decât când apune.
- ♦ Nu e soare fără umbră.
- ♦ Nu merge la soare de frică să nu i se topească nasul.
- ♦ Parcă am uscat cămăși la același soare.
- ♦ Se uită soarele îndărăt, se strică vremea.
- ♦ Soarele, că e soare, și tot nu poate lumina încălzi toată lumea.

- ♦ Soarele când se culcă, întunericul ne cuprinde.
- ♦ Soarele încălzește pe toată lumea, și pe buni, și pe răi.
- ♦ Soarele nu răsare numai pentru un singur om.
- ♦ Soarele nu stă ziua la amiezi.
- ♦ Soarele să-mi fie bun, luna să o mănânce vârcolacii.
- ♦ Și tina⁷⁸ lucește când soarele o orbește.
- ♦ Unde nu intră soarele intră boalele.
- ♦ soartă

- ♦ Ce ți-e scris în frunte ți-e pus.
- ♦ De-ar ști omul ce-ar ajunge, mult ar mai ofta și-ar plânge.
- ♦ De-ar ști omul ce-ar păți, dinainte s-ar feri.
- ♦ De-ar ști omul ce-ar păți, nici din casă n-ar ieși.
- ♦ De-ar ști omul, cum nu știe, multe-n lume n-ar păți.
- ♦ De ce ți-e frică nu scapi.
- ♦ Fiecare om poartă câte un răvaș în spate.
- ♦ Nimeni nu-i mulțumit cu soarta lui.
- ♦ Nu va scăpa omul de ce e ursit să pățească.
- ♦ suflet

⁷⁸ tină, s.f. = (popular) noroi

- ♦ Celui fără de lege cel fără suflet îi vine de hac.
- ♦ De ce nu-ți e sufletul cum ți-e fața?
- ♦ Numai dracul e sărac, că n-are suflet.
- ♦ Unui om fără lege îi trebuie unul fără suflet.
- ♦ șarpe

- ♦ Cine e mușcat de șarpe se păzește și de șopârlă.
- ♦ Crește șarpele în sân, ca mai bine să te muște.
- ♦ Nimeni nu poate ști cât de adâncă e burta șarpelui.
- ♦ Nu călca șarpele care doarme.
- ♦ Prinde șarpele cu mâna altuia.
- ♦ Șarpele, cât de mult îl vei mângâia, el tot te va mușca.
- ♦ șoarece

- ♦ Când corabia se îneacă, șoarecii fug.
- ♦ Hambarul gol nu are șoareci.
- ♦ Într-un hambar gol și șoarecele să cază, capul o să și-l spargă.
- ♦ La șoarece mare, pisică și mai mare.
- ♦ Nu da foc morii ca să ardă șoarecii.
- ♦ Șoarecele cu o gaură numai, îndată îl prinde pisica.
- ♦ Totdeauna șoarecele se întoarce la borta⁷⁹ lui.
- ♦ Unde sunt bucate și pâine sunt și șoareci.
- ♦ tată

- ♦ Cefei e tata e și fiul.

⁷⁹ bortă, s.f. = (regional) gaură

♦ Ce folos că tatăl tău a fost domn, dacă tu nu ești om! Tatăl aduce paiele ca aurul, fiul risipește aurul ca paiele.

♦ Tatăl zece fii hrănește și le împlinește toate, dar pe el, de sărăcește, un fiu a-l hrăni nu poate.

♦ tăcere

♦ Cel ce nu știe să tacă când trebuie nu știe nici când să vorbească.

♦ Cel ce tace merge-n pace; cel ce vorbește mai mult zăbovește.

♦ Cel tăcut și smerit, ca apa cea lină ce îndată te înșală.

♦ Cine tace mai multă treabă face.

♦ Cine tace primește.

♦ Cu tăcerea îi rupi pielea.

♦ Dacă tac și le dau pace, șapte sate n-au ce-mi face.

♦ De multe ori tăcerea e mai bună decât răspunsul.

♦ Fii tăcut, de voiești a trăi mult.

♦ Mai bine să taci decât să vorbești rău.

♦ Niciodată nu te căi că ai tăcut.

♦ Sau taci, sau zi ceva mai bun decât tăcerea.

♦ Taci tu, vorbesc eu.

♦ Tăcerea capul filozofiei este.

♦ Tăcerea e de aur, vorba, de argint.

♦ Tăcerea e răspunsul celor înțelepți către cei nebuni.

♦ Tăcerea nu sparge capul.

♦ timp

♦ Cu timpul toate se schimbă.

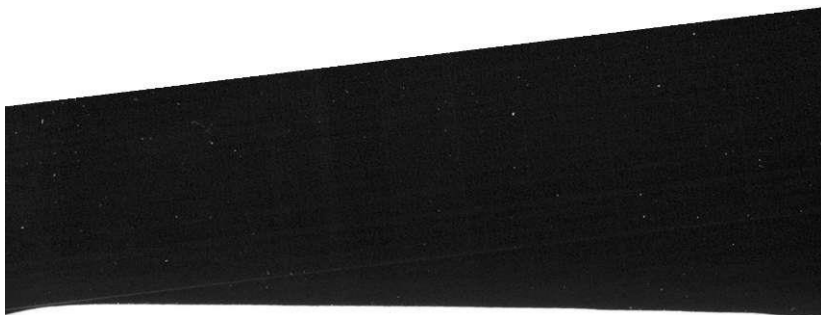
♦ De la răsărit la asfințit de soare se schimbă, se întoarce timpul, de nu-l mai cunoști.

♦ Mai bine mai târziu decât niciodată.

♦ Timpul are dinți de oțel.

♦ & Timpul descoperă toate.

♦ Timpul e bani.

♦ Timpul e dascălul cel mai bun, fiindcă el ne învață toate.

♦ ♦ Timpul face și desface.

♦ Timpul învață pe aceia ce n-au școală.

♦ Timpul pierdut nu se mai întoarce.

♦ tinerețe

♦ Adună la tinerețe, ca să ai la bătrânețe.

♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦ ♦

♦ Ce ai învățat la tinerețe ai să știi la bătrânețe.

♦ Cine învață la tinerețe se odihnește la bătrânețe.

♦ Cine la tinerețe e leneș suferă la bătrânețe.

♦ Cine muncește la tinerețe o să aibă la bătrânețe.

♦ Cine n-aleargă la tinerețe nu se odihnește la bătrânețe.

♦ Cine nu învață la tinerețe va plânge la bătrânețe.

♦ Deprinderea din tinerețe rămâne și la bătrânețe.

♦ Este tânăr între tineri și bătrân între bătrâni.

- ♦ Laptele tinerilor e vinul bătrânilor.
 - ♦ La tinerețe cine nu lucrează la bătrânețe râiază⁸⁰.
 - ♦ Omul e la tinerețe precum calul fără frâu.
 - ♦ Seamănă la tinerețe, ca să ai la bătrânețe.
 - ♦ Tinerețe, vremea nebuniilor.
 - ♦ Tinerii cu tinerii, bătrânii cu bătrânii.
 - ♦ trandafir
- ♦ Ai fost floare, trandafir, dar acum ești borș cu știr'.
- ♦ Cine vrea trandafiri cată să vrea și spini.
- ♦ Cu un trandafir a vrut să dreagă ce a stricat cu cincizeci de spini.
- ♦ Fiecare trandafir cu ghimpele lui.
- ♦ Trandafirul, cu cât mai frumos, cu atât mai puțin ține.
- ♦ & Trandafirul e cu spini, dar înțeleptul miroase floarea, nu pipăie spinii.
- ♦ Trandafirul scoate ghimpi și ghimpele, trandafir.
- ♦ țară
- ♦ Cel din țară străină poate spune câte-i va plăcea.
- ♦ Cine umblă din țară în țară nu e om.
- ♦ Cum e țara, așa și obiceiurile.
- ♦ Decât în țară străină cu pită și cu slănină, mai bine în satul tău cu mălaiul cât de rău.
- ♦ Nimic mai dulce-n lume decât al țării tale nume.
- ♦ Nu cei din afară, ci cei dinăuntru țara o prăpădesc, când legea n-o păzesc.

⁸⁰ (el) râiază, vb. = (popular) (el) se îmbolnăvește de răie

- ♦ Nu te da, nu te preda, că asta-i moșia ta.
- ♦ Omul fără patrie e ca un copil fără mamă, d-aceea nu te depărta de țara ta.
- ♦ Pentru țara ta să te jertfești și să te războiești, dar nu și pentru a supune țară străină.
- ♦ țăntar
- ♦ Face din țăntar armăsar.
- ♦ Se pune țăntarul cu armăsarul.
- ♦ Țăntarul, cât de mic, c-o mușcătură mică, și pe leu îl biruiește.
- ♦ urs
- ♦ D-aia n-are ursu coadă și vulpea d-abia o aduce.
- ♦ Pe urs mulți câini îl latră, dar se alege care-l mușcă.
- ♦ Ursu-i în pădure și-i vinde pielea-n târg.
- ♦ Ursul de lătratul câinilor nu se sperie.
- ♦ Ursul nu joacă de voie, ci de nevoie.
- ♦ vacă
- ♦ Nu-ți face staul până n-ai vite.
- ♦ O vacă nu face cât o cireadă.
- ♦ O vacă râioasă strică toată cireada.
- ♦ Vaca bună se vinde din staul.
- ♦ Vaca rea dă cu piciorul când umple ciubărul'.
- ♦ vara ♦ ♦ ♦ Adună vara, ca să ai iarna.
- ♦ ♦ Cine n-are vara minte iarna nu mănâncă plăcinte.
- ♦ £
- ♦ ♦ De cu vara, pentru iarnă, de cojoc să te-ngrijești.

♦ ♦ Vara la drum să iei șubă, iarna să iei merinde.
 ♦ |! &
 ♦ ♦ Vara-ntins la umbră doarme și iarna moare de foame.
 ♦ ♦ Vara, toată tufa dă sălaș⁸¹.
 ♦
 ♦ ♦ vecin ♦ ♦ ♦ Cel ce are vecini răi se laudă singur.
 ♦ ♦
 ♦ ♦ Mai bine să te sfădești cu mahalaua toata decât cu vecinul.
 ♦ ♦ Să cumperi vecinii întâi și apoi casa.
 ♦ ♦ Vecin bun ai nimerit, mare bine-ai dobândit.
 ♦ ♦ viață ♦ ♦ Astăzi ești, mâine nu ești.
 ♦ ♦ ♦ Azi pe pământ, mâine în mormânt.
 ♦ ♦ Cât trăiește, omul multe află.
 ♦ ♦
 ♦ ♦ Cât trăiește, omul speră.
 ♦ ♦
 ♦ ♦ Cine trăiește, trebuie să moară.
 ♦ Decât să trăiești murind, mai bine să mori trăind.
 ♦ Mai bine în luntre mică și cu siguranță de viață, decât în cea mai mare corabie cu primejdie de viață.
 ♦ Multe trăiești, multe pătimești; multe greșești, multe înveți.
 ♦ Nimeni n-a dat zapis⁸² cu Dumnezeu cât o să trăiască.
 ♦ Viața omului, ca oul în mâna copilului.
 ♦ Viața omului, luptă necontenită.
 ♦ Viața urăște, iar moartea împacă.

⁸¹ ciubăr, s.n. = vas de lemn cu două toarte

⁸² zapis, s.n. = (învechit, popular) document

- ◆ Viață bună, când ai pâine-n gură.
- ◆ Zilele omului sunt ca floarea câmpului.
- ◆ Zilele omului sunt numărate.
- ◆ viclenie

- ◆ Gardul rău învață vita vicleană.
- ◆ Omul viclean se îmbracă când în piele de oaie, când în piele de vulpe.
- ◆ Vicleanul este ca albina, în gură cu miere și-n coadă cu ac și fiere.
- ◆ Vicleanul făgăduiește și nebunul trage nădejde.
- ◆ Viclenie pentru viclenie.
- ◆ vin

- ◆ Butia îți dă numai vinul ce are într-însa.
- ◆ Cine bea vin își bea punga și mintea, ba și sănătatea.
- ◆ Cu vinul și cu somnul uită grijile omul.
- ◆ Fie omul cât de bun, vinul îl face nebun.
- ◆ în buticele⁸³ mice, vinul cel mai bun.
- ◆ Nu e vin fără drojdie.
- ◆ Să bei vinul, dar să nu te bea el.
- ◆ Unde intră vinul, rușinea iese de acolo.
- ◆ Unii sapă viile, alții beau vinurile.
- ◆ Via să n-o lași să se părăginească, că pierzi și via, și vinul.
- ◆ Vinul bun de sine se laudă.
- ◆ Vinul bun, nevasta frumoasă sunt două veninuri dulci.
- ◆ Vinul îl bei de bun și el te face nebun.

⁸³ butie, s.f. = (regional) butoi

- ♦ ♦ Vinul nu-l beau boii.
- ♦ Vinul, țuica cui îi place n-are cu ce să se îmbrace.
- ♦ vitejie

- ♦ Cel mai mic e mai voinic.
- ♦ Cine a sărit și nu s-a poticnit voinic mare s-a numit.
- ♦ Cu suflet viteaz și cu trup leneș.
- ♦ După bătălie mulți viteji se arată.
- ♦ La fântână bună mulți voinici s-adună.
- ♦ La om viteaz, armă scurtă.
- ♦ Omul voinic nu se sperie de toate muștele.
- ♦ Toată lumea e voinică când dușmanul fuge.
- ♦ Trei voinici pe patru drumuri.
- ♦ Voinicul cunoaște două poteci.
- ♦ Voinicul nu pierde, din pelin el face miere.
- ♦ voința

- ♦ Dacă vrei, poți.
- ♦ Voința inimii dă aripi picioarelor.
- ♦ vorba

- ♦ A zice e una, a face e alta.
- ♦ Care tot mereu vorbește, el treaba și-o zăbovește.
- ♦ Cele din auzire, cam minciuni pe jumătate.
- ♦ Cine nu știe de vorbă, nu înțelege nici de ciomag.
- ♦ Cine vorbește ce-i place, acela să audă și ce-l supără.
- ♦ Cine vorbește seamănă, cine ascultă culege.
- ♦ Cine vorbește - vinde, cine ascultă - cumpără.
- ♦ Cine zice una trebuie să zică și două.

- ♦ Cu pântecul plin, cred și eu că ai poftă de vorbă.
- ♦ Cu vorbe dulci mai mult pâine mănânci.
- ♦ De la vorbă până la faptă, ca de la pământ la cer.
- ♦ De la zisă pân-la faptă tot mai este o bucată.
- ♦ De vorbă bună nu te doare gura.
- ♦ Din gura omului bun vorba de rău nu iese niciodată.
- ♦ Dintr-o vorbă îți aprinzi paie-n cap.
- ♦ Ferice de acela căruia îi spui o vorbă și pricepe zece și vai de acela căruia îi spui zece și nu pricepe nici una.
- ♦ Gândește întâi, apoi vorbește.
- ♦ Înnegrind pe altul nu te albești pe tine.
- ♦ La vorbă, miere și la suflet, fiere.
- ♦ Mai bine cu vorba decât cu resteu⁸⁴.
- ♦ Mai bine vorbe multe decât sulițe frânte.
- ♦ Multe vorbe la moară se zic.
- ♦ N-aștepta de la gângav⁸⁵ vorbă deslușită.
- ♦ Numai cu vorba nu se face supă.
- ♦ Nu te speria când auzi vorbe mari, c-acolo-i inimă mică.
- ♦ Nu vorbi peste măsură, ci pune-ți lacăt la gură.
- ♦ Oala nu se umple cu vorbe.
- ♦ O mie de vorbe un ban nu face.
- ♦ O mie să auzi și una numai să zici.
- ♦ O singură vorbă e de ajuns celui ce vrea să te înțeleagă.
- ♦ Uf O vorbă bună stinge focul mai repede decât o bute de apă.

⁸⁴ resteu, s.n. = fiecare dintre barele cu care se închid laturile jugului pentru a ține grumazul animalului fixat

⁸⁵ gângav, adj. = care vorbește împiedicat

- ◆ Uf O vorbă rănește mai mult decât o sabie ascuțită.
- ◆ Pasărea după ce se cunoaște? după cântec; mojicul după ce se cunoaște? după vorbă.
- ◆ Pentru un cal bun e destul o lovitură, pentru omul înțelegător, o vorbă.
- ◆ Rumegă vorba ca oaia iarba.
- ◆ Stăpânește vorba până nu ai vorbit.
- ◆ Unde e vorbă multă, acolo e treabă scurtă.
- ◆ Unii vorbesc ce știu și unii știu ce vorbesc.
- ◆ Vântul ațâță focul și vorba, vrajba.
- ◆ Vorba bătrânească mulți bani prețuiește.
- ◆ Vorba bună mult adună.
- ◆ Vorba ce zboară o dată nu se mai întoarce.
- ◆ Vorba, dac-o scapi din gură, n-o mai poți prinde.
- ◆ Vorba de clacă nu e folositoare.
- ◆ Vorba de rău mai lesne se crede.
- ◆ Vorba de rău se duce ca glonțul, iar cea de bine abia se aude.
- ◆ Vorba de rău se duce peste nouă țări și nouă mări.
- ◆ Vorba din gură ți-a ieșit, mai bine să fi tușit.
- ◆ Vorba dulce mult aduce.
- ◆ Vorba dulce oase frânge.
- ◆ Vorba e de argint, tăcerea e de aur.
- ◆ Vorba-i vorbă, treaba-i treabă.
- ◆ Vorba multă nu e fără minciuni.
- ◆ Vorba multă, sărăcia omului.
- ◆ Vorba sus și treaba
- ◆ Vorba-și are și ea vrefnea ei.

- ♦ Vorba unui om cinstit face mai mult ca un înscris.
 - ♦ Vorba, vorbă aduce.
 - ♦ Vorbă mare să nu zici.
 - ♦ Vorbele cele dulci deschid ușa cea de fier.
 - ♦ Vorbele cele ferite în piață sunt auzite.
 - ♦ Vorbele celor mari surit ca smochinele de dulci, iar vorbele celor mici sună ca niște nuci.
 - ♦ Vorbele nu potolesc foartea.
 - ♦ Vorbesc soacrei, să priceapă nora.
 - ♦ Vorbește puțin și lucrează mult, căci cel ce vorbește multe
- face puține.
 - ♦ Vorbești, găurești; taci, treabă faci.
 - ♦ vreme
-
- ♦ Ceasul umblă și lovește, iar vremea se odihnește.
 - ♦ Cine are vreme să n-o piardă.
 - ♦ Cine astăzi râde mâine plânge, că vremea e nestatornică.
 - ♦ Cine caută vreme pierde vremea.
 - ♦ Dacă nu ți se pleacă ție vremea, pleacă-te tu vremii.
 - ♦ După vreme bună vine și furtună.
 - ♦ E anevoie a nimeri vremea la vremea ei.
 - ♦ Lasă să ningă, să plouă, numai vreme rea să nu se facă.
 - ♦ Nu pierde vremea, ca să nu te piardă ea pe tine.
 - ♦ Nu sunt vremile sub cârma omului, ci bietul om sub vremi.
 - ♦ Toate își au vremea lor.
 - ♦ Toate sunt până la o vreme.
 - ♦ Trebuie să joci cum îți cântă vremea.
 - ♦ Vremea anevoie vine și fuge numaidecât.
 - ♦ Vremea a tuturor dascăl și învățător este.

- ◆ Vremea cu incetul poate să le descopere toate.
- ◆ Vremea frumoasă nu ține multă vreme.
- ◆ Vremea îndreaptă toate.
- ◆ Vremea învață pe aceia ce n-au dascăl.
- ◆ Vremea pe vreme a născut.
- ◆ Vremea râde, vremea plânge.
- ◆ Vremea singură-ți grăiește când bagi seama l-ale ei.
- ◆ Vremea toate le găsește și toate le topește.
- ◆ Vremea vindecă toate.
- ◆ Vremea vine, vremea trece.
- ◆ Vremea vremuieste și omul îmbătrânește.
- ◆ vulpe

♦ De multe ori, unde nu ajunge pielea de leu, împlinește pielea vulpii.

◆ ●

♦ Ia seama la găște când vulpea ține predici.

♦ Îmbracă pe leu cu piele de vulpe, că, unde nu va putea leul, vulpea o sa biruiască.

♦ Nu vinde pielea vulpii înainte de a o prinde Păzește găștele când le descântă vulpea și le povesteste lupul.

♦ S-a dus lupul să îngrădească stâna și vulpea să îngrijească găinăria.

♦ Vulpea bătrână nu cade în curse.

♦ Vulpea bătrână nu se prinde ca păsăruicile mici

♦ Vulpea care doarme nu prinde vânat.

♦ Vulpea, când n-ajunge la struguri, zice că sunt acri

♦ Vulpea, cât e de vicleană și de multe ori cari♦ r” ~

♦ zgârcenie

- ♦ MUim cursa cu toate picioarele ei.
- ♦ Vulpea, după ce a îmbătrânit, s-a făcut găinărită Vulpea după moarte de cojocari are parte.
- ♦ Vulpea e vicleană, dar mai viclean e cel ce o prinde Vulpea își schimbă părul, dar năravul, niciodată Vulpea putere ca leul nu are, dar cu vicleniile ei întrece

- ♦ Cel zgârcit moare cu pâinea-n traistă.
- ♦ Cine nu se îndură de un cui pierde și potcoava.
- ♦ Mai lesne vei face un puț în mare decât o găurică în punga zgârcitului.
- ♦ puterea leului.
- ♦ ♦ Mojicul bogat e ca câinele lăptos, care numai lui își ține de cald.
- ♦ Sacul zgârcitului gură n-are și al risipitorului fund n-are.
- ♦ Scumpul nu e stăpân pe banii lui, ci banii îl stăpânesc.
- ♦ Zgârcitul e totdeauna sărac.
- ♦ Zgârcitul nici el nu mănâncă, nici pe altul nu va să vază mâncând.
- ♦ Zgârcitul orice apucă se usucă.
- ♦ zi

- ♦ După trei zile oaspeții se pun la râșniță.
- ♦ E mult de la mână până la gură, dar de astăzi până mâine!
- ♦ Nu e în toate zilele Paște.
- ♦ Nu se mănâncă în toate zilele plăcinte.
- ♦ Să nu zici: „ Ce zi frumoasă! „ până nu se va însera.
- ♦ Toate sunt trecătoare ca ziua de ieri.
- ♦ Zilele nu intră în sac.
- ♦ Ziua bună multă vreme nu ține.
- ♦ Ziua bună se cunoaște de dimineață.
- ♦ Ziua bună se laudă seara.
- ♦ Ziua cată-ți de lucru, iar noaptea, de somn.
- ♦ Ziua multe descoperă.

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

...the ... of ...

◆ INDICE

- ◆ ac v.
- ◆ albină, bine, boală, drac, haină adevăr, 7; v.
- ◆ și beție, gură, minciună, nebun, prieten adevărat v.
- ◆ adevăr adunare v.
- ◆ Obicei aguridă v.
- ◆ răbdare albină, 7-8
- ◆ altul v.
- ◆ avere, bătrânețe alții v.
- ◆ bătrânețe apă 8-10; v.
- ◆ și beție, bine, bogăție, cioară, foc, gură, lume, măgar, nebun, pământ, pește, pisică, ploaie, porc, promisiune, vorbă aramă v.
- ◆ beție arbore v.
- ◆ pom argint v.
- ◆ măgar, tăcere, vorbă armăsar v.
- ◆ cuvânt, măgar, țăntar ață v.
- ◆ față aur, 10; v.
- ◆ și cal, datorie, femeie, lăcomie, leu, măgar, meserie, munte, porc, prieten, tată, tăcere, vorbă auz v.
- ◆ dreptate avere, 10-11; v.
- ◆ și copil, înțelepciune, învățătură, moarte, ploaie, prieten avuție v.
- ◆ avere, sănătate babă v.
- ◆ sat baltă v.
- ◆ broască, nebun ban v.
- ◆ cinste, meșter, vorbă bani, 11-13; v.

♦ și datorie, dușmănie, frate, învățătură, nebun, onoare, prieten, sănătate, timp, vorbă, zgârcenie baniță v.

♦ bani barbă v.

♦ cap bărbat, 13; v.

♦ și casă, femeie, nevastă, sănătate bărbier v.

♦ meșter bătrân v.

♦ bătrânețe, bou, cal, capră, câine, drac, Dumnezeu, găină, lăcomie, pisică, prieten, război, tinerețe bătrânețe, 14; v.

♦ și căsătorie, moarte, tinerețe băutură v.

♦ beție, mâncare bea (a) v.

♦ beție beat v.

♦ beție belea v.

♦ boală, cap, nevastă beție, 14-15; v.

♦ și adevăr, hoț, mândrie bețiv v.

♦ beție, hoț bine, 16-17; v.

♦ și câine, drac, moarte, prieten, rău, vecin binecuvântare v.

♦ părinte binefacere v.

♦ bine birt v.

♦ beție bivol v.

♦ bou blând v.

♦ blândețe, bun blândețe, 17 blestem v.

♦ părinte boală, 17-18; v.

♦ și bătrânețe, dor, dragoste, mâncare, moarte, prieten, sănătate, soare boboc v.

♦ pasare bogat v.

♦ bogăție, boier, datorie, fericire, lene, moarte, sănătate, sărăcie, zgârcenie bogăție, 18-19; v.

♦ și Dumnezeu, lăcomie, moarte, sănătate boier, 19-20; v.

♦ și om boieraș v.

- ♦ boier boierie v.
- ♦ boier bolnav v.
- ♦ boală bordei v.
- ♦ Obicei, sat, sărăcie borș v.
- ♦ pește, trandafir bou, 20-21; v.
- ♦ și boier, car, furt, lume, ou, sărăcie, vin brânză v.
- ♦ câine, frate, iarnă broască, 21; v.
- ♦ și bou bucate v.
- ♦ foame, mâncare, pâine bucium v.
- ♦ lemn bucura (a se) v.
- ♦ bucurie București, 21
- ♦ bucurie, 22; v.
- ♦ și laudă, oaie bufniță v.
- ♦ pasăre bun, 22-23; v.
- ♦ și cal, cuvânt, datorie, drum, Dumnezeu, găină, gura, meșter, pământ, pâine, pom, sănătate, soare, vin, vorbă bunătate v.
- ♦ bun burtă v.
- ♦ Învățătură, lăcomie, ochi, pește, șarpe buruiană, 23; v.
- ♦ și frică bute v.
- ♦ casă, prostie, vorbă butie v.
- ♦ vin buturugă v.
- ♦ car cal, 23-24; v.
- ♦ și bou, București, câine, copil, corb, măgar, moarte, ochi, vorba cale v.
- ♦ dragoste, drum, foame, lucru cap, 25-26; v.
- ♦ și drac, floare, gură, învățătură, judecată, leu, lume, măgar, meșter, miere, oaie, onoare, pește, piatră, pisică, război, sat, sărăcie, șoarece, tăcere, vorbă capră, 26; v.

- ♦ și lup car, 26-27; v.
- ♦ boală, dar, drac, iepure, înțelepciune, laudă, minte, noroc, sare caravană v.
- ♦ câine carte v.
- ♦ Învățătură casă, 27-28; v.
- ♦ și bărbat, câine, câștig, ceartă, copil, femeie, hărnicie, lene, meserie, minciună, nevestă, oaie, părinte, pâine, pisică, sărăcie, soartă, vecin castană v.
- ♦ foc catalige v.
- ♦ sănătate catâr v.
- ♦ măgar căciulă v.
- ♦ cap, muscă, om, ploaie călăreț v.
- ♦ cal călăuză v.
- ♦ sat cămașă v.
- ♦ haină, rău, soare cărăuș v.
- ♦ car căruță v.
- ♦ car căsătorie, 29 căsătorit v.
- ♦ căsătorie căutătură v.
- ♦ dragoste câine, 29-31; v.
- ♦ și București, casă, gură, lume, lup, oaie, pasăre, sat, sărăcie, urs câmp v.
- ♦ floare, muncă, necaz, pădure cârciumă (crâșmă) v.
- ♦ beție cârmaci v.
- ♦ furtună cârțiță v.
- ♦ lene câștig, 32; v.
- ♦ și pagubă ceartă, 32; v.
- ♦ și dragoste, frate, pâine, sărăcie ceas v.
- ♦ noroc, vreme cer, 33; v.
- ♦ și căsătorie, Dumnezeu cerșetor v.

- ♦ lăcomie, lene, milă certa (a se) v.
- ♦ ceartă cheie v.
- ♦ aur, bani, femeie chior v.
- ♦ Dumnezeu, orb chip v.
- ♦ față, frumos, frumusețe cinste, 33
- ♦ cinsti (a) v.
- ♦ cinste cinstit v.
- ♦ cinste, femeie cioară, 34
- ♦ cioban v.
- ♦ câine, lup ciocan v.
- ♦ frică, lucru, necaz, rău cineadăv.
- ♦ vacă cizmar v.
- ♦ meșter cloșcă v.
- ♦ găină cocoș, 34; v.
- ♦ și bun, găină cojoc v.
- ♦ haină, joc, vară colibă v.
- ♦ casă copac, 34-35; v.
- ♦ și pădure, pom, prostie copil, 35-36; v.
- ♦ și bou, mamă, părinte corabie v.
- ♦ apă, muncă, soarece, viață corb 36; v.
- ♦ și lup croitor v.
- ♦ haină, meșter cuc v.
- ♦ sărăcie cuget v.
- ♦ gând cuib v.
- ♦ casă, cioară, pasăre cuminte v.
- ♦ femeie, nebun curaj, 37; v.
- ♦ și război cuțit v.
- ♦ limbă, necaz, om, pâine cuvânt, 37; v.
- ♦ și bani, cinste, sfat da (a) v.

- ♦ dar dar, 37-38; v.
- ♦ și cal, moarte dascăl v.
- ♦ Învățătură dator v.
- ♦ bogăție, datorie, Dumnezeu, femeie, moarte datorie, 39; v.
- ♦ și foame, promisiune datornic v.
- ♦ datorie dascăliță v.
- ♦ sărăcie deprindere v.
- ♦ Obicei, tinerețe dimineață, 39-40; v.
- ♦ și lucru, mânie, ploaie, zi dinte v.
- ♦ cal, câine, Dumnezeu, muncă, ochi, păcat, părinte, pâine, timp doctor (doftor), 40; v.
- ♦ și boală, cuvânt domn v.
- ♦ câine, fericire, obicei Domnul v.
- ♦ Dumnezeu dor, 40; v.
- ♦ și copil, hărnicie, milă drac, 40-41; v.
- ♦ și bani, beție, Dumnezeu, femeie, frate, lene, om, suflet dragoste, 41-43; v.
- ♦ și dor, femeie, floare drept v.
- ♦ dreptate dreptate, 43-44; v.
- ♦ și câștig, minciună drum, 44; v.
- ♦ și car, casă, câine, înțelepciune, noroc, osteneală, vară, vitejie dulce v.
- ♦ dar

- ♦ Dumnezeu, 45-46; v.
- ♦ și boală, bun, dreptate, femeie, iertare, mândrie, muncă, prieten, rușine, sărăcie, viață durere, 47; v.
- ♦ și boală, gură dușman v.
- ♦ datorie, dușmănie, prieten, vitejie dușmăni (a) v.

- ♦ dușmănie dușmănie, 47-48 face (a) v.
- ♦ faptă fală v.
- ♦ mândrie faptă, 48-49; v.
- ♦ și bogăție, bun, dușmănie, laudă, muncă, sfat, vorbă fată, 49; v.
- ♦ și mamă, orb, părinte față, 50; v.
- ♦ și dușmănie, fată, inimă, om, suflet făgădaș v.
- ♦ promisiune făgădui (a) v.
- ♦ promisiune făgăduială v.
- ♦ promisiune fățarnic v.
- ♦ laudă femeie, 50-51; v.
- ♦ și bărbat, casă fereastră v.
- ♦ casă, dragoste, hărnicie, lume fericire, 51 fericit v.
- ♦ fericire fețișoară v.
- ♦ fată fiară v.
- ♦ cinste, rânduială fier, 52; v.
- ♦ și aur, Dumnezeu, lene, nevoie, vorbă fiu v.
- ♦ mamă, părinte, tată flacăra v.
- ♦ foc flămând v.
- ♦ bogăție, cal, datorie, foame, lăcomie, lene, lup, milă, muscă floare, 52-53; v.
- ♦ și albină, muscă, nebun, necaz, porc, trandafir fluier v.
- ♦ lemn foame, 53-54; v.
- ♦ și mamă, meserie, muncă, pâine, vară, vorbă foc, 54-55; v.
- ♦ și apă, aur, bine, drac, iepure, inimă, joc, lemn, mamă, noroc, pește, pom, prieten, război, sărăcie, șoarece, vorbă frate, 55; v.
- ♦ și câștig, lene, muncă, prieten frâu v.
- ♦ cal frică, 56; v.

- ♦ și dragoste, lene, meșter, oaie, soare fricos v.
- ♦ frică, război fruct v.
- ♦ copac, lucru, pom frumos v.
- ♦ bine, București, cioară, copac, fată, față, hărnicie, frumusețe, invidie, nevastă, orb, pasăre, piatră, porc, sănătate, trandafir frumusețe, 56-57; v.
- ♦ și dragoste frunză v.
- ♦ copac, dor, răbdare fudulie v.
- ♦ prostie, sărăcie fugă v.
- ♦ război, rușine fum v.
- ♦ boier, foc fur v.
- ♦ furt fura (a) v.
- ♦ beție, furt furnică, 57-58 furt, 58
- ♦ furtună, 58; v.
- ♦ și copac, vreme gard v.
- ♦ dreptate, necaz, pasăre, viclenie găină, 59; v.
- ♦ și cocoș, curaj, ou gând, 60; v.
- ♦ și cal, hoț, limbă gândi (a) v.
- ♦ gând găscă v.
- ♦ pasăre, vulpe ghimpe v.
- ♦ necaz, trandafir ghiocel v.
- ♦ frumusețe glumă v.
- ♦ dușmănie, pisică, prostie grabă, 60
- ♦ grăbi (a se) v.
- ♦ grabă grădinar v.
- ♦ floare, lup grădină v.
- ♦ buruiană, floare grec v.
- ♦ cal greșală, 61
- ♦ greși (a) v.

- ♦ greșeală grijă v.
- ♦ avere, bou, cap, câine, copil, datorie, fată, vin gură, 61-63; v.
- ♦ și bou, broască, cap, câine, dimineață, Dumnezeu, foame, înțelepciune, laudă, lene, lume, mâncare, miere, moarte, nebun, oaie, prostie, viață, vorbă, zgârcenie, zi gust v.
- ♦ lucru, masă, mâncare, om haină, 63; v.
- ♦ și bani, meșter, sărăcie ham v.
- ♦ cal hambar v.
- ♦ soarece harnic v.
- ♦ hârnicie hârnicie, 64 hârtie v.
- ♦ răbdare horă v.
- ♦ joc hoț, 64-65; v.
- ♦ și Dumnezeu, milă, oaie hoție v.
- ♦ hoț iad v.
- ♦ beție iapă v.
- ♦ cal iarbă v.
- ♦ cal, foc, oaie iarnă, 65; v.
- ♦ și furnică, înțelepciune, vară ied v.
- ♦ capră iepure, 65-66; v.
- ♦ și câine, leu, mâncare ierta (a) v.
- ♦ iertare iertare, 66; v.
- ♦ și greșeală inamic v.
- ♦ dușmănie inimă, 66-67; v.
- ♦ și avere, bătrânețe, bou, cap, dragoste, frumusețe, gură, limbă, milă, oaie, ochi, răbdare, sărăcie, voință, vorbă interes, 67; v.
- ♦ și prieten invidie (pizmă), 67 iubi (a) v.
- ♦ dragoste iubire v.

- ♦ dragoste iute v.
- ♦ bine împărat v.
- ♦ beție, mamă, sărăcie împrejurare v.
- ♦ hoț încrede (a se) v.
- ♦ Încredere încredere, 67 însura (a se) v.
- ♦ căsătorie însurat v.
- ♦ dimineață înșela (a) v.
- ♦ minciună întristare v.
- ♦ bucurie, cuvânt înțelepciune, 68-69; v.
- ♦ și frumusețe, noroc înțelept v.
- ♦ dușmănie, femeie, înțelepciune, nebun, prostie, război, tăcere, trandafir învăța (a) v.
- ♦ Învățătură învățat v.
- ♦ cal, învățătură învățatură, 69-70; v.
- ♦ și durere, nebun, nevoie, părinte jiganie v.
- ♦ lup joc, 70-71; v.
- ♦ și lene, lup juca (a) v.
- ♦ joc judeca (a) v.
- ♦ judecată judecată, 71-72; v.
- ♦ și greșală, înțelepciune judecător v.
- ♦ judecată lac v.
- ♦ apă, bou, pește lacăt v.
- ♦ gură, hoț, vorbă lacom v.
- ♦ lăcomie lacrimă v.
- ♦ dor, sărăcie lanț v.
- ♦ aur lapte v.
- ♦ copil, muncă, noroc, tinerețe laudă, 72-73 lăcomie, 73-74
- ♦ lăuda (a) v.
- ♦ laudă leac v.

- ♦ boală, frică, moarte, nebun, prostie, răbdare, sărăcie lelev.
- ♦ femeie lemn, 73-74; v.
- ♦ și copac, sărăcie lene, 74-75; v.
- ♦ și lucru, mamă leneș v.
- ♦ lăcomie, lene, tinerețe lenevie v.
- ♦ lene leu, 76; v.
- ♦ și câine, măgar, pisică, țânțar, vulpe liman v.
- ♦ furtună limbă, 76; v.
- ♦ și bou, cap, dragoste, durere, femeie, gură, inimă, înțelepciune, mamă, pasăre lingură v.
- ♦ dar, foame, gură, miere, nebun loc v.
- ♦ soare lopată v.
- ♦ beție, cap, învățătură, judecată lotru v.
- ♦ furt lucra (a) v.
- ♦ muncă lucrare v.
- ♦ meșter lucrător v.
- ♦ muncă, pământ lucru, 77-78; v.
- ♦ și bun, gură, joc, lene, meșter, muncă, sărăcie, zi lume, 78; v.
- ♦ și bani, bogăție, București, copac, Dumnezeu, dușmănie, faptă, fier, floare, furt, gură, interes, lup, minciună, moarte, necaz, orb, părinte, prieten, prostie, rău, sărăcie, soare, soartă, țară, vitejie lumină v.
- ♦ Ochi lunăv.
- ♦ câine, soare lup, 79-80; v.
- ♦ și bou, capră, câine, foame, iarnă, măgar, mâncare, oaie, vulpe maimuță v.
- ♦ sfat mamă, 80-81; v.

♦ și drac, înțelepciune, învățătură, muncă, nevestă, nevoie, noroc, părinte, rău mare v.

♦ apă, cer, furtună, inimă, necaz, ochi, promisiune, răbdare, vorbă, zgârcenie masă, 81; v.

♦ și casă, câine, lup, mâncare, muncă, nebun, pisică, prieten măgar, 81-82; v.

♦ și cal, ceartă, înțelepciune, minte, porc mămăligă v.

♦ bun, câștig, dragoste, foame, pâine, sare măr v.

♦ lăcomie, păcat, părinte, porc mărăcine v.

♦ cal, casă, frumusețe mărgea v.

♦ fată mână v.

♦ bucurie, bun, cer, curaj, dar, Dumnezeu, femeie, gură, inimă, mâncare, meșter, minciună, moarte, muncă, noroc, obicei, ochi, pâine, prostie, sărăcie, șarpe, zi mânca (a) v.

♦ mâncare mâncare, 83; v.

♦ și beție, laudă, lene, pâine mândrie, 84

♦ mânie, 84; v.

♦ și blândețe, dragoste mânz v.

♦ cal mătăv.

♦ pisică meserie, 85; v.

♦ și sărăcie meșter, 85-86; v.

♦ și Dumnezeu, lucru, meserie meșteșug v.

♦ mâncare, meserie, sat, sărăcie mie v.

♦ avere miel v.

♦ lup, oaie miere, 86; v.

♦ și albină, bărbat, casă, față, foame, gură, limbă, muscă, prieten, răbdare, vitejie, vorbă milă, 86; v.

♦ și Dumnezeu, părinte milui (a) v.

♦ milă minciună, 87-88; v.

- ♦ și adevăr, gură, vorbă mincinos v.
- ♦ laudă, minciună minte, 88; v.
- ♦ și bani, bătrânețe, beție, cap, ceartă, copil, Dumnezeu, fată, frumusețe, gând, învățătură, lăcomie, nebun, nevastă, noroc, prostie, război, sănătate, vară, vin minți (a) v.
- ♦ minciună mireasă v.
- ♦ nuntă moară v.
- ♦ apă, căsătorie, înțelepciune, șoarece, vorbă moarte, 89-90; v.
- ♦ și boală, bun, câine, datorie, lup, muncă, pisică, viață, vulpe mojit v.
- ♦ măgar, vorbă, zgârcenie mort v.
- ♦ bani, câine, corb, înțelepciune, minciună, moarte, rușine motan v.
- ♦ pisică muiere v.
- ♦ bărbat, femeie muncă, 90-92; v.
- ♦ și osteneală munci (a) v.
- ♦ muncă munte, 92; v.
- ♦ și copac, război murdalâc v.
- ♦ aur murg v.
- ♦ cal muri (a) v.
- ♦ moarte musafir v.
- ♦ casă muscă, 92-93; v.
- ♦ și albină, gură, lene, miere, minciună, pasăre, pădure, vitejie naș v.
- ♦ copil naștere v.
- ♦ minciună, moarte năpastă v.
- ♦ necaz nărav v.
- ♦ lup, măgar, vulpe nărod v.

- ♦ dușmănie, prostie nărozie v.
- ♦ prostie nătărău v.
- ♦ capră neam v.
- ♦ cinste nebun, 93-94; v.
- ♦ și adevăr, cap, înțelepciune, laudă, promisiune, război, tăcere, viclenie, vin nebunie v.
- ♦ beție, copil, mânie, nebun, prieten, prostie, tinerețe necaz, 94-95; v.
- ♦ și foame, obicei, prieten, răbdare necăjit v.
- ♦ necaz nedreptate v.
- ♦ bine, putere nemâncat v.
- ♦ foame nemulțumit v.
- ♦ dar nevastă, 95; v.
- ♦ și prieten, vin nevoiaș v.
- ♦ nevoie nevoie, 95-96; v.
- ♦ și bătrânețe, bine, bou, cap, necaz, oaie, prieten, urs nicovan v.
- ♦ frică noapte, 96; v.
- ♦ și câine, cocoș, foc, lene, lucru, minciună, muncă, nevastă, noroc, orb, zi nor v.
- ♦ cer, dragoste, frică noroc, 96-97; v.
- ♦ și ceartă, mamă, minte nucă v.
- ♦ sănătate nuntă, 97; v.
- ♦ și Dumnezeu, moarte oaie, 98-99; v.
- ♦ și drac, lup, nevastă, viclenie oală v.
- ♦ faptă, foc, laudă, noroc, vorbă oaspete v.
- ♦ pâine, zi obicei, 99; v.
- ♦ și lup, sat, țară obraz, 99; v.
- ♦ și rușine obraznic v.

- ♦ rușine ochi, 100; v.
- ♦ și cioară, corb, dragoste, femeie, frate, găină, gură, hoț, înțelepciune, învățătură, lăcomie, lucru, măgar, moarte, om, onoare, orb, pădure, pisică, porc odihnă v.
- ♦ muncă, pasăre ogar v.
- ♦ cuvânt olar v.
- ♦ laudă om, 101-102; v.
- ♦ și adevăr, apă, avere, bani, bătrânețe, beție, bine, boală, bogăție, bou, bun, cal, capră, casă, câine, cinste, copil, dar, datorie, drac, Dumnezeu, dușmănie, faptă, față, femeie, frică, frumusețe, furt, găină, greșală, gură, haină, hărnicie, hoț, iarnă, inimă, încredere, înțelepciune, învățătură, judecată, lene, lucru, mâncare, mânie, meserie, meșter, minciună, moarte, muncă, munte, nebun, necaz, nevastă, nevoie, noroc, ochi, pasăre, păcat, pădure, pom, prieten, prostie, putere, rău, rușine, sănătate, sărăcie, soare, soartă, suflet, tată, tinerețe, țară, viață, viclenie, vin, vitejie, vorbă, vreme omăt v.
- ♦ bun, iarnă onoare, 102-103 orb, 103; v.
- ♦ și Dumnezeu os v.
- ♦ câine, limbă, necaz, putere, rușine, vorbă osie v.
- ♦ car osteneală, 103 oțel v.
- ♦ aur, timp oțet v.
- ♦ dar, miere, muscă ou, 104; v.
- ♦ și boier, cocoș, furt, găină, lene, lume pagubă, 104; v.
- ♦ și câștig, oaie palat v.
- ♦ casă, fericire para v.
- ♦ bani, lume pară v.
- ♦ iarnă, lene pasăre, 104-105; v.
- ♦ și bou, cioară, găină, gând, lene, om, porc, vorbă Paște v.

- ◆ zi patimă v.
- ◆ nebun patrie v.
- ◆ țară păcat, 105-106; v.
- ◆ și bun, dragoste, floare, hoț, orb, pagubă, părinte păcătos v.
- ◆ dreptate pădure, 106; v.
- ◆ și copac, foame, hoț, lup, urs păgubaș v.
- ◆ hoț păgubi (a) v.
- ◆ pagubă păianjen v.
- ◆ haină pământ, 106-107; v.
- ◆ și copac, dragoste, floare, găină, gură, învățătură, lene, moarte, ploaie, porc, viață, vorbă păr v.
- ◆ bătrânețe, câine, lup, măgar, vulpe părere v.
- ◆ Om părinte, 107 păun v.
- ◆ cioară pâine, 107-108; v.
- ◆ și bătrânețe, casă, câine, dragoste, dușmănie, foame, gură, hărnicie, lene, mâncare, miere, șoarece, viață, zgârcenie perete v.
- ◆ cap, casă pește, 108-109; v.
- ◆ și pisică piatră, 109; v.
- ◆ și apă, bani, bine, buruiană, copac, înțelepciune, minciună, muncă, nebun picătură v.
- ◆ piatră picior v.
- ◆ cap, car, frică, găină, haină, inimă, lup, mândrie, milă, minciună, noroc, sănătate, sărăcie, vacă, voință, vulpe pildă v.
- ◆ moarte, obicei pisică, 109-110; v.
- ◆ și câine, șoarece pită v.
- ◆ muncă, pământ, țară pizmă v.

- ♦ invidie pizmui (a) v.
- ♦ invidie plată v.
- ♦ greșeală, lucru plăcere v.
- ♦ durere, muncă plânge (a) v.
- ♦ bucurie ploaie, 110-111; v.
- ♦ și orb, pământ, sfat plug v.
- ♦ femeie, muncă, om poamă v.
- ♦ copac, floare, pom, răbdare pocal v.
- ♦ masă pod v.
- ♦ cer, prieten poftă v.
- ♦ mâncare pom, 111-112; v.
- ♦ și copac, copil, faptă, haină, învățătură, lăcomie popă v.
- ♦ copil porc, 112; v.
- ♦ și câine, mâncare, oaie povață v.
- ♦ sfat prieten, 113-115; v.
- ♦ și bani, bogăție, dar, datorie, dușmănie, an primăvară v.
- ♦ floare, pasăre primejdie v.
- ♦ apă, frică, prieten, viață privighetoare v.
- ♦ cioară, pasăre promisiune, 115 prost v.
- ♦ bun, buruiană, câine, dușmănie, înțelepciune, meșter, moarte, prostie prostie, 115-117; v.
- ♦ și boier prudență v.
- ♦ Înțelepciune prunc v.
- ♦ copil, părinte pui v.
- ♦ cioară, găină, pasăre, pisică putea (a) v.
- ♦ putere putere, 117; v.
- ♦ și Dumnezeu, măgar, ochi, ploaie, război, vulpe rai v.
- ♦ aur, dar, datorie, dușmănie, femeie, om, răbdare rană v.
- ♦ boală, dragoste, inimă răbda (a) v.

- ♦ răbdare răbdare, 117-118; v.
- ♦ și minte răbdător v.
- ♦ răbdare răchită v.
- ♦ lemn rădăcină v.
- ♦ car, copac, lucru, pom răsplată v.
- ♦ faptă răspuns v.
- ♦ blândețe, tăcere rău, 118-119; v.
- ♦ și bine, bun, buruiană, car, cuvânt, dar, datorie, Dumnezeu, foc, meserie, moarte, ochi, părinte, pâine, pom, prieten, soare, vorbă război, 119-120 rânduială v.
- ♦ cinste rândunică v.
- ♦ pasăre râu v.
- ♦ apă, ploaie repaus v.
- ♦ lucru revărsat v.
- ♦ dimineață rob v.
- ♦ Dumnezeu, moarte rod v.
- ♦ copac, floare, laudă, muncă, ou, pământ, pom, prostie român v.
- ♦ boier, Dumnezeu rudă v.
- ♦ invidie, prieten, pungă rugină v.
- ♦ fier, lene rușina (a se) v.
- ♦ rușine rușine, 120; v.
- ♦ și cinste, faptă, foame, frică, păcat, sărăcie, vin rușinos v.
- ♦ rușine sabie v.
- ♦ aur, cap, curajos, dușmănie, față, limbă, vorbă sac v.
- ♦ datorie, furt, gură, laudă, lăcomie, pisică, pom, prieten, promisiune, zgârcenie salcie v.
- ♦ pom, prostie salut v.
- ♦ dușmănie sapă v.

- ♦ beție, boier, cap, pământ sare, 120-121; v.
- ♦ și capră, dragoste, dușmănie, mâncare, pâine, promisiune sat, 121; v.
- ♦ și câine, Dumnezeu, frumusețe, meserie, ou, tăcere, țară sănătate, 121-122; v.
- ♦ și beție, lucru, lup, vin sănătos v.
- ♦ cap, sănătate sărac v.
- ♦ bogăție, boier, capră, casă, drac, dreptate, fericire, foame, lăcomie, lene, muncă, răbdare, sărăcie, suflet, zgârcenie sărăci (a) v.
- ♦ sărăcie sărăcie, 122-124; v.
- ♦ și boală, dragoste, fericire, foame, hărnicie, lene, lucru, mândrie, meserie, moarte, vorbă sătul v.
- ♦ bogăție, foame, lăcomie sânguință v.
- ♦ lene, noroc scară v.
- ♦ beție, cer scânteie v.
- ♦ foc sculat v.
- ♦ dimineață scump v.
- ♦ cinste, zgârcenie senin v.
- ♦ dragoste sete v.
- ♦ foame setos v.
- ♦ apă sfadă v.
- ♦ ceartă sfat, 124; v.
- ♦ și înțelepciune sfânt v.
- ♦ cinste, Dumnezeu, față, frică sfârșit v.
- ♦ laudă slugă v.
- ♦ boier, lup, munte soare, 125; v.
- ♦ și mânie, noapte, noroc, pâine, ploaie, sărăcie, timp soartă, 125-126 somn v.

- ♦ minciună, moarte, vin, zi soție v.
- ♦ căsătorie, nevastă spin v.
- ♦ trandafir sprânceană v.
- ♦ dragoste stăpân v.
- ♦ casă, câine, drum, nevoie, ochi, zgârcenie steag v.
- ♦ cinste, pisică, rânduială stejar v.
- ♦ pom stomac v.
- ♦ foame strai v.
- ♦ beție, haină strop v.
- ♦ apă suflet, 126; v.
- ♦ și drac, față, femeie, răbdare, vitejie, vorbă suman v.
- ♦ haină suspin v.
- ♦ dragoste sută v.
- ♦ avere, bani șarpe, 126
- ♦ șchiop v.
- ♦ Dumnezeu, învățătură, orb șchiopătură v.
- ♦ Oaie școală v.
- ♦ Învățătură, timp șoarece, 127; v.
- ♦ și câine, lup, muncă, munte, pisică subă v.
- ♦ haină, vară taină v.
- ♦ gură, răbdare, sărăcie tată, 127; v.
- ♦ și învățătură, mamă, părinte tăcea (a) v.
- ♦ tăcere tăcere, 127-128; v.
- ♦ și răbdare, vorbă tărie v.
- ♦ putere tâlhar v.
- ♦ câine, sărăcie tânăr v.
- ♦ dimineață, dragoste, Dumnezeu, lăcomie, tinerețe teme (a se) v.
- ♦ frică timp, 128-129 tină v.

- ♦ soare tinerețe, 129; v.
- ♦ și bătrânețe, moarte trandafir, 130; v.
- ♦ și cal trăi (a) v.
- ♦ viață trândav v.
- ♦ lene, măgar trândăvie v.
- ♦ lucru treabă v.
- ♦ dimineată, dragoste, gând, grabă, gură, mâncare, muncă, tăcere, vorbă trufie v.
- ♦ mândrie trup v.
- ♦ cap, lene, sănătate, sărăcie, vitejie turc v.
- ♦ judecată turmă v.
- ♦ Oaie țară, 130; v.
- ♦ și dușmănie, obicei, orb, pâine, vorbă țăran v.
- ♦ boier tânțar, 131; v.
- ♦ și minciună țigan v.
- ♦ boier țuică v.
- ♦ vin ucenic v.
- ♦ Învățătură ulcior v.
- ♦ apă ură v.
- ♦ dragoste, gură urât v.
- ♦ dragoste, frumusețe, lene, muncă urmă v.
- ♦ boală, leu, război urs, 131; v.
- ♦ și câine urzică v.
- ♦ floare ușă v.
- ♦ bani, beție, casă, câine, dragoste, fericire, frică, hoț, lup, sărăcie, vorbă vacă, 131; v.
- ♦ și boier, capră, dar, noapte val v.
- ♦ apă vară, 132; v.
- ♦ și câștig, iarnă, înțelepciune, promisiune varză v.

- ♦ capră vas v.
- ♦ apă, copil vatră v.
- ♦ casă vânt v.
- ♦ câine, copac, furtună, gând, gură, haină, lume, sărăcie, vorbă vecin, 132; v.
- ♦ și cal, capră, casă, găină, sărăcie viață, 132-133; v.
- ♦ și casă, căsătorie, dimineață, faptă, față, greșală, învățatură, lucru, moarte, necaz, noroc, prieten viclean v.
- ♦ pasăre, viclenie viclenie, 133; v.
- ♦ și vulpe vie v.
- ♦ vin vin, 134; v.
- ♦ și beție, măgar, pește, tinerețe vită v.
- ♦ vacă, viclenie viteaz v.
- ♦ mânia, război, vitejie vitejie, 134-135 vițel v.
- ♦ dar viu v.
- ♦ Înțelepciune, minciună, moarte voinic v.
- ♦ gând, vitejie voință, 135; v.
- ♦ și inimă, prieten vorbă, 135-138; v.
- ♦ și adevăr, bani, beție, cap, înțelepciune, minciună, moarte, oaie, pasăre, tăcere vorbi (a) v.
- ♦ vorbă vrabie v.
- ♦ cioară, pasăre vrăjmaș v.
- ♦ bani, casă, dușmănie, război vrăjmășie v.
- ♦ dușmănie vreme, 138-139; v.
- ♦ și adevăr, bine, bun, dar, furtună, încredere, lene, măgar, meserie, prieten, putere, răbdare, sărăcie, soare, tinerețe, urs, vorbă, zi vulpe, 139-140; v.
- ♦ și cocoș, găină, lup, putere, urs, viclenie vultur v.
- ♦ pasăre zavistie v.

- ♦ rău zgârcenie, 140-141 zgârcit v.
- ♦ avere, lene, zgârcenie zgură v.
- ♦ fier zi, 141; v.
- ♦ și bani, cocoș, dimineață, fată, femeie, fum, lene, lucru, lume, minciună, muncă, noapte, orb, sărăcie, soare, viață

♦ Editura ALL vă recomandă

Titlu	Autor	Nr. ♦ pag. ♦
Colecția Dicționar școlar		
Dicționar al familiilor de cuvinte în limba română	Rodica Suflețel- Moroianu	200
Dicționar de cuvinte „buclucașe”	Narcisa Forăscu, Mihaela Popescu	248
Dicționar de arhaisme	de Monica Busuioc	496
Dicționar de cuvinte compuse	Ciprian Mohorea	144
Dicționar de cuvinte împrumutate din limba engleză	Elena Epure	96
Dicționar de expresii în limba română	Mihaela Popescu	128
Dicționar de locuțiuni ale limbii	Gabriela Duda	272

române		
Dicționar neologisme	de Mihaela Marin	528
Dicționar pleonasmе	de Rodica Suflețel- Moroianu	96
Dicționar proverbe românești	de Valentina Cărare	160
Dicționar regionalisme	de Mihaela Marin, Carmen Nedelcu	96
Dicționar de stilistică	Mihaela Popescu	272
Dicționar de termeni literari	Mihaela Marin. ♦ Carmen Nedelcu	384
Mic dicționar de omonime, paronime, sinonime, antonime	Zorela Creța, Cristina Gherman	192

Titlu	Autor	Nr. ♦ pag. ♦
Colecția Pocket teacher		
Limba română.	Domnița	128

♦ Gramatică (morfologia)	Tomescu	
Limba română. ♦ Vocabularul	Mihaela Popescu	90
Limba engleză. ♦ Gramatică	David Clarke	112
Limba franceză. ♦ Gramatică	Simone Luck- Hildebrandt, Michelle Beyer	112
Limba germană. ♦ Gramatică	Peter Kohrs	96
Limba latină. ♦ Gramatică	Roland Granobs, Jürgen Reinsbach	144
Limba spaniolă. ♦ Gramatică	Jochen Schleyer	90
Matematică. ♦ Algebră	Fritz Kammermeye r, Ronald Zerpies	176
Matematică. ♦ Analiză matematică, voi. ♦ I	Vasile Pletea, Melania Pletea	256
Matematică. ♦ Analiză	Vasile Pletea,	216

matematică, vol. ♦ n	Melania Pletea	
Matematică. ♦ Ecuații și funcții	Siegfried Schneider	160
Matematică. ♦ Geometrie	Benno Mohry	144
Matematică. ♦ Memorator de formule	Barbara Weber	152
Chimie	Manfred Kuballa, Jens Schorn	144
Fizică	Hans-Peter Götz	144

♦ Editura ALL

♦ Bd.

♦ Constructorilor nr.

♦ 20A, sector 6, București Tel.

♦ 021/402 26 00, 021/402 26 30, 021/402 26 33 Fax
021/402 26 10 E-mail: comenzi@all.

♦ ro, info@all.

♦ ro www.

♦ all.

♦ ro

OXFORD

**Dicționar
școlar**

ENGLEZ-ROMÂN

- ♦ Acest nou dicționar este un tezaur de cuvinte.
- ♦ Alcătuit de profesori și testat în școli, el poate ajuta la îmbogățirea vocabularului elevilor atât pentru engleza scrisă, cât și pentru cea vorbită.
- ♦ La școală sau acasă, dicționarul este un instrument de nelipsit.

- ♦ Un dicționar în sprijinul tinerilor care încearcă să-și dezvolte capacitatea de a scrie și de a comunica într-o limbă străină.

THE UNIVERSITY OF
THE SOUTH PACIFIC
SCHOOL OF DISTANCE EDUCATION
SUVA, FIJI
1999

PRINT
multicolor

Sr. Bucium n. 34 Iasi
tel.: 0232/211225
fax: 0232/211252
office@printmulticolor.ro
www.printmulticolor.ro

SERVICII TIPOGRAFICE COMPLETE

♦ 1 iele, s.

♦ f.

♦ = (în mitologia populară) ființe imaginare înfățișate ca niște fete foarte frumoase

' deșert, adj.

♦ = gol

1 grijuri, s.

♦ f.

♦ = (popular) griji

1 zăbavă, s.

♦ f.

♦ = întârziere

1 resteu, s.

♦ n.

♦ = fiecare dintre barele cu care se închid laturile jugului pentru a ține grumazul animalului în jug

1 curechi, s.

♦ m.

♦ = (regional) varză

1 fudulie, s.

♦ f.

♦ = (popular) îngâmfare

1 priință, s.

♦ f.

♦ = (popular) ajutor

1 la tot natul = (popular) la fiecare

1 știr, s.

♦ m.

♦ = plantă erbacee

1 sălaș, s.

♦ n.

♦ =

♦